

Hallituksen esitys Eduskunnalle rehulaiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi rehulaki, joka korvaisi voimassa olevan rehulain. Tarve säätää uusi rehulaki johtuu Euroopan yhteisön uudistuneesta elintarvike- ja rehulainsäädännöstä. Uudistuksen taustalla on Euroopan yhteisöjen komission vuonna 2000 julkaisema valkoinen kirja elintarvikkeiden turvallisuudesta, jonka jälkeen yhteisön aineellinen rehulainsäädäntö on annettu pääsääntöisesti aiempien direktiivien sijasta asetuksin.

Esityksen tarkoituksena on uudistaa, yhdenmukaistaa ja selventää rehuja koskeva lainsäädäntö, ottaen huomioon Euroopan yhteisön rehulainsäädäntö, kansalliset kehittämistavoitteet ja käytännössä esiin tulleet

muutostarpeet.

Lailla säädettäisiin rehuja koskevista yleisistä vaatimuksista, rehualan toimijoille asetettavista vaatimuksista, viranomaisista ja valvonnasta sekä hallinnollisista pakkokeinoista ja rangaistuksista. Lain soveltamisalaan kuuluisivat kaikki rehujen tuotanto-, valmistus- ja jakeluvaiheet sekä rehujen käyttö. Vientiä laki koskisi, ellei vastaanottavan maan kanssa olisi muusta sovittu.

Rehujen viranomaisvalvonta painottuisi rehualan toimijoiden laadunvarmistusmenetelmien valvontaan sekä markkinavalvontaan.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	4
1. Johdanto	4
2. Nykytila.....	4
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	4
Rehulainsäädäntö.....	4
Muu lainsäädäntö	4
2.2. Kansainvälinen kehitys sekä EU:n ja ulkomaiden lainsäädäntö.....	5
EU:n rehulainsäädäntö.....	5
Kansallinen lainsäädäntö eräissä muissa maissa	12
2.3. Nykytilan arviointi.....	12
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	13
3.1. Tavoitteet	13
3.2. Keskeiset ehdotukset.....	13
4. Esityksen vaikutukset	14
4.1. Elinkeinonharjoittajiin ja viranomaisiin kohdistuvat taloudelliset vaikutukset	14
Elinkeinonharjoittajat.....	14
Viranomaiset	14
4.2. Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	16
4.3. Ympäristövaikutukset	16
4.4. Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	17
5. Asian valmistelu	17
5.1. Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	17
YKSITYSKOHTAISET PERUSTELUT.....	20
1. Lakiehdotuksen perustelut.....	20
1 luku. Yleiset säännökset.....	20
2 luku. Rehuja koskevat vaatimukset	23
3 luku Toiminnan harjoittamista koskevat vaatimukset	27
4 luku. Viranomaiset ja niiden tehtävät	31
5 luku. Laboratoriot	33
6 luku. Valvonta	34
7 luku. Hallinnolliset pakkokeinot ja seuraamukset	38
8 luku. Erinäiset säännökset	40
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset.....	41
3. Voimaantulo	42
4. Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys.....	42
Elinkeinovapaus ja omaisuudensuoja	42
Kotirauha.....	43
Julkisen vallan käyttö.....	43
Asetuksenantovaltuudet ja lainsäädäntövallan siirtäminen	44

Muutoksenhaku	44
Lakiehdotuksen säätämistäjärjestys	44
LAKIEHDOTUS.....	45
Rehulaki.....	45

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Rehulainsäädännön tarkoituksena on osaltaan varmistaa elintarviketurvallisuutta. Rehut vaikuttavat elintarvikeketjun alkupäässä eläinten terveyteen ja hyvinvointiin sekä niistä saatujen tuotteiden turvallisuuteen ja laatuun. Lisäksi niillä on suuri merkitys eläintuottajien toimintaedellytyksiin, koska rehut ovat merkittävä tuotantopanoks eläintuotannossa. Toimiva lainsäädäntö ja sen valvonta takaavat myös rehualan toimijoiden tasapuolisen kohtelun ja yhtäläisen kilpailuaseman. Lainsäädännön tavoitteiden toteutuminen edellyttää, että toimijat ottavat osaltaan vastuun rehujen turvallisuuden varmistamisesta ja muusta määräysten mukaisuudesta.

Euroopan yhteisön uudistetun lainsäädännön takia on tarpeen antaa uusi rehulaki.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Rehulainsäädäntö

Rehulaki (396/1998) tuli voimaan 15 päivänä kesäkuuta 1998. Se koskee rehuvalmisteiden valmistusta liikkeeseen laskemista varten, liikkeeseen laskemista, käyttöä, tuontia ja vientiä sekä Suomen kautta tullaamatta kuljetettavia rehuvalmisteita. Laki koskee soveltuvin osin myös rehuvalmisteiden valmistusta omaan käyttöön ja rehuvalmisteiden käyttöä maatilalla. Lainsäädännön tarkoituksena on varmistaa, että markkinoilla on vain asetetut vaatimukset täyttäviä rehuvalmisteita, jotka ovat aitoja, hyvälaatuisia ja turvallisia sekä tarkoitukseensa sopivia. Lain nojalla annetuissa maa- ja metsätalousministeriön päätöksissä ja asetuksissa säädetään yksityiskohtaisesti rehuvalmisteista, rehualan toiminnan harjoittamisesta sekä lainsäädännön noudattamisen valvonnasta.

Rehulaki on yhdenmukaistettu Euroopan yhteisön rehusäädöksiensä kanssa. Rehulakia muutettiin vuonna 2001 eräiden Euroopan yhteisön eläinlääkintä- ja rehulainsäädäntöön tehtyjen muutosten vuoksi (228/2001). Muu-

tokset koskivat lähinnä eläinproteiinien ja niitä sisältävien rehuvalmisteiden valmistukselle, kuljetukselle, varastoinnille ja käytölle säädettyjä rajoituksia. Myös rehulain tilapäisiä rajoitustoimenpiteitä sekä tarkastusoikeutta koskevia säännöksiä täydennettiin. Rehulain vuoden 2001 muutoksen jälkeen Euroopan yhteisöjen komissio katsoi, että kalajauhon käyttäminen rehuvalmistuksessa maataloilla edellyttää valvontaviranomaisen lupaa, vaikka rehu tulisi ainoastaan omaa käyttöä varten. Tästä syystä rehulakia muutettiin uudelleen vuonna 2002 laajentamalla laissa tarkoitettu toiminnanharjoittajan rekisteröintivaatimusta koskemaan myös toiminnanharjoittajia, jotka käyttävät kalajauhoa sellaisenaan rehujen valmistukseen muille kuin märehittäjille maataloilla, joissa pidetään myös märehittäjiä (636/2002). Lisäksi Euroopan yhteisön rehuvalmisteiden valvontaa koskevaa direktiiviä (2001/46/EY) muutettiin vuonna 2001. Merkittävimmät muutokset koskivat rehualan toimijoiden ilmoitusvelvollisuutta vaarallisesta rehuerästä sekä viranomaisen toimia vaarallisten rehuerien käytön estämiseksi. Tämän vuoksi vuonna 2002 muutettiin edellä mainittujen muutosten lisäksi toiminnanharjoittajan ilmoitusvelvollisuutta koskevia rehulain säännöksiä. Lakiin tehtiin myös eräitä kansallisista muutostarpeista johtuvia muutoksia, joilla tarkennettiin toiminnanharjoittajien ilmoitusvelvollisuutta ja laajennettiin valvontaviranomaisen käytössä olevia pakkokeinoja.

Muu lainsäädäntö

Rehujä koskevia säännöksiä on myös eläintautilaissa (55/1980), eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annetussa laissa (1192/1996) ja geenitekniikkalaissa (377/1995) sekä näiden lakien nojalla annetuissa säädöksissä.

Eläintautilaissa säädetään muun muassa eläintautien vastustamisesta, ennalta ehkäisemisestä ja leviämisen estämisestä sekä tautitilanteen selvittämiseksi suoritettavista toimenpiteistä. Eläintautilakia sovelletaan myös eläimistä saatujen rehujen hygieeniselle laadulle asetettaviin vaatimuksiin ja niiden noudattamisen valvontaan rehuja valmistettaessa,

Euroopan yhteisön sisämarkkinoilla Suomeen tuotaessa ja Suomesta vietäessä sekä Suomesta Euroopan yhteisön ulkopuolisiin maihin vietäessä. Eläintautilain nojalla säädetään myös eläimistä saatavia sivutuotteita käsittelevien toimijoiden hyväksymisestä.

Eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annetun lain tarkoituksena on estää eläintautien leviäminen Euroopan yhteisön ulkopuolisista maista Suomeen tuotavien tai kolmansista maista Suomen kautta edelleen kuljetettavien elävien eläinten sekä eläimistä saatavien elintarvikkeiden ja rehujen sekä muiden eläintauteja mahdollisesti levittävien esineiden välityksellä. Lain tarkoituksena on myös turvata kolmansista maista Suomeen tai Suomen kautta muualle Euroopan yhteisön alueelle tuotavien eläimistä saatavien elintarvikkeiden sekä rehujen hygieeninen laatu.

Geenitekniikkalalla on pantu täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/18/EY geneettisesti muunneltujen organismien tarkoituksellisesta levittämisestä ympäristöön ja neuvoston direktiivin 90/220/EY kumoamisesta. Geenitekniikkalaki säätelee muuntogeenisten organismien käytöstä suljetussa tilassa sekä niiden tarkoituksellisesta levittämisestä ympäristöön, mikä kattaa sekä viljelyn että tuonnin prosessointitarkoituksiin. Geenitekniikkalain säädetään myös perustettavan geenitekniikan lautakunnan tehtävistä, valvontaviranomaisista ja niiden tehtävistä.

2.2. Kansainvälinen kehitys sekä EU:n ja ulkomaiden lainsäädäntö

EU:n lainsäädäntö on vaikuttanut keskeisesti kansalliseen rehulainsäädäntöömme Suomen liittyttyä EU:iin vuoden 1995 alusta. Muita rehulainsäädäntöön vaikuttavia tahoja on muun muassa Codex Alimentarius-komissio.

Codex Alimentarius on YK:n maatalousjärjestö FAO:n ja Maailman terveysjärjestö WHO:n yhteinen elintarvikealan standardointijärjestö. Codex Alimentariusin asema on korostunut maailman kauppajärjestön WTO:n puitteissa solmitun terveys- ja kasvisuojelutoimista tehdyn sopimuksen (SPS -sopimus) myötä. SPS -sopimus määrittää Codexin yhdeksi niistä kansainvälisistä jär-

jestöistä, jonka antamia standardeja tiukempia normeja voidaan kansainvälisessä kaupassa soveltaa vain, jos siihen on tieteellisesti osoitettu peruste. Tällöinkään suojatoimilla ei saa tarpeettomasti rajoittaa kauppaa.

Valtioiden välinen tilapäisellä määräyksellä toimiva työryhmä (Task Force on Animal Feeding) on valmistellut Codexin eläinten ruokinnan hyvän käytännön ohjeet vuosina 2000—2004. Euroopan unioni on ilmaissut tarpeen jatkaa kansainvälistä työtä hyvien ruokintakäytäntöjen yhdenmukaistamiseksi. Tarvetta jatkotyöskentelylle on seuraavilla osa-alueilla: vaarojen arviointi ja kriittiset kontrollipisteet (HACCP) -järjestelmän soveltaminen rehujen valmistuksessa, yksityiskohtaisten sääntöjen laatiminen kansainväliselle nopealle hälytysjärjestelmälle (RASFF) sekä haitallisten aineiden minimointi. Codexin torjunta-ainejäamäkomitea käsittelee myös rehujen torjunta-ainejäamäksymyksiä. Edelleen FAO, WHO ja Maailman eläintautijärjestö OIE työskentelevät eläinten ruokintaan ja rehuihin liittyvien aihealueiden parissa.

EU:n rehulainsäädäntö

Elintarvikelainsäädäntöä koskevista yleisistä periaatteista ja vaatimuksista, Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen perustamisesta sekä elintarvikkeiden turvallisuuteen liittyvistä menettelyistä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 178/2002 (yleinen elintarvikeasetus)

Asetuksen tavoitteena on luoda perusta ihmisten terveyden ja kuluttajien etujen korkeatasoiselle suojelulle. Tässä tarkoituksessa asetuksella vahvistetaan yleiset periaatteet, jotka koskevat yleisesti elintarvikkeita ja rehuja ja varsinkin elintarvikkeiden ja rehujen turvallisuutta yhteisön tasolla ja kansallisella tasolla. Asetuksen mukaan markkinoille ei saa saattaa elintarvikkeita tai rehuja, elleivät ne ole turvallisia. Vastuu elintarvikkeiden ja rehujen säädöstenmukaisuudesta asetetaan tuotannon, jalostuksen ja jakelun eri vaiheissa toimiville elintarvike- ja rehualan toimijoille. Jäsenvaltioilla on velvollisuus seurata ja valvoa, että toimijat noudattavat elintarvikelainsäädännön vaatimuksia. Asetus sisältää myös yleisen velvoitteen koskien elintarvike-

tuotantoeläinten rehujen jäljitettävyyttä kaikissa tuotanto-, jalostus- ja jakeluvaiheissa.

Asetuksella perustettiin Euroopan elintarviketurvallisuusviranomainen (European Food Safety Authority, EFSA). Viranomaisen tehtävänä on antaa tieteellisiä neuvoja sekä tieteellistä ja teknistä tukea yhteisön lainsäädännön ja politiikkojen tarpeisiin kaikilla aloilla, joilla on välitön tai välillinen vaikutus elintarvikkeiden ja rehujen turvallisuuteen. Elintarviketurvallisuusviranomainen huolehtii myös riskiviestinnästä.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 882/2004 rehu- ja elintarvikelainsäädännön sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevien sääntöjenmukaisuuden varmistamiseksi suoritettua virallisesta valvonnasta (valvonta-asetus)

Valvonta-asetus korvaa rehujen virallista valvontaa koskevan direktiivin 95/53/EY, joka on saatettu voimaan rehuilalla ja sen nojalla annetuilla säädöksillä. Valvonta-asetuksessa säädetään muun muassa virallisen valvonnan yleisistä vaatimuksista, tiettyjen valvontatehtävien siirtämisestä ulkopuolisille valvontaelimille, valvontasuunnitelmista, valvontahenkilöstön pätevydestä, valvontatietojen avoimuudesta ja luottamuksellisuudesta, analyysivaatimuksista, varusuunnitelmista, valvonnan maksullisuudesta sekä yhteisön jäsenmaissaan sekä kolmansissa maissa harjoittamasta valvonnasta.

Asetuksen perusteella rehujen valvontaa on harjoitettava rehujen kaikissa tuotanto-, jalostus- ja jakeluvaiheissa. Rehuvalvonnan tulee perustua dokumentoituihin menettelyihin ja jäsenvaltion on huolehdittava sitä suorittavan henkilöstön koulutuksesta. Toimivaltainen viranomainen voi siirtää tietyt viralliseen valvontaan liittyvät tehtävät yhdelle tai useammalle valvontaelimelle. Virallisessa valvonnassa otettuja näytteitä analysoivan laboratorion on toimittava standardin EN ISO/IEC 17025 mukaisesti ja standardin EN ISO/IEC 17011 vaatimukset täyttävän toimielimen on arvioitava ne. Maahantuontiin sovelletaan samaa vaatimusten tasoa kuin sisämarkkinakaupassa.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 183/2005 rehuhygieniasta koskevista vaatimuksista (rehuhygienia-asetus)

Rehuhygienia-asetus sisältää yleiset säännökset rehuhygieniasta, jäljitettävyydestä sekä toimijoiden rekisteröinnistä ja hyväksymisestä. Periaate, jonka mukaan vastuu lainsäädännön noudattamisesta kuuluu alan toimijoille, koskee koko rehuketjua, sillä rehuhygienia-asetuksen soveltamisala koskee myös alkutuotantoa ja myös muita kuin elintarviketuotantoeläimiä.

Asetuksella korvataan rehualan toiminnanharjoittajien rekisteröintiä ja hyväksyntää koskeva direktiivi 95/69/EY. Edellä mainitun neuvoston direktiivin päätarkoituksena on ollut varmistaa, että toimivaltaiset viranomaiset hyväksyvät tai rekisteröivät tietyt tuotantolaitokset ja välittäjät, jotka valmistavat, tuottavat tai laskevat liikkeeseen tiettyjä lisäaineita, esiseoksia, rehuseoksia ja direktiivissä 82/471/ETY tarkoitettuja tuotteita. Vanhojen säädösten mukaan rekisteröinti- tai hyväksyntävaatimusta ei ole sovellettu rehuketjussa toimiviin rehuyrityksiin, jotka harjoittavat muuta kuin direktiivissä 95/69/EY kuvattua toimintaa. Uudella rehuhygienia-asetuksella laajennetaan rekisteröintivaatimus kosemaan kaikkia rehualan toimijoita mukaan lukien alkutuotanto. Asetusta ei kuitenkaan sovelleta sellaisiin toimijoihin ja tiloihin, joilla tuotettu rehu käytetään tilan omien eläinten ruokintaan ja näistä eläimistä saadut elintarvikkeet käytetään kokonaan omalla tilalla. Kaikkia rehualan toimijoita koskevaa rekisteröintiä vaaditaan rehujen täydellisen jäljitettävyyden saavuttamiseksi. Lisäksi asetuksessa edellytetään, että muiden kuin alkutuotannossa toimivien rehualan toimijoiden on noudatettava HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Point) -järjestelmän periaatteita. Tietyissä tapauksissa toimijoilta edellytetään hyväksyntämenettelyä. Toimivaltainen viranomainen voi hyväksyä laitoksen paikan päällä tehdyn tarkastuksen perusteella. Rehu- ja ruokinnan turvallisuuden parantamiseksi asetuksessa suositellaan hyvän hygieniakäytännön ohjeiston laatimista koko rehusektorille alkutuotanto mukaan lukien. Ohjeistoja voidaan tehdä myös yhteisön tasolla. Ohjeistoja laativat rehualan toimijat. Suomessa Elintarviketurvallisuusvirasto ar-

vioi kansalliset ohjeet.

Neuvoston direktiivi N:o 70/524/ETY rehujen lisäaineista sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1831/2003 eläinten ruokinnassa käytettävistä lisäaineista (EY:n lisäaineasetus)

EY:n lisäaineasetuksella perustetaan yhteisön menettely rehun lisäaineiden markkinoille saattamisen ja käytön hyväksyntää varten sekä vahvistetaan rehun lisäaineiden ja esi-seosten valvontaa ja pakkausmerkintöjä koskevat säännöt. Asetusta sovelletaan aineisiin, mikro-organismeihin ja valmisteisiin, jotka tarkoituksellisesti lisätään rehuihin tai veteen. Asetusta ei sovelleta valmistuksen apu-aineisiin, joita ei teknisistä syistä voida välttää lopputuotteessa eikä myöskään eläinlääkkeitä koskevista yhteisön säännöistä annetussa direktiivissä 2001/82/EY määriteltyihin eläinlääkkeisiin, lukuun ottamatta rehun lisäaineena käytettyjä kokkidiostaatteja ja histomonostaatteja.

Asetuksessa säädetään lisäaineiden hyväksynnän edellytyksistä. Rehun lisäaineet luokitellaan käyttötarkoituksen ja ominaisuuksien mukaan. Hyväksyntää koskeva hakemus on jätettävä EFSA:lle, joka antaa hakemuksesta lausuntonsa kuuden kuukauden kuluessa. Komissio laatii pääsääntöisesti kolmen kuukauden kuluessa kyseisen lausunnon saamisesta lisäainehakemuksesta hyväksyntää koskevan asetusluonnoksen. Hyväksynnän saanut rehun lisäaine viedään komission perustamaan ja ylläpitämään rehun lisäaineita koskevaan yhteisön rekisteriin.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus N:o 396/2005 torjunta-ainejäämien enimmäismääristä kasvi- ja eläinperäisissä elintarvikkeissa ja rehuissa tai niiden pinnalla sekä neuvoston direktiivin 91/414/ETY muuttamisesta

Asetuksella on kumottu torjunta-ainejäämien enimmäismääristä annetun neljän direktiivin (76/895/ETY, 86/362/ETY, 86/363/ETY, 90/642/ETY) säännökset niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Asetuksella vahvistetaan eri toimijoiden tehtävät jäämien enimmäismäärien vahvistamista koskevassa prosessissa. EFSA vastaa

torjunta-ainejäämien riskinarvioinnista yhteistyössä asiantuntijaverkostonsa ja jäsenvaltioiden kanssa ja antaa jäämien enimmäismäärien turvallisuudesta annettavat lausunnot. Komissio vastaa riskinhallinnasta EFSA:n antaman lausunnon perusteella. Päätökset tehdään sääntelykomiteassa. Kaikki torjunta-ainejäämien enimmäismäärät vahvistetaan asteittaisen siirtymäkauden jälkeen yhdenmukaisesti yhteisön tasolla. Yhteisön ulkopuolelta tuotujen tuotteiden turvallisuus on voitava osoittaa samoin perustein kuin yhteisön alueella tapahtuvan tuotannon osalta.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1774/2002 muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden terveys säännöistä (sivutuoteasetus)

Muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden terveys säännöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen tarkoituksena on luoda eläimistä saataville sivutuotteille säädöspuitteet. Sivutuoteasetuksessa annetaan kansanterveyttä ja eläinten terveyttä koskevia sääntöjä eläimistä saatavien sivutuotteiden keräämiselle, kuljetukselle, varastoinnille, esikäsittelylle, käsittelylle, käytölle ja hävittämiselle sekä myös tuonnille ja viennille.

Asetuksella vahvistetaan eläimistä saatavien sivutuotteiden valvontaa ja jäljitettävyyttä koskevat säännöt. Aiempaa suurempi osa eläimistä saatavista sivutuotteista säädetään hävitettäväksi rehukäytön sijasta ja muutoinkin sivutuotteiden valvontaa kiristetään.

Eläimistä saatavat sivutuotteet jaetaan asetuksella kolmeen eri luokkaan niihin liittyvän riskin perusteella (luokat 1-3). Asetukseen sisältyvät tarvittavat säännökset, joilla voidaan taata eri luokkiin kuuluvien sivutuotteiden erotteluun keruun ja kuljetuksen sekä varastoinnin ja prosessoinnin aikana, sekä eri luokkiin kuuluvien sivutuotteiden jäljitettävyyden. Asetuksella kumottiin eläinjättedirektiivi 90/667/ETY.

Asetus kieltää tiettyjen eläimistä saatavien sivutuotteiden, erityisesti itsestään kuolleiden eläinten ja hävitettäväksi määrätyn eläinperäisen aineksen käytön eläinten rehuna. Uusi sivutuoteasetuksen mukainen kieltäminen on myös eläinvalkuaisen lajin sisäinen käyttökielto.

Toisin sanoen eläinten ruokkiminen saman lajin eläinten ruhoista tai ruhonosista johdettulla käsitellyllä eläinvalkuaisella on kielletty. Suomelle on kuitenkin myönnetty turkiseläimiä koskeva poikkeus. Tämän perusteella Suomi on kansallisesti sallinut kettujen ja supikoirien, mutta kieltänyt minkkien lajin sisäisen käytön.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1829/2003 muuntogeenisistä elintarvikkeista ja rehuista (gm-elintarvike- ja rehuasetus)

Asetusta sovelletaan elintarvikkeena tai rehuna käytettäviin muuntogeenisiin organismeihin (gmo), sellaisiin muuntogeenisiin elintarvikkeisiin ja rehuihin, jotka sisältävät geneettisesti muunnettuja organismeja tai koostuvat niistä tai jotka on valmistettu geneettisesti muunnetuista organismeista. Asetuksen tarkoituksena on varmistaa ihmisten ja eläinten terveyden sekä ympäristön ja kuluttajien etujen korkean tason suojele muuntogeenisten elintarvikkeiden ja rehujen osalta. Samalla on tarkoitus taata sisämarkkinoiden tehokas toiminta.

Asetuksessa säädetään muuntogeenisiä rehuja koskevasta menettelystä. Lisäksi säädetään yhteisestä hyväksymismenettelystä silloin, kun muuntogeenistä tuotetta käytetään sekä elintarvikkeena että rehuna. Yhteisön hyväksyntä muuntogeeniselle elintarvikkeelle tai rehulle myönnetään avoimella ja keskittyellä menettelyllä EFSA:n tieteellisen riskinarvioinnin perusteella edellyttäen, että hyväksyntäkriteerit täyttyvät. Hyväksyntä annetaan kymmeneksi vuodeksi ja tuote voidaan edelleen hyväksyä uudelleen kymmenen vuoden kausiksi. Hyväksytyt tuotteet kirjataan muuntogeenisten elintarvikkeiden ja rehujen rekisteriin, johon merkitään myös tiedot tuotteesta, tuotteen turvallisuuden osoittaneista tutkimuksista ja analyysimenetelmistä. Kun hyväksyntä on annettu, on hyväksynnän haltijan varmistettava, että elintarvikkeen tai rehun toimittamiselle tai käytölle mahdollisesti asetettuja ehtoja tai rajoituksia noudatetaan.

Asetuksessa asetetaan muuntogeenisille elintarvikkeille ja rehuille tiettyjä yleisvaatimuksia. Asetuksen mukaan tuote ei saa aiheuttaa haittaa ihmisten tai eläinten terveydelle

eikä ympäristölle. Tuote ei myöskään saa johtaa kuluttajaa tai käyttäjää harhaan. Tuote ei saa poiketa vastaavasta elintarvikkeesta tai rehusta siten, että sen tavanomainen käyttö aiheuttaisi ravitsemuksellista haittaa ihmiselle tai eläimelle. Rehu ei saa tuottaa haittaa kuluttajalle huonontamalla eläintuotannon tuotteiden tunnusomaisia ominaisuuksia. Lisäksi asetuksella säädetään gmo:sta valmistettuja elintarvikkeita ja rehuja koskevasta merkintäpakosta. Käytännön syistä asetuksella asetetaan kuitenkin 0,9 prosentin raja-arvo tahattomalle muuntogeenisen aineksen esiintymiselle, jolloin merkintävaatimuksia ei sovelleta.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1830/2003 muuntogeenisten organismien jäljitettävyydestä ja merkitsemisestä ja muuntogeenisistä organismeista valmistettujen elintarvikkeiden ja rehujen jäljitettävyydestä sekä direktiivin 2001/18/EY muuttamisesta (gmo-jäljitettävyysetsetus)

Asetusta sovelletaan gmo:sta koostuviin tai niitä sisältäviin tuotteisiin, gmo:sta valmistettuihin elintarvikkeisiin ja niiden ainesosiin sekä gmo:sta valmistettuihin rehuihin. Gmo:sta valmistetulla tuotteella tarkoitetaan asetuksessa tuotetta, joka on kokonaan tai osittain johdettu gmo:sta, mutta joka ei sisällä gmo:ja eikä koostu niistä.

Jäljitettävyydellä tarkoitetaan mahdollisuutta jäljittää gmo:t ja gmo:sta valmistetut elintarvikkeet ja rehut kaikissa tuotanto-, jalostus- ja jakeluvaiheissa. Jäljitettävyyjärjestelmän avulla helpotetaan muuntogeenisten tuotteiden vetämistä pois markkinoilta silloin, jos niiden todetaan aiheuttavan haittaa ihmisten terveydelle tai ympäristölle. Lisäksi jäljitettävyyjärjestelmä helpottaa ihmisten terveyteen tai ympäristöön mahdollisesti kohdistuvien vaikutusten kohdennettua seurantaan tarpeen vaatiessa sekä muuntogeenisten tuotteiden merkinnöissä esitettyjen väitämien valvontaa ja todentamista.

Asetus asettaa toimijoille useita vaatimuksia. Toimijoilla on oltava käytössään järjestelmät ja menettelyt, joiden avulla voidaan selvittää kenen käyttöön tuotteet saatetaan ja keneltä ne saadaan käyttöön. Toimijoiden on toimitettava tuotteen vastaanottajalle asetuksessa määritellyt tuotteen tunnistetiedot tuot-

teen sisältämien yksittäisten gmo:n osalta sekä tieto siitä, onko elintarvike tai rehu valmistettu gmo:sta. Toimijoiden, tuotteen lopukäyttäjää lukuun ottamatta, on säilytettävä tiedot viiden vuoden ajan ja annettava ne toimivaltaisten viranomaisten käyttöön näiden pyynnöstä.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) n:o 1946/2003 muuntogeenisten organismien valtioiden rajat ylittävistä siirroista

Asetuksen tavoitteena on ennalta varautumisen periaatteen mukaisesti ja rajoittamatta direktiivin 2001/18/EY säännöksiin soveltamista perustaa yhteinen ilmoitus- ja tietojärjestelmä sellaisten muuntogeenisten organismien (gmo) valtioiden rajat ylittäviä siirtoja varten, joilla voi olla haitallisia vaikutuksia biologisen monimuotoisuuden suojelemaan ja kestävään käyttöön, ottaen huomioon myös riskit ihmisten terveydelle. Edelleen tavoitteena on varmistaa Cartagenan bioturvallisuuspöytäkirjan määräysten täytäntöönpano yhteisön puolesta.

Asetuksen mukaisesti viejä huolehtii kirjallisen ilmoituksen tekemisestä tuonnin kohteena olevan osapuolen toimivaltaisille viranomaisille ennen ensimmäistä tarkoituksellisesti ympäristöön levitettäväksi tarkoitettua gmo:n tarkoituksellista valtioiden rajat ylittävää siirtoa. Pääsääntönä on, että mitään ensimmäistä tarkoituksellista valtioiden rajat ylittävää siirtoa ei saa tehdä ilman tuonnin kohteena olevan osapuolen etukäteistä ja nimenomaista suostumusta. Jos kyseessä on gmo, joka on tarkoitettu käytettäväksi suoraan elintarvikkeena, rehuna tai jalostukseen, komissio tekee ilmoituksen bioturvallisuuden tiedonvälitysjärjestelmään.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 999/2001 tiettyjen tarttuvien spongiformisten enkefalopatioiden ehkäisyä, valvontaa ja hävittämistä koskevista säännöistä (TSE-asetus)

Asetuksessa vahvistetaan eläinten tarttuvien spongiformisten enkefalopatioiden (TSE) ehkäisyä, valvontaa ja hävittämistä koskevat säännöt. Sitä sovelletaan elävien eläinten ja eläimistä saatavien tuotteiden tuotantoon ja

markkinoille saattamiseen, sekä joissakin erityistapauksissa myös niiden vientiin.

Asetuksen mukaan käsitellyn eläinvalkuaisen käyttö on joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta kielletty elintarviketuotannossa käytettävien eläinten ruokinnassa. Tiettyjen eläinvalkuaisen, kuten kalajauhon, käyttö rehun valmistuksessa edellyttää valvojan viranomaisen hyväksyntää rehua valmistavalta rehualan toimijalta. Hyväksynnän edellytyksenä on, että edellä mainittu eläinvalkuaisen käsittely erotetaan täydellisesti märehitijöiden rehujen käsittelystä. Käytännössä tämä tarkoittaa erillisiä valmistuslinjoja. Asetuksen mukaan hyväksyntä vaaditaan myös maataloilta, jotka kasvattavat sekä yksimahaisia elintarviketuotantoeläimiä että märehitijöitä ja jotka käyttävät kalajauhoa tai kalajauhopenoista tiivistettä kotiseosten valmistuksessa. Hyväksyntä edellytetään myös kaikilta tiloilta, jotka käyttävät kalajauhoa sellaisenaan rehun valmistuksessa. Lisäksi edellytetään kaikkien kalajauhoa tai kalajauhopenoista tiivistettä käyttävien maatilojen rekisteröintiä.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 2160/2003 salmonellan ja muiden tiettyjen elintarvikkeiden kautta tarttuvien tiettyjen zoonoosien aiheuttajien valvonnasta

Asetuksen tavoitteena on varmistaa, että salmonellan ja muiden zoonoosien aiheuttajat havaitaan ja niitä valvotaan asianmukaisin ja tehokkain toimenpitein kaikissa oleellisissa tuotanto-, prosessointi- ja jakeluvaiheissa niiden esiintyvyyden ja kansanterveydelle aiheuttaman riskin vähentämiseksi.

Zoonoosien valvonnan perustana ovat Euroopan yhteisön tavoitteet zoonoosien esiintyvyyden vähentämiseksi. Asetuksella ei aseteta varsinaisia tavoitteita vaan tämä tehdään komitologiamenettelyllä. Asetuksessa annetaan kuitenkin aikataulu sille, mihin mennessä yhteisön pitäisi säätää tiettyjä zoonooseja koskevia asetuksia. Tavoitteen asettamisen jälkeen jäsenvaltioiden on esitettävä komission hyväksyttäväksi valvontaohjelma, jonka avulla valtio saavuttaa asetetun tavoitteen. Valvonta kohdistuu ensisijaisesti elintarviketuotantoeläimiin alkutuotannossa, mutta tarvittaessa myös elintarviketun muihin osiin. Elintarviketuotannossa käytettäviä eläimiä koskeviin salmonellavalvontaohjel-

miin on aina sisällytettävä myös rehujen salmonellavalvonta.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 852/2004 elintarvikehygieniasta

Asetus sisältää yleiset vaatimukset kaikille elintarviketoimijoille. Uutta yleisessä elintarvikehygieniasetuksessa ovat liitteen I alkutuotantoa koskevat vaatimukset. Aiemmin alkutuotantoa koskevia elintarviketurvallisuusvaatimuksia on ollut vain maidontuotantotiloille, siipikarjan salmonellavalvonnasta sekä vierasainevalvonnasta. Yleinen elintarvikehygieniasetus ei tuo alkutuotantoon yksityiskohtaisia vaatimuksia, mutta tiloilla on noudatettava hyviä hygieniakäytäntöjä muun muassa puhtaanapidon, hygieenisten tuotantotilojen, veden, henkilöstön terveydentilan, jätteiden ja tuhoeläinten osalta. Eläinlääkkeitä, rehun lisäaineita ja kasvin suojelelaineita on käytettävä lainsäädännön vaatimusten mukaisesti. Erityisvaatimuksena on tuotantoa koskeva kirjanpito.

Komission päätös (2004/217/EY) luettelon vahvistamisesta niistä aineksista, joiden markkinoille saattaminen ja käyttö eläinten ravinnoksi on kielletty

Komission päätös sisältää luettelon niistä aineksista, joiden käyttö rehujen valmistuksessa ja eläinten ruokinnassa on kielletty. Komission päätöksen ohella sekä TSE-asetus että sivutuoteasetus sisältävät ruokintakieltoja.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/18/EY geneettisesti muunnettujen organismien tarkoituksellisesta levittämisestä ympäristöön ja neuvoston direktiivin 90/220/ETY kumoamisesta

Direktiivin tavoitteena on ennaltavaruutumisen periaatteen mukaisesti lähentää jäsenvaltioiden lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä ja suojella ihmisten terveyttä ja ympäristöä, kun gmo:ja levitetään ympäristöön tarkoituksellisesti ilman, että tarkoituksena on saattaa niitä markkinoille yhteisössä tai silloin, kun gmo:ja saatetaan markkinoille yhteisössä tuotteina tai tuotteissa. Ennen markkinoille saattamista asianomaisen on ar-

vioitava ympäristöriskit ja sen jälkeen tehtävä ilmoitus toimivaltaiselle viranomaiselle jäsenvaltiossa, jonka alueella levittäminen on tarkoitus tehdä. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että mahdolliset ihmisen terveyteen tai ympäristöön kohdistuvat haittavaikutukset arvioidaan tarkoin tapaus kerrallaan. Direktiivin mukaan jäsenvaltiot nimeävät toimivaltaisen viranomaisen vastaamaan direktiivin vaatimusten noudattamisesta sekä tutkimaan, että asianomaisen tekemä ilmoitus on direktiivin vaatimusten mukainen ja että tehty ympäristöarviointi on asianmukainen. Suomessa toimivaltaiseksi viranomaiseksi on nimetty geenitekniikan lautakunta. Toimivaltaisen viranomaisen on järjestettävä tarkastuksia tai muita valvontatoimia direktiivin noudattamisen varmentamiseksi. Toimivaltaisen viranomaisen vastuulla on luvatta markkinoille saatettujen gmo:jen tai niitä sisältävien tuotteiden markkinoilta poistaminen ja tarvittaessa tiedottaminen asiasta yleisölle, komissiolle ja muille jäsenvaltioille.

Direktiivi on pantu täytäntöön kansallisesti geenitekniikkalaille 377/1995 ja se kattaa gmo:jen käytön sekä suljetussa että avoimessa tilassa ja tarkoituksellisen levittämisen ympäristöön. Geenitekniikkalakia sovelletaan myös gmo:jen käsittelyyn tarkoitettun laitoksen tai toimitilan käyttöönottoon ja toimintaan.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/32/EY haitallisista aineista eläinten rehuissa (haitallisten aineiden direktiivi)

Direktiivillä kumotaan haitallisista aineista ja tuotteista annettu neuvoston direktiivi 1999/29/EY ja laajennetaan direktiivin soveltamisala koskemaan myös rehun lisäaineita. Direktiivillä kielletään rehuaineiden sekoitus laimentamistarkoituksessa. Täten yksikään rehuaine ei saa ylittää sille direktiivin liitteissä vahvistettua enimmäispitoisuutta, eivätkä täydennysrehut pitoisuuksia, jotka on vahvistettu täysrehuille. Edelleen säädetään viranomaisen ja rehualan toiminnanharjoittajien velvoitteesta ryhtyä toimiin rehujen haitallisten aineiden lähteiden selvittämiseksi silloin, kun suurimmat sallitut pitoisuudet ylittyvät tai havaitaan kohonneita pitoisuuksia.

Neuvoston direktiivi 97/41/EY torjunta-ainejäämien enimmäismäärien vahvistami-

sesta on koskenut myös rehuja. Torjunta-ainejäämlainsäädäntö ei kuitenkaan ole katkannut tyypillisiä eläinten ruokintaan käytettäviä tuotteita, kuten karkearehuja tai vesieläimistä saatavia tuotteita (kalaöljy, kalajauho ja erilaiset kalanjalostusteollisuuden sivutuotteet). Tästä johtuen torjunta-ainejäämien enimmäismäärille on ollut tarpeen asettaa rajat myös haitallisten aineiden direktiiviin. Erityishuomio on kiinnitetty niihin torjunta-aineisiin, jotka ovat kiellettyjä yhteisössä.

Lääkkeitä sisältävien rehujen valmistusta, markkinoille saattamista ja käyttöä koskevista yhteisön vaatimuksista annettu neuvoston direktiivi 90/167/ETY (lääkerekudirektiivi)

Direktiivin tavoitteena on estää vaarat, joita aiheutuu lääkerahujen antamisesta elintarviketuotantoon käytettäville eläimille. Direktiivi sisältää säännökset lääkerahujen valmistuksesta, varastossa pitämisestä ja markkinoille saattamisesta. Lisäksi se sisältää säännökset lääkerahujen valmistajien hyväksymisestä ja lääkerahuja koskevasta kirjanpidosta sekä lääkerahun määräämisestä.

Neuvoston direktiivi 96/25/EY rehuaineiden liikkuvuudesta ja käytöstä, direktiivien 70/524/ETY, 74/63/ETY, 82/471/ETY ja 93/74/ETY muuttamisesta sekä direktiivin 77/101/ETY kumoamisesta (rehuainedirektiivi)

Direktiivin tarkoitus on yhtenäistää säännöt rehuaineiden liikkuvuudesta yhteisössä. Direktiivin liitteessä on avoin luettelo yleisimmistä EU:ssa markkinoitavista rehuaineista. Luetteloon merkitään rehuaineen nimi, kuvaus, laatuvaatimukset sekä tuoteselosteessa esitettävät pakolliset ravintoainemerkinnät. Myös luettelon ulkopuolisia rehuaineita saa laskea liikkeeseen ja käyttää edellyttäen, että ne on nimetty siten, että ne eivät sekaannu luetteloon merkittyihin rehuaineisiin. Lisäksi niiden tulee olla turvallisia ja käyttötarkoituksensa sopivia. Direktiivissä säädetään tuoteselosteen antamisvelvollisuudesta. Lisäksi direktiivissä säädetään niistä tilanteista, jolloin tuoteselostetta ei tarvita, kuten tilojen välinen kauppa.

Neuvoston direktiivi 79/373/ETY rehuseosten pitämisestä kaupan (rehuseosdirektiivi)

Direktiivissä vahvistetaan säännöt rehuseosten liikkuvuudelle yhteisössä. Tuoteselostemerkintöjen osalta direktiivin tarkoitus on varmistaa, että kotieläintuottajille annetaan puolueetonta ja mahdollisimman tarkkaa tietoa rehujen koostumuksesta ja käytöstä. Direktiivi sisältää säännökset tuoteselosteesta ilmoitettavista pakollisista ja vapaaehtoisista tiedoista. Lisäksi direktiivissä säädetään virallisissa tarkastuksissa havaittavista suurimmista sallituista poikkeamista rehujen tuoteselosteesta ilmoitetuista tiedoista.

Neuvoston direktiivi 93/74/ETY erityisravinnoksi tarkoitetuista rehuista (dieettirehudirektiivi)

Direktiivissä säädetään erityisravinnoksi tarkoitetuista rehuista. Kyseisten rehujen koostumuksen tulisi olla todistettavasti osoitettu olevan sellainen, että se vastaa eläimen erityisiä ravitsemuksellisia tarpeita. Erityisravinnoksi tarkoitettujen rehujen on selvästi erotuttava ominaisuuksiltaan ja tarkoitukseltaan sekä tavallisista rehuista että lääkeaineita sisältävistä rehuista. Rehujen tuoteselosteesta on oltava merkintä "erikoisruokavali". Erityisravinnoksi tarkoitettujen rehujen sisältämien lisäaineiden tulee olla yhteisön lainsäädännön mukaisesti hyväksytyjä.

Neuvoston direktiivi 82/471/ETY tietyistä eläinten ruokinnassa käytettävistä tuotteista

Direktiivi koskee tietyillä teknisillä menetelmillä valmistettuja tuotteita, jotka suoraan tai epäsuorasti ovat valkuaislähteitä ja jotka on laskettu liikkeeseen yhteisössä rehuina tai rehuissa. Kyseisiä tuotteita saa tuoda, markkinoida ja valmistaa vain, jos tuote on mainittu direktiivin liitteissä luetelluissa tuoteryhmissä ja tuotteen käytölle siinä asetetut edellytykset täyttyvät. EY:n lisäaineasetus muutti direktiiviä 82/471/ETY siten, että urea ja sen johdannaiset, aminohapot, aminohapojen suolat ja analogiset aineet siirtyivät EY:n lisäaineasetuksen soveltamisalaan.

Kansallinen lainsäädäntö eräissä muissa maissa

Euroopan unionin jäsenmaiden rehuja ja rehuvalvontaa koskeva lainsäädäntö on pitkälti harmonisoitu. Maiden välillä on kuitenkin merkittäviä eroja lainsäädännön rakenteessa ja valvonnan järjestämisessä. EY-lainsäädännön tarkoituksena on suojella ihmisten ja eläinten terveyttä sekä ympäristön tilaa.

Ruotsissa rehuja ja rehuvalvontaa koskee yksi laki (Lag om foder och animaliska biprodukter 2006:805). Rehuvalvontaa johtaa maatalousministeriön alainen virasto (Statens jordbruksverk, SJV). SJV:lla on toimivalta antaa normeja rehusektorille ja se vastaa rehuvalvonnasta. SJV:n lisäksi rehuvalvontaa suorittavat valtuutetut tarkastajat, jotka toimivat lääninhallituksissa. Muita viranomais-tahoja, jotka työskentelevät rehukysymysten parissa, on Valtion eläinlääketieteellinen laitos (Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA).

Tanskassa rehuvalvonta on keskitetty elintarvike-, maatalous- ja kalastusministeriön alaisuuteen kuuluvaan virastoon (Plantedirektorat, Danish Plant Directorate), joka hallinnoi rehusäädöksiä ja valvoo niiden toimeenpanoa rehulain nojalla (Bekendtgørelse af lov om foderstoffer, LBK nr 80 af 02/02/2000).

Norjassa koko elintarvikeketjun turvallisuutta säädellään elintarvikelailla (Lov om matproduksjon og mattrygghet, LOV 2003—12—19 nr 124), jonka soveltamisalassa on elintarvikkeiden ja maatalouden tuotantopanosten turvallisuus, kasvien ja eläinten terveys sekä eläinten hyvinvointi. Rehut kuuluvat maatalouden tuotantopanoksiin. Elintarvikelaissa säädetään toimijoiden ja valvontaviranomaisten yleisistä velvoitteista ja niihin kohdistuvista vaatimuksista sekä maksuista ja rangaistuksista. Yksityiskohtaisempia säännöksiä rehuista antaa maatalousministeriö.

Norjassa rehujen valvonta on jaettu siten, että elintarvikevalvontaviranomaisen (mattilsynet) alainen kansallinen keskus kasvin-tuotannolle ja kasviperäisille elintarvikkeille vastaa maaeläinten rehujen valvonnasta ja kansallinen keskus kaloille ja kalastustuotteille vastaa kalojen ja vesieläinten rehujen

valvonnasta. Valvonta on organisoitu alueisiin ja piireihin, joista viimeksi mainittu suorittaa valvontaa.

Alankomaat on esimerkki jäsenvaltiosta, joka on erityisesti panostanut yhtenäiseen laatupolitiikkaan. Tuotantoeläinten tuotela-takunta (The Livestock Product Board) on julkinen tarkastuslaitos, jonka yhtenä tehtävänä on EU -lainsäädännön toimeenpano. Tuotela-takunta on laatinut säännöt myös hyvistä rehunvalmistuksen tuotantotavoista (GMP), joiden noudattaminen on kuitenkin vapaaehtoista. GMP-säännöt ovat osa koko rehu-
ketjun integroitua valvontajärjestelmää, jossa laboratorioiden tuottamien tulosten oikeellisuuden testaamisella on keskeinen merkitys.

2.3. Nykytilan arviointi

Rehulainsäädäntö on Suomen EU-jäsenyyden aikana muuttunut paljon. Elintarvikekriisien seurauksena komissio julkaisi vuonna 2000 elintarvikkeiden turvallisuudesta valkoisen kirjan, joka sisälsi lainsäädäntö-ohjelman ja 16 rehuja koskevaa säädösehdotusta. Valkoisen kirjan pohjalta toteutettavien toimenpiteiden tarkoituksena on ollut parantaa koko elintarvikeketjuun "pellolta pöytään" liittyvää lainsäädäntöä ja tehdä siitä johdonmukaisempi. Valkoisen kirjan myötä komissio on siirtynyt käyttämään lainsäädännön muotona yhä yleisemmin asetuksia aiempien direktiivien sijasta.

Rehukasvien tuotantoon käytettiin Suomessa vuonna 2003 noin 80 prosenttia viljelystä peltoalasta. Suomessa valmistetaan vuosittain noin 1400 miljoona kiloa rehuseoksia, joka on noin yksi prosentti Euroopan unionin teollisten rehuseosten valmistuksesta. Eläintuotteiden myyntitulot koko maa- ja puutarhatalouden myyntitulosta olivat 65 prosenttia vuonna 2004. Eläintuotannossa rehuilla on suuri taloudellinen merkitys. Pääosa tuotantoeläinten ruokintaan tarkoitetuista rehuista tuotetaan ja käytetään suomalaisilla maatiloilla.

Elintarviketuotantoeläimille syötettävät rehut ovat pitkälle kotimaisia lukuun ottamatta tarpeellisia valkuaisrehuja kuten soija ja rehun lisäaineita. Rehuteollisuuden tuotteet vastaavat keskimäärin kolmanneksesta suo-

malaisten tuotantoeläinten energiansaannista, mutta esimerkiksi sikojen ja siipikarjan osalta teollisten rehujen osuus ruokinnassa on huomattavasti suurempi.

Yhteisön asetukset ovat sellaisenaan kansallisesti voimassa olevaa oikeutta eikä niitä saa enää erillisin säädöksiin tulkita tai panna täytäntöön. EY:n rehulainsäädäntö ja voimassa oleva rehulaki sisältävät päällekkäisiä säännöksiä samoista asioista, mistä johtuen rehulain uudistamista voidaan pitää tarpeellisenä.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Tavoitteet

Esityksen tarkoituksena on tehdä rehulakiin Euroopan yhteisön lainsäädännön edellyttämät muutokset. Kansallista rehulainsäädäntöä uudistetaan kumoamalla nykyinen rehulaki ja säätämällä uusi rehulaki, joka sisältää Euroopan yhteisön asetuksia täydentäviä säännöksiä toimivaltaisista viranomaisista, hallinnollisista pakkokeinoista ja rangaistusuhkista. Tämä sääntely on toteutettava laintasoisena. Yhteisön asetuksista koostuvan rehulainsäädännön toimeenpano kansallisella asetuksella ei ole mahdollista, koska hallinnollisista pakkokeinoista ja rangaistuksista on säädettävä lailla.

Tällä esityksellä pannaan täytäntöön lääke-rehu-, rehuaine-, rehuseos-, dieettirehu- ja haitallisten aineiden direktiivi sekä neuvoston direktiivi 82/471/ETY tietyistä eläinten ruokinnassa käytettävistä tuotteista. Edellä mainitut direktiivit oli aikaisemmin pantu täytäntöön voimassa olevalla rehulailla sekä lääkerehuista annetulla maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä (nro 13/EEO/1998), rehuaineista annetulla maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä (maa- ja metsätalousministeriön määräyskokoelma nro 40/1999), rehuseoksista annetulla maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä (maa- ja metsätalousministeriön määräyskokoelma nro 41/1999), erityisravinnoksi tarkoitetuista rehuista annetulla maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä (maa- ja metsätalousministeriön määräyskokoelma nro 57/95), haitallisista aineista, tuotteista ja eliöistä rehuissa

annetulla maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä (maa- ja metsätalousministeriön määräyskokoelma nro 163/1998) ja eläinten ruokintaan käytettävistä tuotteista annetulla maa- ja metsätalousministeriön asetuksella (maa- ja metsätalousministeriön määräyskokoelma nro 60/05).

Tällä esityksellä pannaan täytäntöön myös komission päätös (2004/217/EY) luettelon vahvistamisesta niistä aineksista, joiden markkinoille saattaminen ja käyttö eläinten ravinnoksi on kielletty.

3.2. Keskeiset ehdotukset

Lain tavoitteet olisivat keskeisiltä osiltaan samat kuin nykyisessäkin rehulainsäädännössä. Pää tavoitteena on turvata eläintuotannon ja eläimistä saatavien elintarvikkeiden laatu edistämällä hyvälaatuisten ja turvallisten rehujen käyttöä sekä ehkäistä huonolaatuisten rehujen aiheuttamia taloudellisia tappioita. Lain soveltamisala vastaisi pääosin nykyisen rehulain soveltamisalaa. Uutta lakia sovellettaisiin kaikissa rehun tuotanto-, valmistus- ja jakeluvaiheissa rehun alkutuotannosta sen markkinoille saattamiseen sekä rehujen käyttöön.

Rehuvalvonnan hallinnollinen organisointi on EY:n rehuasetuksissa jätetty kansallisesti päätettäväksi. Rehuvalvonnan keskusviranomaisena toimisi Elintarviketurvallisuusvirasto Evira. Elintarviketurvallisuusvirasto voisi edelleen käyttää apunaan valtuutettuja tarkastajia rehuvalvonnan tehtävissä. Raja-eläinlääkäreille annetaan toimivalta valvoa eläimistä saatavia rehuja myös rehulain nojalla. Näytteiden analysointia ja laboratorioita koskevissa vaatimuksissa on otettu huomioon EY:n rehulainsäädäntö. Elintarviketurvallisuusvirastolla olisi mahdollisuus hyväksyä ulkopuolisia laboratorioita analysoimaan viranomaisnäytteitä, koska virastolla ei ole mahdollisuutta ylläpitää osaamista ja laitteistoja kaikkiin rehujen analysointitarpeisiin. Elintarviketurvallisuusvirastolle asetettaisiin edelleen velvollisuus laatia rehujen yksivuotinen valvontasuunnitelma. Tämän lisäksi sen tulisi laatia valvonta-asetuksen mukainen monivuotinen kansallinen valvontasuunnitelma.

Rehulain vahingonkorvaussäännöstä ehdo-

tetaan muutettavaksi siten kuin eduskunta on edellyttänyt käsitellessään keväällä 2006 hallituksen esitystä lannoitevalmistelaiksi. Myös rehulaissa säännelty vahingonkorvausvastuu olisi ankaraa, tuottamuksesta riippumatonta vastuuta. Ankara vastuu kohdistuisi rehujen valmistajaan, valmistuttajaan ja tuojaan.

Pakkokeinosta säättäminen on EY-asetuksissa jätetty kansallisen lainsäädännön varaan. Valvonta-asetus kuitenkin edellyttää, että määräysten vastaiseen toimintaan kohdistetaan tarkoituksenmukaisia hallinnollisia keinoja tai rikosoikeudellisia seuraamuksia. Uudessa rehulaissa on eriasteisia hallinnollisia pakkokeinoja. Valvontaviranomaiselle on myös jätetty harkintavaltaa pakkokeinon soveltamisen osalta.

Valvonta-asetuksen mukaan jäsenvaltioiden on huolehdittava virallisen valvonnan riittävästä rahoituksesta. Asetus jättää kansallisesti päätettäväksi, miltä osin virallisen valvonnan kustannukset katetaan valvontamaksuilla. Periaatteet valvontamaksujen määräytymiselle on esitetty EY-asetuksessa.

Lakiehdotuksen mukaan ministeriön asetuksella annettaisiin alemmanasteisia säännöksiä.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Elinkeinonharjoittajiin ja viranomaisiin kohdistuvat taloudelliset vaikutukset

Elinkeinonharjoittajat

Rehuhygienia-asetuksessa edellytetään vaarojen arviointi ja kriittiset kontrollipisteet (HACCP) -järjestelmän käyttöönottoa kaikilta rehualan toimijoilta rehun alkutuotantoa lukuun ottamatta. Tästä aiheutuu jossain määrin uusia kustannuksia sekä sellaisille toimijoille, jotka jo aiemmin ovat olleet omavalvontavelvoitteen piirissä, että uusille toimijoille, kuten pakatun tavaran kuljetusliikkeille ja varastointiliikkeille. Lisäksi tilat, jotka käyttävät lisäaineita tai niitä sisältäviä esiseoksia rehuseosten valmistukseen, tulevat HACCP -vaatimuksen piiriin (pois lukien tilat, joilla käytetään vain säilörehun lisäaineita sisältäviä esiseoksia).

Tilatasolla kustannuksia aiheutuu myös hieman rehu- ja elintarvehygienia-asetusten velvoittamista kirjanpitovaatimuksista (tilalla tuotetun rehun luonne ja määrä, ostorehun alkuperä, luonne ja määrä sekä myydyn/luovutetun rehun määränpää ja määrä).

EY:n lisäaineasetuksen johdosta rehun lisäaineiden uudelleenarviointi vuoteen 2010 mennessä sekä tämän jälkeen joka kymmenes vuosi tapahtuva arviointi aiheuttaa jonkin verran kustannuspaineita lisäaineiden hintoihin. Keskeisimmän kustannusvaikutuksen tuo kokkidiostaattien todennäköinen käytön kieltäminen rehun lisäaineena siipikarjan kasvatuksessa vuoden 2012 alusta. Kokkidiostaateista luopumisen johdosta rehukustannus siipikarjaloudessa nousee arviolta noin viidellä prosentilla aiheuttaen koko maassa noin 2,5 miljoonan euron lisäkustannuksen vuositasolla. Lisäksi kustannuksia tulee jossain määrin huonontuneesta rehuhyötysuhteesta, kuolleisuuden noususta ja kokkidioosiroteista.

Gm -elintarvike- ja rehuasetus edellyttää tavanomaisten ja muuntogeenisten rehujen erillään pitämistä, jos osa tuotteista halutaan saattaa markkinoille ilman muuntogeenisiä ainesosia. Vaatimus erillään pidosta rehujen kaikissa käsittelyvaiheissa aiheuttaa rehuteollisuudelle huomattavat lisäkustannukset.

Viranomaiset

Vuoden 2006 alusta sovellettava rehuhygienia-asetus merkitsee rekisteröinti- ja hyväksymisjärjestelmän ulottamista kaikkiin rehualan toimijoihin täydellisen jäljitettävyyden takaamiseksi. Rehuhygienia-asetuksen mukaan toimijoiden tulee hankkia ja käyttää ainoastaan rehua, joka on peräisin kyseisen asetuksen mukaisesti rekisteröidyistä tai hyväksytyistä tuotantolaitoksista. Hyväksyntätarkastuksista, rekisteröinnistä ja muusta valvonnasta aiheutuu lisäkustannuksia.

Elintarviketurvallisuusviraston valvonnassa on tällä hetkellä noin 500 rehualan toimijaa. Rehuhygienia-asetuksen soveltamisen myötä Elintarviketurvallisuusvirasto arvioi rehualan piiriin tulevan noin 200 uutta kuljetusliikettä, 50 uutta rehuaineiden valmistajaa, noin 400 tukku- ja vähittäiskauppaa ja noin 40 uutta varastoa. Edellä mainittujen lisäksi

valvonnan piiriin tulee uusia rehualan alkutuotannon toimijoita.

Valvontaa tullaan jatkossa kohdentamaan erityisesti uusien säädösten mukaisiin uusiin toimijoihin. Lakiluonnoksen mukainen rehuvalvonta toteutetaan talousarvion määrärahojen ja valtioneuvoston päättämien valtioneuvoston kehysten puitteissa ottaen huomioon valtion tuottavuusohjelma. Lisäksi valvonnan tarkastuskäyntejä tullaan ulkoistamaan viraston omien resurssien puuttuessa.

Elintarviketurvallisuusviraston resursseihin kohdistuu vähentämispaineita valtion tuottavuusohjelmassa. Rehuhygieniasetuksen toimeenpanon aiheuttamien valvontatehtävien lisääntymisen vastapainoksi valvonta-

resursseja kuitenkin myös säästyy muun muassa rajaeläinlääkäreiden toimiessa rehulain mukaisina valvontaviranomaisina. Täten uusien vaatimusten noudattamisen valvonnasta Elintarviketurvallisuusvirastolle aiheutuva hallinnollinen lisätyö arvioidaan voitavan hoitaa nykyisillä resursseilla valvonnan suunnittelua tarkastamalla ja valvontatoimenpiteitä tärkeysjärjestykseen laittamalla.

Arvio Elintarviketurvallisuusviraston valvonnan alaisuuteen tulevien uusien rekisteröinti- tai hyväksyntämenettelyn piiriin tulevien toimijoiden kokonaismäärästä ja toimijoihin kohdistuvien maksullisten tarkastusten määrästä on kuvattu seuraavassa taulukossa.

Rekisteröinnin/ hyväksynnän kohde	Rekisteröitävien määrä/joista hyväksyttävien määrä	Hyväksyntätarkastusten tai valvontaan liittyvien tarkastusten määrä			
		2006	2007	2008	2009
Kuljetus- kalustot	200/50	25	10	10	10
Rehuaineiden valmistajat (uudet toimijat)	50/0	5	5	5	5
Tukku- ja vähittäiskaupat	400/0	50	50	30	30
Varastot	40/10	5	5	5	5

Arvio rehuvalvonnan toiminnan kustannuksista (1000 euroa) on esitetty seuraavassa taulukossa.

Kustannukset	2007	2008	2009	2010
maksullinen	259	223	187	187
maksuton	1265	1309	1357	1357
yhteensä	1524	1531	1544	1544

Vaikka valvottavien toimijoiden määrä lisääntyy, maksullisten tarkastusten aiheuttamat kustannukset vähenevät johtuen Elintarviketurvallisuusviraston suorittamien tarkastuskäyntien määrän vähenemisestä. Samalla toimijoiden vastuu lisääntyy.

Maksuttoman toiminnan kustannukset sen

sijaan lisääntyvät johtuen muun muassa markkinavalvonnan määrän lisääntymisestä. Maksuttomaan toimintaan kuuluu markkinavalvonnan lisäksi rehuvalvonnan ohjaus, toimijoiden pienimuotoinen neuvonta ja tila-valvonta.

4.2. Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Ehdotetulla lailla ei ole tarkoitus muuttaa merkittävästi valvontaan osallistuvien viranomaisten asemaa. Esityksen tavoitteena on kuitenkin vahvistaa Elintarviketurvallisuusviraston asemaa valvonnan ohjauksessa muun muassa monivuotisen kansallisen valvontasuunnitelman laatimisen avulla.

Viranomaisten tehtäväjako ei myöskään merkittävästi muutettaisi. Rajaeläinlääkärit vastaisivat jatkossa eläimistä saatavien rehujen eläinlääkinnällisen rajatarkastuksen yhteydessä myös rehulain mukaisesta valvonnasta.

Valvonnan periaatteet eivät muutu, vaan valvonta perustuu jatkossakin vahvasti toiminnanharjoittajan laadunvarmistusjärjestelmän valvontaan. Valvottavien kohteiden määrä kuitenkin lisääntyy, koska rehuhygieniasetus laajentaa rehuvalvonnan koskemaan esimerkiksi rehuntuotantoa maataloilla. Viranomaisen velvoite pitää rekisteriä rehu-keittajien kaikista toimijoista sekä rekistereiden aiempaa laajempi sisältö lisäävät viranomaisten työtä. Viranomaisen tehtäviä lisää myös laajentunut hyväksyntämenettelyn piiriin kuuluvien toimijoiden lukumäärä.

Elintarviketurvallisuusvirasto suorittaa jatkossakin virallisten rehuvalvontanäytteiden määrittämistä, minkä lisäksi virastolle esitetään mahdollisuutta hyväksyä myös muita laboratorioita. Tarvetta muiden laboratorioden käyttöön on, koska tarve kallista laitteistoa ja erityistä osaamista vaativien näytteiden määrittämiseen on lisääntyvä. Muiden laboratorioden käyttö näytteiden määrittämisessä tulee kyseeseen esimerkiksi muuntogeenisten rehujen ja dioksiinien valvonnassa. Tiettyjen näytteiden määrittämisen ulkoistaminen on perusteltua kustannussyistä.

Valvonnalle syntyy synergiaetuja, sillä ehdotuksen mukaan rajaeläinlääkärit vastaisivat jatkossa eläimistä saatavien rehujen eläinlääkinnällisen rajatarkastuksen yhteydessä myös rehulain mukaisesta valvonnasta valvonta-asetuksen 14 artiklan mukaisesti. Rehulain mukainen valvonta koskisi esimerkiksi pakkausmerkintöjä, rehun lisäaineita ja jäljitettävyyttä.

Myös rehun lisäaineiden hakemusten arviointi EFSA:ssa säästää valvontaviran-

omaisen työpanosta, sillä jatkossa vain tiettyistä rehun lisäaineista on tarkoitus pyytää kansallinen arviointi. Rehun lisäainehakemukset, mukaan lukien säilörehun lisäaineiden (säilöntäaineiden) tehokkuus, arvioitiin aiemmin jäsenvaltioissa. Toisaalta muuntogeenisiä rehuja koskevien hakemusten käsittely ja toimiminen valtioneuvoston asetuksessa säädettyinä kansallisen yhteysviranomaisena lisää valvontaviranomaisen työtä.

Yhteisön valvonta-asetuksessa vahvistetaan yleiset vaatimukset virallisen rehuvalvonnan järjestämiselle sekä valvontaviranomaisten toiminnalle. Asetuksessa asetetaan myös vaatimuksia valvonnan säännöllisyydelle ja sen suhteuttamiselle riskeihin. Virallisen rehuvalvonnan järjestäminen on kuitenkin jäsenvaltioiden vastuulla. Uusi asetus ei tältä osin muuta vallitsevaa tilannetta.

4.3. Ympäristövaikutukset

Esityksen tavoitteena on varmistaa, että eläinten rehut ovat niille turvallisia. Rehujen laatu ja turvallisuus ovat pysyneet Suomessa kansainvälisesti katsoen korkealla tasolla. Rehut vaikuttavat osaltaan siihen, että elintarvikkeiden haitallisten aineiden määrät ovat Suomessa lähes poikkeuksetta tasolla, joka ei aiheuta terveyshaittoja ihmisille. Hyvää tilannetta selittää osaltaan se, että rehujen kautta elintarvikkeetjuun ei juuri siirry ei-toivottuja aineita.

Rehujen ympäristövaikutukset otetaan huomioon erityisesti lisäaineiden ja muuntogeenisten tuotteiden tuotekohtaisten hakemusten arvioinneissa. Yhteisö on vahvistanut ja yhtenäistänyt riskinarviointiaan perustamalla EFSA:n, joka arvioi muun muassa edellä mainitut tuotteet niin ihmisten ja eläinten kuin myös ympäristön turvallisuuden kannalta. Suomessa muuntogeenisten organismien ympäristövaikutuksia arvioi, valvoo ja seuraa geeniteknikkalain nojalla geeniteknikan lautakunta, jolta EFSA pyytää lausuntoa aina silloin, kun on kyseessä ympäristöön levitettävä muuntogeeninen organismi.

Pyrkimys vähentää ympäristön kuormitusta näkyy myös siinä, että rehuissa sallittujen haitallisten aineiden ja tuotteiden enimmäispitoisuuksia on laskettu ja säätelyn piiriin on otettu uusia aineita, kuten dioksiinien kaltaiset PCB:t. Tietuille lisäaineille, kuten hiv-

aineille, asetettuja enimmäispitoisuuksia on niin ikään tarkasteltu uudelleen ympäristöön aiheutuvien haitallisten pitoisuuksien vähentämiseksi minimiin. Entsyymien avulla puolestaan pyritään parantamaan rehuhyötysuhdetta josta seurauksena on vähentynyt ravinteiden, kuten fosforin, erittyminen ympäristöön.

4.4. Yhteiskunnalliset vaikutukset

EY-lainsäädäntöä on kehitetty viime vuosina siten, että elintarvikkeita ja rehuja koskevat yleiset periaatteet on koottu samoihin säädöksiin. Yhdenmukaisten periaatteiden ja vaatimusten vahvistamista koko ketjulle on pidetty keskeisenä elintarviketurvallisuuden vahvistamisen kannalta. Yleisessä elintarvikeasetuksessa vahvistetaan periaate, että ensisijainen vastuu rehujen ja elintarvikkeiden turvallisuudesta on toimijalla. Viranomaisen velvollisuus on omilla toimillaan varmistaa, että rehualan toimijat, mukaan lukien muiden kuin elintarviketuotantoeläinten rehuja tuottavat, valmistavat ja jakelevat toimijat, täyttävät heitä koskevat velvoitteet. Rehualan toimijan ensisijaisesta vastuusta rehujen turvallisuudesta sekä velvollisuudesta laadunvarmistuksen toteuttamiseen säädetään jo voimassa olevassa kansallisessa lainsäädännössä.

Rehujen turvallisuutta koskevien toimenpiteiden tulee ensisijaisesti perustua tieteelliseen riskinarviointiin. Riskianalyysi tarjoaa järjestelmän tehokkaiden, oikein kohdennettujen ja oikeasuhteisten toimenpiteiden määrittämiseksi.

5. Asian valmistelu

Ehdotus on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriön asettamassa työryhmässä, jonka tehtävänä oli valmistella ehdotus rehulaiksi ja sen perustelumistioksi. Valmistelussa tuli ottaa huomioon EY:n elintarvike- ja rehuvalvontaa koskeva säädöskehitys. Työryhmän tuli kuulla työnsä aikana sidosryhmiä ja käytännön valvontaa suorittavia. Työryhmän ehdotus valmistui 10 päivänä maaliskuuta 2006 (MMM työryhmämuistio 2006:12).

5.1. Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Maa- ja metsätalousministeriön 25 päivänä tammikuuta 2005 asettama työryhmä laati rehulaista luonnoksen, joka valmistui 10 päivänä maaliskuuta 2006. Tämän jälkeen luonnoksesta pyydettiin lausuntoa maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosaston sisällä. Saatujen kommenttien pohjalta muokattu ehdotus lähetettiin laajalle lausuntokierrokselle viranomaisille ja sidosryhmille 6 päivänä heinäkuuta 2006. Saatujen kirjallisten lausuntojen perusteella rehulakiehdotusta täsmennettiin.

Lausuntoa pyydettiin seuraavilta tahoilta: Agentuuri Kari Halonen Oy, Algol Chemicals, A-Tuottajat Oy, Altia Oyj Koskenkorvan tehdas, Avena Nordic Grain Oy, Bang & Bonsomer Oy, Berner Osakeyhtiö/Agentuuriosasto, Best-In Oy, Biofarm Oy, Biokasvu Oy, Brenntag Nordic Oy, Bröste Oy, Elintarviketeollisuusliitto (ETL) ry, Elintarviketurvallisuusvirasto (Evira), Eläintautien torjuntayhdistys (ETT) ry, Farmika Oy, Feedex Oy Ab, Feedmix Oy, Finnfeeds Oy, Finnfeeds Finland Oy, FINAS -akkreditointipalvelu, Findest Protein Oy, Finfood- Suomen Ruokatieto ry, Genencor International Oy, Hankkija-Maatalous Oy, Hauhon Myllärit Oy, Helsingin Yliopiston Maatalous-metsätieteellinen tiedekunta Kotieläintieteen laitos, Helsingin Yliopiston Eläinlääketieteellinen tiedekunta, Henry Teirs Oy Ltd, Hiven Oy, Hilannon Mylly Ky, Honkajoki Oy, Kalatalouden keskusliitto, Kansanterveyslaitos (KTL), Kauppa- ja teollisuusministeriö (KTM), Kemira Oyj, Kinnusen Mylly Oy, Labnet Oy, Lihateollisuuden tutkimuskeskus, Liha-Saarioinen Oy, LSO Foods Oy, Luomuliitto, Lännen Rehu Oy, Lännen Tehtaat Oyj, Lääkelaitos, Läänineläinlääkärit, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus (MTT); kotieläintuotanto, ympäristöntutkimus, taloustutkimus (MTTL), Maa- ja metsätalousministeriö/osastot, Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus (TIKE), Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto (MTK) r.y., Maatalouskesko Oy, Maitohygienialiitto, Melica Finland, Nordic Feed Additive Association (NoFAA), Oikeusministeriö (OM), OMG Kokkola Chemicals Oy, Opetusministeriö (OPM), Paliskun-

tain yhdistys, Polarfarmi Oy/A-Rehu Oy, ProAgria Maaseutukeskusten Liitto ry, ProAgria Suomen Kotieläinjalostuskeskus- FA-BA, ProAgria Valio alkutuotanto, Päivittäistavarakauppa ry, Rehuraisio Oy, RehuX Oy, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Roal Oy, Scandinavian Horse & Dog Oy, Skavab Oy, Sosiaali- ja terveysministeriö (STM), Sosiaali- ja terveysministeriö/geenitekniikan lautakunta, Suomen Broileryhdistys ry, Suomen elintarviketalouden laatustrategian sihteeristö, Suomen Eläinlääkäriliitto ry, Suomen eläinsuojeluyhdistys, Suomen kalankasvattajaliitto ry, Suomen Kuluttajaliitto ry, Suomen Lammasyhdistys Ry, Suomen Rehu Oy, Suomen Siipikarjaliitto ry, Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liitto ry., Suomen ympäristökeskus (SYKE), Svenska lantbruksproducenternas centralförbund (SLC), Svenska lantbrukssällskapens förbund, Säteilyturvakeskus (STUK), Työvoima- ja elinkeinokeskukset, Tullihallitus, Tullilaboratorio, Uniferm Oy, Univar Oy, Valtiovarainministeriö (VM), Vitabalans Oy, Vitapol Oy, Ympäristöministeriö (YM) sekä Ålands landskapsregering.

Lausuntoja saatiin yhteensä 46.

Muutamalla lausunnonantajalla ei ollut ehdotukseen huomauttamista. Useat lausunnonantajat totesivat kustannusten nousun johdavan rehun hinnankorotuksiin.

Oikeusministeriö halusi täsmentää muutamia valtuutussäännöksiä sekä ehdotti tarkastus- ja tiedonsaantioikeus -pykälän muotoilua vastaamaan lannoitevalmistelain vastaavaa pykälää. Rangaistussäännösten perusteluja tulisi täsmentää ja pykälän momentteja täydentää, jotta niistä ilmenisi, mitä säännöksiä ja määräyksiä kohdassa tarkoitetaan. Lisäksi oikeusministeriö ehdotti pykäläehdotukseen lisättäväksi säännöksen rangaistusuhan ja uhkasakon välisestä suhteesta. Vahingonkorvausvelvollisuutta koskevan pykälän alkuun tulisi tehdä selvennyksiä sekä jalostajaa ja tuojaa selventää perusteluissa. Muutoksenhakusäännöstä koskevia sääntämisperusteluja on tarkistettava, sillä ne antavat ehdotetun muutoksenhakusäännöksen sisällöstä ja hallintolain käyttölain (586/1996) mukaisesta muutoksenhakujärjestelmästä virheellisen käsityksen.

Opetusministeriö totesi, että lain soveltamisalan ulkopuolelle tulee jättää myös kor-

keakoulut tutkimuslaitosten lisäksi, sillä korkeakouluissa ja niiden tutkimusasemilla harjoitetaan myös eläimiin ja niiden hoitoon liittyvää tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus ehdotti lisäystä, joka mahdollistaisi salassa pidettävien tietojen luovuttamisen tilastotarkoituksiin.

Suomen ympäristökeskuksen, sosiaali- ja terveysministeriön sekä geenitekniikan lautakunnan mukaan esityksessä tulisi selkeästi huomioida lain suhde geenitekniikkalakiin sekä selkeyttää geenitekniikan lautakunnan osuutta rehun toimijoihin. Lakiin tulisi lisätä maininta Euroopan parlamentin direktiivistä 2001/18/EY koskien geneettisesti muunneltujen organismien tarkoituksellista levittämistä ympäristöön ja tuoda selkeästi esiin valvonnan jakaantuminen Elintarviketurvallisuusviraston, sosiaali- ja terveysministeriön tuotevalvontakeskuksen ja Suomen ympäristökeskuksen kesken.

Valtiovarainministeriön mukaan esitykseen tulee lisätä arvio siitä, kuinka uusien toimijoiden ja tarkastusten määrän lisääntyminen vaikuttaa valvontaa suorittavien viranomaisien tehtäviin. Lisäksi se ehdotti valvontaviranomaispykälää muutettavaksi siten, että maa- ja metsätalousministeriön asetus korvataan valtioneuvoston asetuksella. Myös valvontasuunnitelmaa koskeva pykälä tulisi muuttaa siten, ettei Elintarviketurvallisuusvirasto voisi asettaa yksipuolisesti velvoitteita muiden hallinnonalojen viranomaisille. Lääkelaitos katsoi, että lääkerehujen määritelmää ei tulisi laajentaa yli Euroopan unionin säädösten, jottei eläinten lääkintään käytettävien lääkkeiden saatavuudesta aiheudu ongelmia.

Elintarviketurvallisuusvirasto esitti useita täsmennyksiä ja lisäyksiä rehulakiehdotukseen koskien esimerkiksi rehujen merkintävaatimuksia, valvontaa, vahingonkorvausvelvollisuutta sekä perittäviä maksuja, sekä esimerkiksi valvonta-asetuksen edellyttämän monivuotisen tarkastussuunnitelman lisäämistä rehulakiin. Tullihallitus esitti selvitetäväksi, onko ja mihin perustuen mahdollista antaa valtiovarainministeriön hallinnonalaan kuuluvaa tullilaitosta sitovia säännöksiä maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Etelä-Suomen lääninhallituksen mielestä valvottavat kohteet ovat eriarvoisessa asemassa valvonnan ollessa osittain maksullista

ja osittain maksutonta. Myös valtiovarainministeriö toivoi selvitystä maksuttomista valvonnoista (muista kuin markkinavalvonta) ja maksullisen toiminnan hinnoittelusta. Itä-Suomen lääninhallitus huomautti eläinlääkäreiden vastuun korostumisesta lääkerehujen valvonnassa ja esitti lisäksi huolensa nykyresurssien riittävydestä lisääntyneeseen rehuvalvontaan liittyen. Myös valtiovarainministeriön mukaan tulee selkeästi todeta, että rehuvalvonta tulee toteuttaa, ottaen huomioon valtion tuottavuusohjelma, talousarvion määrärahojen ja valtioneuvoston päättämien valtionalouden kehysten puitteissa.

Päivittäistavarakauppa ry ja Kansanterveyslaitos pitivät hyvänä, että koko rehuketju on saatu saman lain alle ja ehdotetut lakimuutokset mahdollistavat rehun jäljittämisen alkutuotantoon saakka. Eläintautien torjuntayhdistys ry:n lausunnon mukaan rehualan toimijoiden, myös alkutuotannon toimijoiden, ilmoitusvelvollisuus tulisi tehdä mahdollisimman helpoksi, jotta yksittäisen tuottajan toimiminen tietämättään lainvastaisesti estetään. FINAS-akkreditointipalvelu huomautti, että akkreditointitoiminnalle asetetut vaatimukset määrittellään nykyisin standardeissa EN ISO/IEC 17011 aiempien EN 45003 ja EN 45002 sijasta. Lisäksi se toivoi akkreditointitietojen sisällyttämistä hyväksyttävistä laboratorioista pidettävään rekisteriin. Turkiseläinten Kasvattajain Liitto ry:n, Honkajoki Oy:n ja Findest Protein Oy:n mielestä rehulaissa ei ole riittävän hyvin huomioitu turkiseläimille valmistettavien rehujen erityispiirteitä ja täten eroa elintarviketuotan-

toeläinten ja muiden tuotantoeläinten välillä. Kalatalouden keskusliiton mukaan lain valmistelussa tulisi huomioida laaja hoitokalastustoiminta, jonka mukana vesistöistä poistetaan tonneittain rehun valmistukseen käytettävää kalaa. Kyseistä toimintaa ei tulisi tarpeettomasti vaikeuttaa toimijoiden rekisteröitymisvelvoitteella. Kemira GrowHow Oyj:n mukaan vahingonkorvausvelvollisuus tulisi koskea kaikkia rehualan toimijoita, mukaan lukien kuljetusliikkeet ja varastoijat. Myös maa- ja metsätalousministeriön maaseutu- ja luonnonvaraosasto esitti muutoksia vahingonkorvaus- ja rangaistussääntöön (nykyisen ehdotuksen mukaan oikeus vahingonkorvaukseen olisi rehun ostajalla, kun se ennen oli rehun käyttäjällä). MTT esitti huolensa Suomessa olevista hevostalleista ja siitä kuinka laista ja rekisteröitymisestä tiedotetaan näille. Lisäksi se esitti huolensa rehulainvalvonnasta aiheutuvista kustannuksista ja niiden oikeudenmukaisesta jakamisesta rehualan toimijoiden kesken. Suomen Kalankasvattajaliitto ry:n mukaan rehujen koostumusta koskevat vaatimukset tulisi sisällyttää rehulakiin tavalla, joka sitoo myös ympäristölupaviranomaisia. SLC pitää erittäin tärkeänä rehualan toimijoille annettavaa neuvontaa ja ohjeistusta, mutta viljelijän oikeusturvan kannalta ei ole hyväksyttävää, että neuvoja antavat tarkastajat vastaavat myös viranomaisvalvonnasta.

Lausunnoissa esitetyt huomautukset on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon ehdotusta viimeisteltäessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. Tavoite. Ehdotetun lain yleisenä tavoitteena on, että eläinten ruokintaan käytettävät rehut eivät aiheuta vaaraa ihmisten ja eläinten terveydelle eikä ympäristölle. Rehujen turvallisuudesta säädetään myös yleisessä elintarvikeasetuksessa, jonka mukaan markkinoille saatettavien ja eläimille annettavien rehujen tulee olla turvallisia. Rehua ei mainitun asetuksen mukaan pidetä turvallisena, jos katsotaan, että sillä on haitallinen vaikutus ihmisten tai eläinten terveydelle. Välillisesti säännöksillä pyritään turvaamaan myös, että eläimistä saatavat elintarvikkeet eivät rehusta johtuvista syistä aiheuta vaaraa kuluttajien terveydelle. Eläimistä saatavien tuotteiden laatu ja tuotannon tehokkuus riippuvat ratkaisevasti ruokintaan käytettyjen rehujen laadusta ja turvallisuudesta. Myös sillä, että rehuista annetaan totuudenmukaiset ja riittävät tiedot, on keskeinen merkitys rehujen oikean ja turvallisen käytön edellytysten takaamisessa. Rehuista annettavia tietoja koskeva vaatimus koskee eläintuottajille ja toisille rehualan toimijoille pakkausmerkinnöissä tai muussa markkinoinnissa annettavia tietoja. Jäljitettävyyden varmistaminen on elintarviketurvallisuuden kannalta yksi keskeinen tekijä. Jäljitettävyyden avulla voidaan ongelmatilanteissa poistaa määräystenvastaiset rehut kohdennetusti markkinoilta ja eläintiloilta. Sen lisäksi, että jäljitettävyys on keskeinen tekijä elintarviketurvallisuuden kannalta, jäljitettävyys on tärkeää myös rehuista annettavien tietojen totuudenmukaisuutta tai muuta määräystenmukaisuutta selvittäessä. Jäljitettävyttä tarvitaan esimerkiksi muuntoegeenisten rehujen ja luonnonmukaisella tuotantotavalla tuotettujen rehujen ja niitä koskevien merkintöjen oikeellisuuden selvittämisessä.

2 §. Soveltamisala. Lakia ehdotetaan sovellettavaksi rehuihin ja niiden käsittelyyn, rehualan toimijoihin ja rehuvalvontaan kaikissa rehujen tuotanto-, valmistus- ja jakeluketjun vaiheissa alkutuotannosta lopulliseen käyttä-

jään saakka mukaan lukien rehujen maahan-tuonti, maastavienti ja sisämarkkinakauppa sekä rehujen käyttöön eläinten ruokinnassa. Rehujen turvallisuuden, koostumuksen, alkuperän ja muiden niitä koskevien vaatimustenmukaisuuden varmistamisen kannalta on tärkeää, että laki kattaa rehuketjun kokonaisuudessaan. Voimassa oleva rehu laki ei ole koskenut alkutuotantoa siinä laajuudessa kuin EY:n uusi rehu lainsäädäntö edellyttää. Laki koskisi voimassa olevan rehu lain tavoin myös rehun vastikkeetonta luovutusta.

Pykälän 2 momentin mukaan rehu laki ei koskisi rehuja, joita käytetään koe-eläinlaitosten eläinkokeissa, jos eläinkokeiden tarkoitus sitä edellyttää. Eläinkokeista säädetään koe-eläintoiminnasta annetussa laissa (62/2006). Kyseisen lain mukaisesti eläinkokeen saa suorittaa jos kyseessä on esimerkiksi lääkkeiden, elintarvikkeiden tai muiden aineiden valmistaminen ja kehittäminen tai tuotanto sekä niiden laadun, tehokkuuden tai turvallisuuden testaus. Rehu laki ei täten koskisi esimerkiksi sellaisia rehuja, joita käytetään tutkittaessa tietyn rehun vaikutusta eläimen tuotokseen. Muina aikoina kuin varsinaisen eläinkokeen aikana rehu laki koskisi myös koe-eläinten rehuja. Se, mitä katsotaan eläinkokeeksi, on määritelty edellä mainitussa laissa.

3 §. Euroopan yhteisön rehu lainsäädäntö. Pykälässä säädetään lain soveltamisalaan kuuluvan Euroopan yhteisön lainsäädännön täytäntöönpanosta ja valvonnasta. Euroopan yhteisön lainsäädännössä on huomattava määrä rehujen turvallisuutta, rehuista annettavia tietoja, rehualan laitoksia ja muita rehuihin liittyviä asioita koskevia säädöksiä, jotka asettavat rehualan toimijoille veloitteita ja joiden noudattamista viranomaisen tulee valvoa.

Pykälässä luetellaan ne Euroopan yhteisön rehu lainsäädäntöön kuuluvat asetukset, joita sovelletaan suoraan sellaisenaan, mutta jotka edellyttävät lisäksi kansallisia täytäntöönpanotoimia. Asetusten lisäksi rehu lailla ja sen nojalla annettavilla säädöksillä on tarkoitus panna täytäntöön joukko yhteisön direktiivejä. Asetusten ja direktiivien sisältö on kuvattu yleisperusteluiden kohdassa 2.2.

Lain säännöksiä, joissa viitataan Euroopan yhteisöön tai Euroopan unionin jäsenvaltioihin, sovellettaisiin myös Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen edellyttämässä laajuudessa Euroopan talousalueeseen ja sen jäsenvaltioihin.

4 §. Suhde muuhun lainsäädäntöön. Rehujen turvallisuuden varmistamiseksi noudatettaisiin ehdotetun lain ja sen nojalla annettavien sekä voimassa olevan lain nojalla annettujen säännösten lisäksi, mitä rehuista muissa laeissa tai niiden nojalla annetuissa säännöksissä säädetään. Eläimistä saatujen rehujen hygieenisen laadun turvaamisesta eläintautien vastustamiseksi, ennalta ehkäisemiseksi ja leviämisen estämiseksi sekä eläinperäisten rehujen hygieeniselle laadulle asetettavista vaatimuksista ja niiden noudattamisen valvonnasta rehuja valmistettaessa, Euroopan yhteisön sisämarkkinoilla Suomeen tuotaessa ja Suomesta vietäessä sekä Suomesta Euroopan yhteisön ulkopuolisiin maihin vietäessä säädetään eläintautilaissa. Euroopan yhteisön ulkopuolisista maista tuotavien eläinperäisten rehujen tuontivaatimuksista ja -valvonnasta säädetään eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annetussa laissa.

Radioaktiivisten aineiden mittaamisesta ja elintarvikkeiden säteilyturvallisuuden arviointiperusteista säädetään säteilylaissa (592/1991), jonka toimeenpanosta vastaa Säteilyturvakeskus (STUK). STUK:n toimialaan kuuluu koko elinympäristön säteilyvalvonta. Elintarvikkeiden säteilyturvallisuuden varmistamiseksi otetaan huomioon myös rehujen vaikutus elintarvikkeiden saastumiseen. Rehujen radioaktiivisten aineiden pitoisuuksille voidaan tarvittaessa laskea arvot, joilla elintarvikkeiden radioaktiivisen saastumisen maksimi-arvot eivät ylity. Säteilyvaaratilanteessa STUK:n tehtävänä on antaa ilmoituksia, varoituksia ja suojelutoimia koskevia suosituksia.

Geenitekniikkalaki koskee muuntogeenisten organismien käyttöä suljetuissa tiloissa ja niiden tarkoituksellista levittämistä ympäristöön (avoin käyttö). Geenitekniikkalakia sovelletaan myös muuntogeenisten organismien käsittelyyn tarkoitettujen laitoksen tai toimitilan käyttöönottoon ja toimintaan. Muuntogeenisiä organismeja ovat esimerkiksi muuntogeeniset mikro-organismit sekä erilaiset muuntogeeniset kasvit ja siemenet. Re-

hulainsäädännön mukaisesti mikro-organismit ovat rehun lisäaineita.

Lääkkeiden valmistuksesta, maahantuonnista, jakelusta ja myynnistä sekä muusta kulutukseen luovutuksesta säädetään lääkelaisissa (395/1987). Lääkerehuissa käytettävät lääkkeet tulee olla hyväksytyjä lääkelain mukaisesti.

Lääkkeiden ja muiden eläinten käsittelyssä käytettävien aineiden sekä eläinten lääkitsemisessä käytettävien välineiden käytöstä ja näiden valvonnasta säädetään eläinten lääkitsemisestä annetussa laissa (617/1997).

5 §. Määritelmät. Lakiehdotuksen 5 §:ään on koottu laissa esiintyvien käsitteiden määritelmiä. Osa laissa käytettäväksi ehdotetuista määritelmistä perustuu EY-asetuksissa käytettyihin määritelmiin, minkä vuoksi laissa viitataan asianomaisiin EY-säännöksiin. Määritelmien sisältöä perustellaan seuraavasti:

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan *rehulla* tarkoitetaan tässä laissa rehua siten kuin se on määritelty yleisessä elintarvikeasetuksessa. Yleisen elintarvikeasetuksen 3 artiklan 4 kohdan mukaan rehulla tarkoitetaan mitä tahansa suun kautta tapahtuvaan eläinten ruokintaan tarkoitettua ainetta tai tuotetta, mukaan lukien lisäaineet, riippumatta siitä, onko se jalostettu, osittain jalostettu vai jalostamaton. Täten jäljempänä esiintyvät käsitteet rehuaine, erityinen rehuaine, erityisravinnoksi tarkoitettu rehu, rehun lisäaine, muuntogeeninen rehu ja rehuseos kuuluvat kaikki käsitteen "rehu" alaisuuteen.

Momentin 2 kohdan *rehuaineella* tarkoitettaisiin rehuainedirektiivin 2 artiklan a kohdan mukaan erilaisia rehuseosten valmistukseen tai esiseosten kantaja-aineiksi tarkoitettuja ja joko suoraan sellaisenaan tai jalostuksen jälkeen eläinten ruokintaan tarkoitettuja kasvi- tai eläinperäisiä tuotteita sellaisenaan, tuoreena tai säilöttynä ja niiden teollisia johdannaisia sekä orgaanisia ja epäorgaanisia aineita riippumatta siitä, sisältävätkö ne lisäaineita.

Momentin 3 kohdan *erityisellä rehuaineella* tarkoitettaisiin tiettyjä eläinten ruokinnassa käytettäviä tuotteita koskevan neuvoston direktiivin 82/471/ETY artiklan 1 kohdan 1 mukaisia tietyillä teknisillä menetelmillä valmistettuja tuotteita, jotka suoraan tai epäsuorasti ovat valkuaislähteitä ja jotka on las-

kettu liikkeeseen yhteisössä rehuina tai rehussa lukuun ottamatta sellaisia valkuaislähteitä, jotka kuuluvat gm-elintarvike- ja rehuasetuksen soveltamisalaan.

Momentin 4 kohdan *rehun lisäaineella* tarkoitettaisiin rehun lisäaineita siten kuin ne on määritelty EY:n lisäaineasetuksessa. EY:n lisäaineasetuksen 2 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaan rehun lisäaineella tarkoitetaan aineita, mikro-organismeja tai valmisteita, rehuaineita ja esiseoksia lukuun ottamatta, jotka tarkoituksellisesti lisätään rehuihin tai veteen ja joilla on yksi tai useampi lisäaineasetuksen 5 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua vaikutuksista. Rehun lisäaineen on 5 artiklan 3 kohdan mukaan vaikutettava suotuisasti rehun tai eläintuotteiden ominaisuuksiin tai akvaariokalojen tai häkkilintujen väriin, taikka täytettävä eläinten ravitsemukselliset tarpeet, taikka vaikutettava suotuisasti eläintuotannon ympäristövaikutuksiin taikka eläintuotantoon, eläinten tuotokseen tai hyvinvointiin erityisesti vaikuttamalla eläimen suoliston mikrobistoon tai rehujen sulavuuteen, taikka saatava aikaan kokkidiostaattinen tai histomonostaattinen vaikutus.

Momentin 5 kohdan *muuntogeenisellä rehulla* tarkoitettaisiin gm-rehu- ja elintarvikeasetuksen 2 artiklan 7 kohdan mukaisesti rehua, joka sisältää muuntogeenisiä organismeja, koostuu niistä tai on valmistettu niistä.

Momentin 6 kohdan *lääkereichulla* tarkoitettaisiin kaikkia eläinlääkkeen tai -lääkkeiden ja rehun sekoituksia, jotka on valmistettu markkinoille saattamista varten valmiiksi ja tarkoitettu sellaisenaan eläimille syötettäväksi sairautta parantavien tai ehkäisevien tai muiden lääkkeellisten ominaisuuksiensa vuoksi. Tilalla tai muussa eläintenpitoyksikössä tapahtuva lääkkeen ja rehun sekoittaminen ei ole lääkerahun valmistusta vaan lääkkeen annostelua ja antamista eläimille silloin kuin kyseinen lopputuote käytetään ainoastaan kyseisen tilan tai eläintenpitoyksikön eläimille eikä sitä myydä tai muutoin luovuteta tilalta tai eläintenpitoyksiköstä.

Momentin 7 kohdan *rehuseoksella* tarkoitettaisiin rehuseosdirektiivin 2 artiklan b kohdan mukaisesti rehuaineiden seosta, joka on täysrehua tai täydennysrehua, riippumatta siitä, sisältääkö rehuaine lisäaineita.

Momentin 8 kohdan *erityisravinnoksi tarkoitettulla rehulla* tarkoitettaisiin dieettirehu-

direktiivin artiklan 2 kohdan c mukaisia rehuseoksia, jotka erityisen koostumuksensa tai erityisen valmistusmenetelmänsä vuoksi erottuvat selvästi sekä tavallisista että lääkkeitä sisältävien rehujen valmistusta, markkinoille saattamista ja käyttöä koskevista vaatimuksista annetussa neuvoston direktiivissä 90/167/ETY määritellyistä tuotteista ja jotka kuvataan tuotteiksi, joiden tarkoituksena on täyttää tiettyjä erityisiä ravitsemuksellisia tarpeita.

Momentin 9 kohdan *haitallisella aineella ja tuotteella* tarkoitettaisiin haitallisten aineiden direktiivin artiklan 2 kohdan 1 mukaisia aineita tai tuotteita, taudinaiheuttajia lukuun ottamatta, joita on eläinten rehuksi tarkoitettussa tuotteessa ja/tai tuotteen yhteydessä ja joka aiheuttaa mahdollisen vaaran eläinten tai ihmisten terveydelle taikka ympäristölle tai voi vaikuttaa kielteisesti kotieläintuotantoon. *Haitallisella eliöllä* tarkoitettaisiin rehun hygieenistä laatua huonontavia tai tautia aiheuttavia mikro-organismeja haitallisista aineista, tuotteista ja eliöistä annetun maaja metsätalousministeriön päätöksen (163/1998) liitteen 3 mukaisesti.

Momentin 10 kohdan *rehualan toimijalla* tarkoitettaisiin luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka toteuttaa mitä tahansa rehun tuotantoon, käsittelyyn, jalostukseen, valmistukseen, varastointiin, kuljetukseen tai jakeluun liittyviä toimia. Rehualan toimijalla tarkoitetaan myös tuottajaa, joka tuottaa, jalostaa, valmistaa, varastoi tai käyttää rehuja omistamiensa tai hallitsemiensa elintarvike-tuotantoeläinten ruokkimiseen.

Rehualan toimijana ei pidetä toimijaa, jonka päämääränä on vain yksityiseen kotikäyttöön tarkoitettujen omistamiensa elintarvike-tuotantoeläinten ruokinta, rehun valmistaminen omistamilleen tai hallitsemilleen muille kuin elintarviketuotantoeläimille, kuten turkiseläimille tai koiratarhojen ja kenneliin koirille tai lemmikkieläinten ruoan vähittäiskaupan harjoittaminen.

Momentin 11 kohdan *tuotanto-, valmistus- ja jakeluvaiheilla* tarkoitettaisiin mitä tahansa vaihetta, rehun alkutuotannosta sen varastointiin, kuljetukseen, jakeluun, myyntiin tai toimittamiseen asti edellä mainitut vaiheet mukaan luettuna. Määritelmään tuotanto-, valmistus- ja jakeluvaihe sisältyy myös sisämarkkinakauppa ja maahantuonti sekä rehu-

jen maastavienti. Rehun valmistus kattaa myös rehun jalostuksen, kuten rypsin puristamisen.

Momentin 12 kohdan *rehun alkutuotannolla* tarkoitettaisiin rehuhygieniasetuksen 3 artiklan f kohdan mukaisesti maataloustuotteiden tuotantoa. Tällaisia olisivat esimerkiksi viljely, sadonkorjuu, lypsäminen, eläinten kasvatusta teurastukseen asti sekä kalastus. Alkutuotannon tuotteita ovat esimerkiksi vilja, heinä ja säilörehu sekä raakamaito ja perkaamaton tai aluksella perattu kala.

Momentin 13 kohdan *laadunvarmistuksella* tarkoitettaisiin rehualan toimijan omaa valvontajärjestelmää, jolla toimija pyrkii varmistamaan, että rehu ja sen käsittely täyttää niille asetetut vaatimukset.

Momentin 14 kohdan *markkinoille saattamisella* tarkoitettaisiin yleisen elintarvikeasetuksen 3 artiklan 8 kohdan mukaisesti rehun hallussa pitämistä sen myyntiä varten, myös myytäväksi tarjoamista tai muuta joko ilmaiseksi tai korvausta vastaan tapahtuvaa siirtoa sekä itse myyntiä, jakelua ja muita siirtomutkaisia.

Momentin 15 kohdan *jäljitettävyydellä* tarkoitettaisiin mahdollisuutta jäljittää rehu kaikissa tuotanto-, valmistus- ja jakeluvaiheissa ja seurata sitä näissä kyseisissä vaiheissa.

Momentin 16 kohdan *maahantuonnilla* tarkoitettaisiin tuontia muista kuin Euroopan unionin jäsenvaltioista.

Momentin 17 kohdan *maastaviennillä* tarkoitettaisiin vientiä muihin kuin Euroopan unionin jäsenvaltioihin.

Momentin 18 kohdan *sisämarkkinakaupalla* tarkoitettaisiin tuontia muista Euroopan unionin jäsenvaltioista Suomeen sekä vientiä Suomesta toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon. Sisämarkkinakaupan vaatimuksia sovellettaisiin myös Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen edellyttämässä laajuudessa Euroopan talousalueen jäsenvaltioihin.

Tuonnilla tarkoitettaisiin sekä maahantuontia että tuontia muista Euroopan unionin jäsenvaltioista. Vastaavasti viennillä tarkoitettaisiin sekä maastavientiä että vientiä Suomesta toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon.

Pykälän 2 momentin mukaan, mitä laissa säädettäisiin Euroopan yhteisöstä tai Euroopan unionin jäsenvaltioista, sovellettaisiin Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen

edellyttämässä laajuudessa myös Euroopan talousalueeseen ja sen jäsenvaltioihin, kuten Norjaan, Liechtensteiniin ja Islantiin.

2 luku. **Rehuja koskevat vaatimukset**

6 §. *Rehujen yleiset laatuvaatimukset.* Laikiin ehdotetaan otettavaksi yleinen rehujen turvallisuutta ja laatua koskeva säännös, jonka mukaan rehujen tulee olla aitoja, hyvälaatuisia ja turvallisia sekä eläinten ravitsemukseen sopivia. Yleisen elintarvikeasetuksen 11 ja 15 artikloja sovellettaisiin yhdessä tämän pykälän kanssa elintarviketuotantoeläinten rehuihin. Yleisessä elintarvikeasetuksessa asetettujen yleisten vaatimusten lisäksi rehujen on täytettävä myös muut rehuille asetetut vaatimukset. Rehujen tulee olla esimerkiksi kemialliselta, fysikaaliselta ja mikrobiologiselta laadultaan ja koostumukseltaan sellaisia, että ne täyttävät rehuille EY:n rehulainsäädännössä ja ehdotetussa laissa asetetut vaatimukset. Rehujen tulee myös olla aitoja, jolla tarkoitetaan sitä, että rehuaineesta käytettävän nimen tulee vastata rehuaineesta annettua kuvausta, ja että rehuaineen kasvitieteellisen puhtauden on oltava vähintään 95 prosenttia.

Euroopan unioniin tuotavien rehujen tulee täyttää yleisen elintarvikeasetuksen 11 artiklassa ja sieltä vietävien rehujen 12 artiklassa asetetut vaatimukset. Yhteisön alueelle saatettavien ja yhteisöstä vietävien rehujen on oltava yhteisön elintarvikelainsäädännön mukaisia, elleivät tuojamaan viranomaiset muuta vaadi tai ellei tuojamaan lainsäädännöstä muuta johdu. Rehuja, jotka eivät täytä yhteisön elintarvikelainsäädännön mukaisia määräyksiä, saa viedä ainoastaan edellyttäen, että kohdemaan toimivaltaiset viranomaiset ovat nimenomaisesti siihen suostuneet. Sellaisia rehuja, jotka eivät ole turvallisia ei saa viedä yhteisön ulkopuolelle edes kohdemaan suostumuksella.

Rehu ei saisi 2 momentin mukaan sisältää sellaisia määriä haitallisia aineita, tuotteita tai eliöitä, että sen käytöstä voisi aiheutua vaaraa ihmisten ja eläinten terveydelle tai turvallisuudelle taikka ympäristölle. Haitallisten aineiden ja tuotteiden suurimmista sallituista pitoisuuksista rehuissa annetulla neuvoston direktiivillä 2002/32/EY on määrätty suu-

rimmista sallituista haitallisten aineiden ja tuotteiden pitoisuuksista. Edelleen rehuihin sovelletaan torjunta-ainejäämien enimmäismääristä kasvi- ja eläinperäisissä elintarvikkeissa ja rehuissa tai niiden pinnalla sekä neuvoston direktiivin 91/414/ETY muuttamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 396/2005. Lisäksi rehujen hygienia- ja eläinperäisyyden valvontaa, on Suomessa olennainen osa rehuvalvontaa. Rehuissa ei saa esiintyä salmonellaa.

Voimassa olevan lain perusteella on annettu yksityiskohtaiset säännökset haitallisten aineiden, tuotteiden ja eliöiden sallituista enimmäispitoisuuksista rehuissa maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä (163/1998). Pykälän 3 momentin mukaan tarkempia säännöksiä rehujen yksityiskohtaisista koostumuksesta ja laadusta koskevista vaatimuksista olisi tarkoitus jatkossakin antaa rehuja koskevien erillisten säännösten perusteella maa- ja metsätalousministeriön asetuksilla. Tällainen olisi esimerkiksi haitallisten aineiden, tuotteiden ja eliöiden sallituista enimmäispitoisuuksista rehuissa annettava maa- ja metsätalousministeriön asetus.

7 §. Rehuaineet. Pykälän 1 momentin mukaan rehuaineiden tulee olla laadultaan, koostumukseltaan ja muilta ominaisuuksiltaan sellaisia, että ne soveltuvat eläinten ruokintaan. Rehuaineiden pitää täyttää niille asetetut kemiallisista, fyysisistä ja mikrobiologisista sekä terveydellisistä laadusta koskevat vaatimukset.

Rehuaineista säädetään neuvoston direktiivissä 96/25/EY rehuaineiden liikkuvuudesta ja käytöstä, direktiivien 70/524/ETY, 74/63/ETY, 82/471/ETY ja 93/74/ETY muuttamisesta sekä direktiivin 77/101/ETY kumoamisesta. Kyseisessä rehuainedirektiivissä luetellaan ja luonnehditaan tavallisimmat yhteisössä markkinoilla olevat rehuaineet. Luettelo ei kuitenkaan ole tyhjentävä. Yhteisön säännösten mukaan valmistaa, saattaa markkinoille, käyttää ja tuoda saisi myös muita rehuaineita edellyttäen, että ne erottuvat selvästi luettelossa käytetyistä rehuaineiden nimistä ja kuvauksista eivätkä johda harhaan niiden ostajaa, muuta luovutuksensaajaa tai käyttäjää. Jälkimmäisessä kohdassa kysymyksessä voisi esimerkiksi olla sellainen uusi rehuaine, jota ei listalta löytyisi tai listal-

la jo olevan rehuaineen uudentyypinen sivutuote.

Voimassa olevan lain perusteella on annettu säännökset rehuaineiden valmistamisesta, markkinoille saattamisesta, käytöstä ja tuonnista maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä (40/1999). Maa- ja metsätalousministeriö on merkinnyt päätöksen 40/1999 liitteeseen 2 ne rehut, jotka on lueteltu direktiivissä 96/25/EY siten kuin sitä on muutettu komission direktiivillä 98/67/EY.

Kuten voimassa olevassa laissa säädetään, voisi maa- ja metsätalousministeriö 3 momentin mukaan kieltää asetuksella vaarallisten rehuaineiden käytön. Rehuaineiden käytön kieltäminen ehdotetaan mahdolliseksi, vaikka rehuaine olisi EU:n vaatimusten mukainen, kuten neuvoston direktiivin 96/25/EY 3 artiklassa kuvataan.

Pykälän 4 momentin mukaan tarkempia säännöksiä rehuaineiden nimeämisestä voitaisiin jatkossakin antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

8 §. Erityiset rehuaineet. Pykälän 1 momentin mukaan erityisten rehuaineiden tulee olla laadultaan, koostumukseltaan ja muilta ominaisuuksiltaan sellaisia, että ne soveltuvat eläinten ruokintaan. Niillä tulee olla typpi- tai valkuaislähteenä ravintoarvoa eläimille. Tällaisia rehuja ovat esimerkiksi käymisreaktiolla valmistettujen aminohappojen sivutuotteet ja eläin- tai kasviperäisillä substraateilla tuotetut hiivat. Erityisten rehuaineiden riskinarviointi tehdään keskitetysti EFSA:n toimesta. Luvan myöntämistä koskeva käsittely tapahtuu keskitetysti yhteisötasolla sääntelykomiteamenettelyssä. Erityisistä rehuaineista säädetään neuvoston direktiivissä 82/471/ETY tietyistä eläinten ruokinnassa käytettävistä tuotteista. Voimassa olevan lain perusteella erityisistä rehuaineista on annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus eläinten ruokintaan käytettävistä tuotteista (60/05).

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että vain sellaisia erityisiä rehuaineita saa valmistaa, saattaa markkinoille, käyttää rehujen valmistukseen tai eläinten ruokintaan sekä tuoda, jotka maa- ja metsätalousministeriö on merkinnyt asetuksen 60/05 liitteeseen 1 ja jotka täyttävät luettelossa ministeriön tarkemmin asettamat vaatimukset esimerkiksi tuoteselostemerkintöjen osalta. Asetuksen

60/05 liitteeseen 1 merkityt rehut vastaavat neuvoston direktiivin 82/471/EY liitemuutoksissa lueteltuja rehuja.

Pykälän 3 momentin mukaan tarkempia säännöksiä erityisistä rehuaineista voitaisiin jatkossakin antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

9 §. Erityisravinnoksi tarkoitetut rehut. Pykälän 1 momentin mukaan erityisravinnoksi tarkoitettujen rehujen tulee olla laadultaan, koostumukseltaan ja muilta ominaisuuksiltaan sellaisia, että ne soveltuvat eläinten ruokintaan. Erityisravinnoksi tarkoitettujen rehujen koostumuksen ja valmistustavan tulee olla varta vasten tutkittu vastaamaan sellaisten eläinten erityisiin ravitsemuksellisiin tarpeisiin, joiden ruoansulatusjärjestelmä, imeytymisjärjestelmä tai aineenvaihdunta on häiriintynyt tai saattaa häiriintyä väliaikaisesti tai lopullisesti. Erityisravinnoksi tarkoitettua rehuista säädetään komission direktiivissä 93/74/ETY. Voimassa olevan lain nojalla erityisravinnoksi tarkoitettuja rehuista on annettu maa- ja metsätalousministeriön päätös (57/1995).

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että vain sellaisia erityisravinnoksi tarkoitettuja tuotteita saa valmistaa, saattaa markkinoille, käyttää rehujen valmistukseen tai eläinten ruokintaan sekä tuoda, jotka maa- ja metsätalousministeriö on merkinnyt päätöksen 57/1995 liitteen 1 osan B luetteloon ja jotka täyttävät luettelossa ministeriön tarkemmin asettamat vaatimukset esimerkiksi tuoteselostemerkintöjen osalta. Päätöksessä 57/1995 ja sen muutoksessa luetellut erityisravinnoksi tarkoitetut rehut vastaavat komission direktiivin 93/74/EY liitemuutoksissa lueteltuja rehuja.

Pykälän 3 momentin mukaan tarkempia säännöksiä erityisravinnoksi tarkoitettuja rehuista voitaisiin jatkossakin antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

10 §. Rehun lisäaineet. EY:n lisäaineasetuksella säädetään rehun lisäaineiden turvallisuusarvioinnista, hyväksymisestä ja merkinnöistä. Lisäaineiden riskinarviointi tehdään EFSA:n toimesta. Luvan myöntämistä koskeva käsittely tapahtuu keskitetysti yhteisötasolla sääntelykomiteamenettelyssä.

Vain sellaisia rehun lisäaineita saa saattaa markkinoille, käyttää rehujen valmistukseen ja eläinten ruokintaan sekä tuoda, jotka ovat

hyväksytyt EY:n lisäaineasetuksen mukaisesti. Komission ylläpitämään rehun lisäainerekisteriin merkitään kaikki yhteisössä hyväksytyt rehun lisäaineet. Komissio vastaa lisäainerekisterin ylläpidosta, mistä johtuen pykälä on muuttunut asiasisällöltään voimassa olevan lain pykälään 9 verrattuna. Rehun lisäaineita ovat myös säilörehun säilöntäaineet (säilörehun lisäaineet) sekä urea ja sen johdannaiset, aminohapot ja niiden suolat sekä aminohappojen hydroksianalogit, joista voimassa olevassa laissa on säädetty pykälässä 6.

Voimassa olevan lain nojalla on annettu EY:n lisäaineasetuksen 25 artiklan 1 kohdan jälkimmäisessä osassa mainituista lisäaineista maa- ja metsätalousministeriön asetus rehun lisäaineista (maa- ja metsätalousministeriön määräyskokoelma n:o 43/05). Kyseisen EY:n lisäaineasetuksen kohdan mukaan sellaisia lisäaineita, joista jäsenvaltiot ovat jättäneet huomautuksensa ennen EY:n lisäaineasetuksen soveltamispäivää, pidetään ns. olemassa olevina tuotteita. Kyseisiin lisäaineisiin sovelletaan EY:n lisäaineasetuksen mukaisia vaatimuksia tämän kuitenkaan rajoittamatta kunkin olemassa olevan tuotteen pakkausmerkintöjä, markkinoille saattamista ja käyttöä koskevien erityisedellytysten soveltamista. EY:n lisäaineasetuksen mukaisesti ns. olemassa olevista tuotteista tulee tehdä uusi hyväksyntä koskeva hakemus seitsemän vuoden kuluttua kyseisen asetuksen voimaantulosta.

Pykälän 2 momentin mukaan tarkempia säännöksiä ns. olemassa olevista lisäaineista voitaisiin jatkossakin antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella sen mukaan kun EY:n lisäaineasetuksessa säädetään.

11 §. Muuntogeeniset rehut. Gm-rehu- ja elintarvikeasetuksella vahvistetaan säännöt gm-rehujen turvallisuusarvioinnille, hyväksymiselle ja merkinnöille. Näiden tuotteiden riskinarviointi tehdään EFSA:n toimesta. Luvan myöntämistä koskeva käsittely tapahtuu yhteisötasolla sääntelykomiteamenettelyssä. Jos rehun ainesosana on käytetty muuntogeenistä raaka-ainetta, siitä on ilmoitettava rehun merkinnöissä, vaikka muuntelua ei voitaisi lopputuotteesta analyttisesti todentaa. Merkintävelvoitteella halutaan tarjota rehun käyttäjälle mahdollisuus tehdä valinta perinteisen ja muuntogeenisen rehun välillä.

Muuntogeenisten rehujen valvontaan sovellettaisiin, mitä rehujen valvonnasta on muualla säädetty. Gmo-jäljitettävyyasetuksella vahvistetaan säännöt muuntogeenisistä organismeista (gmo) koostuvien tai niitä sisältävien tuotteiden sekä muuntogeenisistä organismeista valmistettujen elintarvikkeiden ja rehujen jäljitettävyydelle. Tavoitteena on helpottaa merkitsemistä, seurata vaikutuksia ympäristöön ja tarvittaessa terveyteen ja toteuttaa asianmukaisia riskinhallintatoimenpiteitä, joihin kuuluu tarvittaessa tuotteiden poistaminen markkinoilta.

Pykälän 2 momentin mukaan tarkempia säännöksiä gm-elintarvike- ja rehuasetuksen edellyttämästä kansallisesta yhteysviranomaisesta, muuntogeenisten rehujen turvallisuusarvioinnista sekä muuntogeenisten rehujen hyväksymistä koskevan kansallisen kannan muodostamisesta voitaisiin jatkossakin antaa valtioneuvoston asetuksella. Tällä hetkellä edellä mainituista asioista säädetään muuntogeenisistä elintarvikkeista ja rehuista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1829/2003 voimaantulon edellyttämistä kansallisista järjestelyistä annetulla valtioneuvoston asetuksella (910/2004).

12 §. Rehuseokset. Pykälän mukaan rehuseos saisi sisältää vain edellä 7—11 §:ssä tarkoitettuja, sille säädetty vaatimukset täyttäviä rehuja. Pykälä vastaa asialliselta sisällöltään voimassa olevan lain 10 §:ää. Rehuseoksista säädetään neuvoston direktiivillä 79/373/ETY rehuseosten liikkuvuudesta. Voimassa olevan lain nojalla rehuseoksista on annettu maa- ja metsätalousministeriön päätös (41/1999).

13 §. Lääkerehut. Pykälän mukaan lääke-rehun valmistuksessa saisi käyttää vain lääkettä, joka on hyväksytty Euroopan yhteisön keskitetyllä menettelyllä tai jolle Lääkelaitos on lääkelain nojalla myöntänyt myyntiluvan tai muun kulutukseen luovuttamisluvan.

Pykälän 2 ja 3 momentissa ehdotetut säädökset vastaavan sisällöltään voimassa olevassa laissa olevia säädöksiä. Lääkerehuista säädetään neuvoston direktiivillä 90/167/ETY lääkkeitä sisältävien rehujen valmistusta, markkinoille saattamista ja käyttöä koskevasta vaatimuksista yhteisössä. Voimassa olevan lain nojalla lääkerehuista on annettu maa- ja metsätalousministeriön

päätös (13/EEO/1998).

Pykälän 5 momentin mukaan tarkempia säännöksiä lääkerahun valmistusta koskevista vaatimuksista, valmistusta ja luovutusta koskevasta kirjanpidosta, toiminnan järjestämisestä, lääkerahun määräämisestä ja luovutuksesta, sekä tuonnista voitaisiin jatkossakin antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

14 §. Rehusta annettavia tietoja koskevat yleiset vaatimukset. Pykälässä säädettäisiin rehusta annettavista tiedoista. Säännös koskee rehuista eri tavoin markkinoinnin yhteydessä, esimerkiksi tuoteselosteessa, esitteessä, mainoksessa tai sähköisesti, esimerkiksi internetissä, annettavia tietoja. Rehusta annettavien tietojen tulee olla totuudenmukaisia. Rehusta annettavat tiedot eivät myöskään saa olla harhaanjohtavia. Harhaanjohtavien tietojen antaminen on kiellettyä myös yleisen elintarvikeasetuksen 16 artiklan mukaan. Myös sinänsä totuudenmukaisten tietojen antaminen voi olla harhaanjohtavaa, jos esimerkiksi jokin olennainen seikka jätetään mainitsematta. Lisäksi kuluttajansuojalakiin (38/1978) ja sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annettuun lakiin (1061/1978) sisältyy harhaanjohtavien tietojen antamista koskeva kieltö sekä vaatimus totuudenmukaisten tietojen antamisesta.

Voimassa olevan rehulain 21 §:n mukaan rehuja markkinoille saatettaessa ostajille ei ole saanut antaa tietoja, jotka voivat johtaa harhaan rehun nimen, valmistustavan, sisällön, alkuperän, laadun, määrän, koostumuksen, vaikutuksen tai tuotantovaikutuksen taikka muiden seikkojen osalta. Harhaanjohtavien tietojen antaminen rehuista olisi siis edelleen rehulain nojalla kiellettyä, mutta annettavien tietojen laatua olisi tarkennettu niin, että niiden olisi oltava totuudenmukaisia.

15 §. Rehujen merkintä- ja pakkausvaatimukset. Pykälän mukaan rehujen tuoteselosteessa olisi annettava kirjallisesti tiedot rehun käyttötarkoituksesta, tyypistä, määrästä, koostumuksesta, ominaisuuksista sekä tuoteselosteen tiedoista vastaavasta toimijasta sen mukaisesti kuin Euroopan yhteisön rehulainsäädännössä säädetään. Myös muiden tietojen antaminen olisi mahdollista, jos ne ovat yksiselitteisiä sekä mitattavissa ja perusteltavissa olevia. Tuoteseloste olisi painettava tai

kiinnitettävä rehun pakkaukseen tai säiliöön. Tuoteseloste olisi annettava myös pakkaamattomana toimitettavan rehun yhteydessä.

Tuoteselosteita koskevia vaatimuksia on rehuedirektiivissä, rehuseosdirektiivissä, dieettirehuedirektiivissä, erityisten rehuaeiden direktiivissä, lääkerehuedirektiivissä sekä neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2092/91 maataloustuotteiden luonnonmukaisesta tuotantotavasta ja siihen viittaavista merkinnöistä maataloustuotteissa ja elintarvikkeissa. Yksityiskohtaisista tiedoista, jotka tuoteselosteessa on oltava, säädetään lisäksi EY:n lisäaineasetuksessa, TSE-asetuksen liitteessä IV koskien eläimistä saatavien rehujen käyttökieltoja, gm-elintarvike- ja rehuasetuksessa ja gmo-jäljittävyysoletuksessa muuntoegenisten rehujen merkintöihin liittyen sekä sivutuoteasetuksen liitteen II luvussa I.

Pykälän 3 momentin mukaan rehujen tulisi olla turvallisesti ja tuotteen ominaisuudet huomioon ottaen asianmukaisesti pakattuja. Jos käyttäjälle toimitettava rehu on pakkaamatonta, tulisi sekin kuljettaa ja varastoida asianmukaisesti, turvallisesti ja käyttötarkoitukseen sopivasti. Myös pakkausvaatimusten osalta on noudatettava Euroopan yhteisön rehulainsäädännössä säädettyjä vaatimuksia.

Pykälän 4 momentin mukaan tarkempia säännöksiä tuoteselosteesta ja siinä ilmoitettavista tiedoista, sallituista poikkeamista, sekä pakkausvaatimuksista voitaisiin jatkossakin antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Sallituilla poikkeamilla tarkoitetaan tuoteselosteessa ilmoitettavien ravintoainepitoisuuksien sallittua vaihteluväliä.

16 §. Tilapäiset rajoitukset. Pykälän mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin tilapäisesti kieltää rehun valmistus, markkinoille saattaminen, käyttö, tuonti ja vienti taikka rajoittaa niitä sekä määrätä kielletyt rehut poistettaviksi markkinoilta sekä alkutuotantopaikkojen tai muiden hallussapitäjien varastoista, jos on perusteltua syytä olettaa, että rehu voi aiheuttaa vakavaa vaaraa ihmisten ja eläinten terveydelle tai ympäristölle.

Pykälän tarkoituksena on, toisin kuin yksittäistapauksia koskevissa 40 ja 41 §:ssä, toimia yleisluonteisempana lausekkeena. Pykälän mukainen rajoitus voi koskea esimerkiksi tiettyä rehutyyppiä tai rehuaeinaa yksittäisen rehuerän sijaan. Rehun tai toiminnan mää-

räyksenvastaisuutta ei vaadita. Kriteerinä on sen sijaan epäilty vaarallisuus. Tilapäinen rajoitus voitaisiin antaa esimerkiksi tilanteessa, jossa tietyn rehuaeineen epäilty vaarallisuus halutaan selvittää ja kyseistä ainetta sisältävät rehut asetetaan käyttökieltoon tutkimusten ajaksi.

3 luku **Toiminnan harjoittamista koskevat vaatimukset**

17 §. Toiminnan järjestäminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi rehualan toimijoiden yleisestä velvollisuudesta järjestää toimintansa siten, että toiminnalle ja rehuille Euroopan yhteisön lainsäädännössä, ehdotetussa laissa ja sen nojalla annetuissa säädöksissä asetetut vaatimukset täyttyvät. Säännöksellä halutaan korostaa sitä, että ensisijainen vastuu rehujen turvallisuudesta ja muusta määräysten mukaisuudesta olisi rehualan toimijalla.

Rehualan toimijoiden vastuusta rehujen turvallisuudesta sekä vaatimusten vastaisten rehujen markkinoilta poistamisesta säädetään yleisessä elintarvikeasetuksessa siltä osin kuin kyseessä on elintarviketuotantoeläimille tarkoitetut rehut. Yleisen elintarvikeasetuksen turvallisuusvaatimuksia sovelletaan tässä laissa ja sen nojalla annettavissa alemman asteisissa säädöksissä myös muiden kuin elintarviketuotantoeläinten rehuihin. Yleisen elintarvikeasetuksen 17 artiklan 1 kohdan mukaan kaikissa tuotannon, jalostuksen ja jakelun vaiheissa toimivien rehualan toimijoiden on vastuullaan olevissa toiminnissa huolehdittava siitä, että rehut täyttävät niiden toiminnan kannalta asiaankuuluvat lainsäädännön vaatimukset ja varmistettava, että kyseiset vaatimukset täyttyvät.

Pykälän 2 momentin mukaan rehualan toimija olisi velvollinen järjestämään toimintansa laadunvarmistuksen siten kuin rehuhygieniasetuksen 5—7 artiklassa säädetään. Asetuksen 5 artiklan mukaan erityiset vaatimukset mikrobiologisten kriteereiden noudattamiseksi vahvistetaan komitologiamenettelyllä. Asetuksen 6 artiklan mukaan toimijoiden, lukuun ottamatta tiettyjä alkutuotantoon liittyviä toimia, olisi laadittava ja toteutettava HACCP-periaatteisiin perustuva yksi tai useampi kirjallinen menettely ja pidettävä niitä

yllä. HACCP -järjestelmällä tarkoitetaan vaara-analyysin ja kriittisten valvontapisteiden (Hazard Analysis and Critical Control Points) järjestelmää, jossa kriittisten valvontapisteiden avulla tunnistetaan kaikki mahdolliset vaarat, jotka liittyvät rehuntuotannon kaikkiin vaiheisiin, kuten rehun raaka-aineisiin, tuotantoon, valmistukseen, jakeluun ja käyttöön. HACCP-periaatteet perustuvat Codex Alimentarius -järjestön hyväksymään kansainväliseen ohjeeseen. Asetuksen 7 artiklan mukaan toimijoiden on toimitettava toimivaltaiselle viranomaiselle tämän vaatimassa muodossa näyttöä siitä, että ne noudattavat 6 artiklan säännöksiä sekä varmistettava, että kaikki 6 artiklan mukaisesti kehitetyt menettelyt kuvaavat asiakirjat ovat ajan tasalla.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan määriteltäviksi ne olosuhteet, kuten tilat, laitteet ja kalusto, joissa rehut olisi valmistettava, säilytettävä ja kuljettava. Samoin momentissa annettaisiin ne yleisperiaatteet, joiden mukaan rehuja olisi käsiteltävä, käytettävä, kuljettava ja varastoitava, jotta ne eivät aiheuttaisi terveys-, turvallisuus- tai ympäristöhaittaa.

Pykälän 4 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä rehujen käsittely-, käyttö-, kuljetus- ja varastointivaatimuksista sekä toimijoiden laadunvarmistuksesta ja laadunvarmistuksessa tehtävistä tutkimuksista. Nämä säännökset voisivat koskea esimerkiksi rehuhygieniää, kuten salmonellan saattaman rehun käsittelyä. Toimijoiden laadunvarmistuksen osalta säädökset voisivat koskea esimerkiksi laadunvarmistuksessa käytettävien laboratorioiden vaatimuksia ja salmonella -tutkimuksia.

18 §. Ilmoitusvelvollisuus. Pykälän mukaan kaikkien rehualan toimijoiden tulisi ilmoittaa toiminnastaan ja sen merkittävistä muutoksista Elintarviketurvallisuusvirastolle kirjallisesti siten kuin rehuhygieniasetuksen 9 artiklassa säädetään. Rehuhygieniasetuksen mukainen ilmoitusvelvollisuus koskee myös TSE-asetuksen liitteen IV ja sivutuoteasetuksen 11, 13, 17 ja 18 artiklan mukaista toimintaa.

Rehuhygieniasetuksen 9 artiklan mukaan rehualan toimijoiden on tehtävä asianomaiselle viranomaiselle tämän vaatimassa muodossa rekisteröintiä varten ilmoitus valvon-

nassaan olevista laitoksista, joissa harjoitetaan jotain rehun tuotanto-, jalostus-, varastointi-, kuljetus- tai jakeluvaiheeseen kuuluvaa toimintaa sekä annettava ajantasaisia tietoja valvonnassaan olevista laitoksista ja ilmoitettava merkittävistä toiminnan muutoksista tai olemassa olevan laitoksen sulkemisesta. Valvonnan järjestämiseksi on välttämätöntä, että viranomainen saa tiedon valvottavista toimijoista ja heidän sijainnistaan.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin ilmoitusvelvollisuutta koskevista poikkeuksista alkutuotannon toimijoita koskien. Mikäli alkutuotannon toimija kuuluu tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta annetun lain (557/2005) mukaiseen hakemusmenettelyyn, ilmoitus tulisi ensisijaisesti tehdä tämän säädöksen mukaisessa menettelyssä. Ilmoitus voitaisiin antaa myös eläinten rekisteröintiin sovellettavan lainsäädännön taikka muun vastaavan lainsäädännön mukaisesti. Eläinten rekisteröintiä koskevaa hallituksen esitystä valmistellaan parhaillaan maa- ja metsätalousministeriössä.

Ilmoitusvelvollisuus ei kuitenkaan koskisi rehualan toimijoita, jotka harjoittavat yksinomaan tuottamiensa alkutuotannon tuotteiden pienten määrien suoria toimituksia paikalliselle maatilalle siellä edelleen käytettäväksi. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi rehun viljelyä vuosittain korkeintaan yhden (1,0) hehtaarin pinta-alalla ja toimittamista paikalliselle maatilalle siellä käytettäväksi sekä vapaaajankalastajaa tai hoitokalastuksen harjoittajaa, joka toimittaa paikallisesti kalaa tai kalanperkeitä rehuksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että rehualan toimijan olisi ilmoitettava tarvittavat yhteystiedot laitospöytäkirjaksi. Rehualan toimijan tulisi ilmoittaa yritys- ja yhteisötunnus tai sen puuttuessa henkilötunnus taikka tilatunnus sekä tiedot toiminnan luonteesta tai sen olennaisesta muuttamisesta.

Pykälän 3 momentin mukaan rehualan toimijan olisi ilmoitettava vuosittain valvontaa ja tilastointia varten Elintarviketurvallisuusvirastolle sen antamien ohjeiden mukaisesti tiedot rehuista ja niiden valmistusmääristä sekä valmistukseen käytetyistä rehuista ja niiden alkuperästä sekä markkinoille saatetuista, tuoduista ja viedyistä rehuista sekä niiden määristä.

Pykälän 4 momentin mukaan maa- ja met-

sätalousministeriö voisi jatkossakin antaa tarkemmat säännökset rekisteröintiä varten tehtävän ilmoituksen sisällöstä sekä ilmoitusmenettelystä.

19 §. Tietojen kirjaamista ja jäljitettävyyttä koskevat vaatimukset. Pykälän 1 momentti velvoittaisi rehualan toimijan pitämään ehdotetussa laissa tarkoitettua toimintaan liittyvistä tiedoista kirjaa valvontaa ja rehujen jäljittämistä varten. Tiedoista tulisi ilmetä eräkohtaisesti kaikki rehujen hankinnat, valmistukset ja luovutukset sekä niiden käyttö. Jos toimija yksinomaan toisi maahan rehuja, olisi hänen pidettävä kirjaa tuotujen rehujen määrästä ja alkuperästä. Kyseiset tiedot eivät välttämättä ole selvitettävissä toiminnanharjoittajan kirjanpitolain (1336/1997) mukaisesta kirjanpidosta.

Pykälän 1 momentin mukaan toimijalla on oltava elintarviketuotantoon tarkoitettujen eläinten osalta yleisen elintarvikeasetuksen 18 artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitettut tiedot rehuista. Rehuhygieniasetuksen liitteiden I ja II kirjanpitovelvollisuudet koskevat myös muiden kuin elintarviketuotantoon tarkoitettujen eläinten rehujen tuotanto-, valmistus ja jakeluvaiheita. Rehuhygieniasetuksen liitteen 1 ja 2 kohdassa "tietojen kirjaaminen" annetaan vaatimuksia niistä tiedoista, jotka rehuista tulee kirjata. Eläimistä saatavia sivutuotteita lähetettävien, kuljettavien tai vastaanottavien toimijoiden kirjanpitovelvollisuudesta säädetään lisäksi sivutuoteasetuksen liitteessä II.

Yleisessä elintarvikeasetuksessa ja rehuhygieniasetuksessa annetaan jäljitettävyyttä koskevia määräyksiä. Yleisen elintarvikeasetuksen 18 artiklan mukaan kaikissa tuotanto-, jalostus- ja jakeluvaiheissa on huolehdittava siitä, että rehut, jotka on tarkoitettu tai joiden voidaan olettaa tulevan lisätyksi elintarviketuotantoeläinten rehuun, on mahdollista jäljittää. Rehualan toimijoiden on voitava tunnistaa luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka on toimittanut niille rehuun lisättäväksi tarkoitettun rehun tai rehun, jonka voidaan olettaa tulevan lisättäväksi rehuun. Tätä varten toimijoilla on oltava käytössään järjestelmät ja menettely, joiden avulla toimivaltaiset viranomaiset saavat nämä tiedot pyynnöstä käyttöönsä. Rehualan toimijoilla on oltava käytössään myös sellaiset järjestelmät ja menettelyt, joiden avulla ne voivat tunnistaa

muut yritykset, joille niiden tuotteita on toimitettu. Nämä tiedot on annettava pyynnöstä toimivaltaiselle viranomaiselle. Yleisen elintarvikeasetuksen 18 artiklan 4 kohdan mukaan markkinoille saatetuissa tai todennäköisesti saatettavissa rehuissa on niiden jäljitettävyyden helpottamiseksi oltava riittävät ja asianmukaiset pakkausmerkinnät tai tunnistetiedot tarkempiin säännöksiin sisältyvien asiaa koskevien vaatimusten mukaisesti. Yleisen elintarvikeasetuksen 18 artiklan mukaisia jäljitettävyydemääräyksiä sovelletaan myös muihin kuin elintarviketuotantoeläinten rehujen tuotanto-, valmistus- ja jakeluvaiheisiin.

Voimassa olevan lain nojalla toimijoiden kirjanpitovelvollisuudesta säädetään rehualan toiminnanharjoittamisesta annetussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (maa- ja metsätalousministeriön määräyskokoelma 4/06). Pykälän 2 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin jatkossakin antaa tarkemmat säännökset tiedoston sisällöstä ja järjestämisestä.

20 §. Rehualan toimijan hyväksyminen. Pykälän 1 momentin mukaan tiettyjen rehuhygieniasetuksessa tai TSE -asetuksessa säädettyjä toimintoja harjoittavien sekä lääkerehua valmistavien ja markkinoille saattavien rehualan toimijoiden olisi oltava valvontaviranomaisen hyväksymiä ennen toiminnan aloittamista tai toimintojen olennaista muuttamista. Hyväksyntää tulisi hakea kullekin uudelle toiminnalle.

Rehuhygieniasetuksen 10 artiklassa luetellaan ne toiminnot, joiden harjoittamiseen vaaditaan valvovan viranomaisen hyväksyminen. Artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan tiettyjen, asetuksen liitteessä IV olevassa 1 luvussa tarkoitettujen rehun lisäaineiden valmistaminen, markkinoille saattaminen tai valmistaminen ja markkinoille saattaminen edellyttää toimivaltaisen viranomaisen hyväksymistä. Tällaisia lisäaineita ovat kokki-diostaatit ja histomomonostaatit, ravitsemukselliset lisäaineet, eläintuotantoon vaikuttavat lisäaineet, sellaiset teknologiset lisäaineet, joille on vahvistettu enimmäispitoisuus, karotenoidit ja ksantofyllit sekä tietyt valkuaislähteenä käytettävät tuotteet. Alakohdan b mukaan toimijan on hankittava toimivaltaisen viranomaisen hyväksyminen, jos tarkoituksena on valmistaa, saattaa markkinoille tai valmistaa ja saattaa markkinoille esiseoksia

käyttäen asetuksen liitteessä IV olevassa 2 luvussa tarkoitettuja rehun lisäaineita. Mainitussa luvussa 2 tarkoitettuja lisäaineita ovat kokkidiostaatit ja histomonostaatit, tietyt eläintuotantoon vaikuttavat lisäaineet sekä tietyt ravitsemukselliset lisäaineet. Hyväksyminen olisi hankittava c alakohdan mukaan, jos toimija käyttää liitteessä IV olevassa 3 luvussa olevia lisäaineita rehuseosten valmistamiseen markkinoille saatettavaksi tai yksinomaan oman tilan tarpeisiin. Liitteen IV luvussa olevia lisäaineita ovat kokkidiostaatit ja histomonostaatit sekä tietyt eläintuotantoon vaikuttavat lisäaineet (niin kutsutut vihreät kasvunedistäjät).

TSE-asetuksen liitteen IV mukaan edellytetään rehualan toimijan hyväksyntää, jos rehunvalmistaja käyttää kalajauhoa tai sitä sisältävää rehua rehunvalmistuksessa. Hyväksynnän edellytyksenä on, että laitoksessa ei valmisteta märehitijöiden rehuja. Edellä mainitusta vaatimuksesta voidaan kuitenkin poiketa, jos kalajauhoa sisältävien rehujen valmistus, pakkaus, varastointi ja kuljetus eriytetään täydellisesti märehitijöiden rehujen valmistuksesta. Jos rehualan toimija valmistaa rehua yksinomaan omaa käyttöä varten ja rehunvalmistus tapahtuu maatilalla, jossa ei pidetä märehitijöitä ja rehunvalmistuksessa ei käytetä kalajauhoa sellaisenaan, edellytetään rehualan toimijalta hyväksynnän asemasta rekisteröintiä. Luista erotettujen fosfaattien käyttöön ja muista kuin märehitijöistä saatujen verituotteiden käyttöön rehunvalmistuksessa sovelletaan vastaavia säännöksiä kuin kalajauhon käyttöön.

Elintarviketurvallisuusvirastolle toimitettavaan hyväksymistä koskevaan hakemukseen tulisi liittää pykälän 2 momentin mukaan vaaditut tiedot.

Pykälän 3 momentin mukaan myös jo hyväksytyn laitoksen harjoittaman toiminnan olennaisen muutoksen olisi oltava hyväksytty ennen muutetun toiminnan aloittamista. Edelleen edellytettäisiin, että rehuja valmistava toimija varaa toimivaltaiselle viranomaiselle tilaisuuden tarkastaa toimijan tilat, laitteet ja kalusto tai tuotantoyksikkö ennen toiminnan aloittamista. Tällöin valvontaviranomainen tarkastaisi valmistusta ja toimijan laadunvarmistuksen toimivuutta sekä sitä, onko toiminta järjestetty EY:n rehulainsäädännön ja kansallisen lainsäädännön vaati-

malla tavalla. Elintarviketurvallisuusvirasto ohjeistaisi toiminnanharjoittajia tarkemmin mahdollisesta ennakkotarkastuksesta ja sen suorittamisesta eri tuotantoyksiköissä.

Hyväksymisen edellytyksistä säädettäisiin pykälän 4 momentissa. Rehuhygieniasetuksen 19 artiklan 2 kohdan mukaan valvontaviranomainen antaa hyväksytylle rehualan toimijalle tunnistenumeron. Hyväksymistä haettaessa toimijan, joka harjoittaa rehuhygieniasetuksen liitteen II mukaista toimintaa olisi toimitettava valvontaviranomaiselle kirjallinen kuvaus yrityksen toiminnasta ja prosesseista. Rehuhygieniasetuksen 13 artiklan 1 kohdan mukaan rehualan toimija, pois lukien jälleenmyyjät tietyin ehdoin, voidaan hyväksyä vain sillä edellytyksellä, että ennen toiminnan aloittamista paikalla tehty tarkastuskäynti on osoittanut laitoksen täyttävän asetuksen asiaankuuluvat vaatimukset. TSE-asetuksen liitteen IV mukaiset vaatimukset koskevat muun muassa eläimistä saatujen proteiinien erillään pitoa ja prosessoitua eläinproteiinia sisältävän irtorehun kuljetuksen, varastoinnin ja pakkaamisen edellytyksiä. Lääkerehun valmistajien osalta hyväksyntä edellyttäisi, että valmistajalla on käytössään lääkerehujen valmistukseen sopivat tilat ja laitteistot sekä tilat ja välineet lääkerehujen laadun tarkastusta ja lääkerehujen valmistusprosessin seuranta varten. Lisäksi edellytettäisiin sekoitustekniikkaan koulutettua henkilöstöä.

Voimassa olevan lain perusteella toimijoiden hyväksymisestä säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksella 4/06. Pykälän 5 momentin mukaan tarkemmat säännökset hyväksymistä koskevassa hakemuksessa ilmoitettavista tiedoista ja hakemusmenettelystä voitaisiin jatkossakin antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

21 §. Rehualan toimijan tiedonantovelvollisuus. Pykälässä säädettäisiin rehualan toimijan velvollisuudesta välittömästi ilmoittaa Elintarviketurvallisuusvirastolle, jos toimija katsoo tai sillä on syytä epäillä, että sen markkinoille saattama tai käyttämä rehu ei täytä turvallisuutta koskevia vaatimuksia. Turvallisuutta koskevista vaatimuksista säädetään myös yleisen elintarvikeasetuksen 20 artiklassa. Artiklan mukaan rehualan toimijan on ilmoitettava välittömästi toimivaltaiselle viranomaiselle, jos toimija katsoo tai

sillä on syytä epäillä, että sen markkinoille saattama rehu ei täytä rehujen turvallisuutta koskevia vaatimuksia. Vaatimus ilmoittamisesta koskee myös muiden kuin elintarviketuotantoon tarkoitettujen eläinten rehujen markkinoille saattavaa toimijaa. Toimijan on ilmoitettava viranomaisille toimista, jotka on toteutettu kyseisen rehun käytöstä aiheutuvan riskin ehkäisemiseksi, eikä se saa estää tai yrittää rajoittaa ketään tekemästä yhteistyötä toimivaltaisten viranomaisten kanssa kansallista lainsäädäntöä ja oikeuskäytäntöä noudattaen, jos tällä yhteistyöllä voidaan ehkäistä tai poistaa rehusta johtuva riski tai vähentää sitä. Rehualan toimijoiden on tehtävä yhteistyötä toimivaltaisten viranomaisten kanssa toteuttaessa toimia niiden toimittaman rehun aiheuttamien riskien välttämiseksi.

Voimassa olevan lain nojalla toimijoiden ilmoitusvelvollisuudesta on säädetty maa- ja metsätalousministeriön rehualan toiminnanharjoittamisesta antamassa asetuksessa (4/06). Pykälän 1 momentin mukaan tarkemmat säännökset ilmoituksen tekemisestä annettaisiin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

4 luku. Viranomaiset ja niiden tehtävät

Luvun pykälät sisältävät säännökset ehdotetun lain ja EY:n rehulainsäädännön täytäntöönpanosta ja valvonnasta huolehtivista viranomaisista. Ehdotus vastaisi pääosin voimassa olevan lain viranomaisia koskevia säännöksiä. Viranomaisten vastuusuhteita, tehtäviä ja työnjakoa on pyritty selkiyttämään ja saattamaan paremmin käytännön toimintaa vastaavaksi.

22 §. Yleinen ohjaus ja valvonta. Pykälässä ehdotetaan, että EY:n rehulainsäädännön ja rehulain täytäntöönpanon yleinen ohjaus ja valvonta kuuluisivat edelleen maa- ja metsätalousministeriölle.

23 §. Valvontaviranomaiset. Pykälän ehdotetaan sisältävän varsinaisia valvontaviranomaisia koskevat säännökset. Päävastuullisena valvontaviranomaisena toimisi Elintarviketurvallisuusvirasto. Viraston tehtävänä on pykälän mukaan suunnitella, ohjata, kehittää ja suorittaa valtakunnallista rehuvalvontaa.

Elintarviketurvallisuusviraston päävastuu valvontatoiminnasta tarkoittaisi sitä, että

muut valvontaan osallistuvat viranomaiset ja henkilöt hoitaisivat valvontatehtäviään Elintarviketurvallisuusviraston ohjauksessa. Elintarviketurvallisuusvirasto laatisi monivuotisen kansallisen valvontasuunnitelman sekä vuosittaisen rehuvalvontasuunnitelman, joiden tulisi sisältää valvonnan järjestämisen yleiset periaatteet ja tavoitteet sekä vuosittain asetettavat valvonnan painopistealueet valvontasuunnitelmineen.

Työvoima- ja elinkeinokeskukset hoitaisivat tehtäviään Elintarviketurvallisuusviraston kanssa vuosittain tehtävien sopimuksien mukaisesti, jotka Elintarviketurvallisuusvirasto tekee maa- ja metsätalousministeriön kanssa sovittujen tulostavoitteiden ja valtion talousarvion nojalla. Työvoima- ja elinkeinokeskuksista annetun lain (23/1997) 2 §:n 2 momentin mukaan keskus toimii eri hallinnonalojen tehtäviä hoitaessaan asianomaisen ministeriön ohjauksessa ja valvonnassa, minkä lisäksi keskus on sen keskushallinnon viraston tai laitoksen ohjauksessa ja valvonnassa, jonka toimialaan kuuluvia tehtäviä se on säädetty tai määrätty hoitamaan.

Lääninhallitukset osallistuisivat lääkerehujen valvontaan valvomalla lääkerehujen jälleenyjiä ja lääkerehumääräysten kirjoittamista koskevien määräysten noudattamista voimassa olevan rehulain säännösten tapaan. Lääkkeen sekoittamista rehuun maatioilla ja muissa eläintenpitoyksiköissä tilan tai eläintenpitoyksikön omaa käyttöä varten lääninhallitukset valvoisivat eläinten lääkitsemisestä annetun lain perusteella. Muita eläintenpitoyksiköitä ovat esimerkiksi turkistarhat ja kalanviljelylaitokset.

Maahantuonnin, maastaviennin ja Suomen kautta tullaamatta kuljetettavien rehujen valvontaviranomaisena toimisi Elintarviketurvallisuusviraston ohella tullilaitos. Tullilaitos huolehtisi maahantuonnin yhteydessä muiden kuin eläimistä saatujen rehujen valvonnasta voimassa olevan lain mukaisesti. Viennissä tullilaitosta tarvittaisiin esimerkiksi 42 §:n mukaisen vientikiellon valvonnassa. Suomen kautta tullaamatta kuljetuksella tarkoitettaisiin rehujen asettamista asetuksen (ETY) N:o 2913/92 4 artiklan 16 kohdan b-f alakohdissa mainittuihin tullimenettelyihin sekä rehujen saapumista vapaa-alueelle tai vapaavarastoon. Mainituissa alakohdissa mainitut tullimenettelyt ovat passitus, tullivarastointi, si-

säinen jalostus, tullivalvonnassa tapahtuva valmistus ja väliaikainen maahantuonti.

Elintarviketurvallisuusviraston palveluksessa olevat tai viraston tähän tehtävään valtuuttamat rajaeläinlääkärit huolehtisivat rehu- lain mukaisesta valvonnasta eläinlääkinnällisen rajatarkastuksen yhteydessä. Ehdotus vastaa tältä osin valvonta-asetuksen 14 artiklaa. Eläinlääkinnällistä rajatarkastusta koskee kolmansista maista yhteisöön tuotavien tuotteiden eläinlääkinnällisten rajatarkastusten järjestämistä koskevista periaatteista annettu neuvoston direktiivi 97/78/EY. Eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta säädetään eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annetulla lailla.

Muuntogeenisten organismien tarkoituksellista levittämistä ympäristöön valvoo geenitekniikkalain mukaisesti Elintarviketurvallisuusvirasto, Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus ja Suomen Ympäristökeskus. Geenitekniikan lautakunta johtaa ja yhteensovittaa geenitekniikkalain noudattamisen, kuten muuntogeenisten organismien käytön, valvontaa geenitekniikkalain mukaisesti.

24 §. Valtuutetut tarkastajat. Pykälän mukaan Elintarviketurvallisuusvirasto käyttäisi työvoima- ja elinkeinokeskusten lisäksi valvonnassa apunaan kirjallisesti valtuuttamia tarkastajia, jotka toimisivat virkavastuulla Elintarviketurvallisuusviraston valvonnassa. Valtuutetut tarkastajat toimisivat viranomaisvalvonnan apuna tarkastus- ja näytteenottotehtävissä. Valtuutetulla tarkastajalla tarkoitettaisiin vain viranomaisorganisaation ulkopuolisia henkilöitä. Tällä hetkellä myös Elintarviketurvallisuusviraston ja työvoima- ja elinkeinokeskuksen rehulaissa tarkoitettuun valvontaan osallistuvat virkamiehet on käytännössä valtuutettu tekemään valvonta-tehtäviä. Tätä ei ole pidettävä tarpeellisena, koska heidän valvontavaltuutensa perustuu toimintaan viranomaisen palveluksessa ja sitä kautta laissa säädettyihin valvontaviranomaisen tehtäviin ja valtuuksiin.

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa viranomaiskoneiston ulkopuolelle vain, jos tehtävä annetaan lain nojalla, tehtävän antaminen on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä tehtävän antaminen vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallin-

non vaatimuksia. Pykälässä ehdotettu toiminta on edelleen tarkoituksenmukaista siirtää viranomaiskoneiston ulkopuolelle, sillä valtuutettujen tarkastajien käyttäminen tarkastus- ja näytteenottotehtävissä on käytännössä välttämätöntä tarkastus- ja valvontatoiminnan joustavuuden ja tehokkuuden vuoksi. Toiminta saattaa edellyttää ennalta arvaamattomia kiireellisiä toimenpiteitä, toimialueena saattaa olla koko maa ja toiminta voi olla tiukasti aikatauluun sidottua. Viranomaisorganisaation laajentamista kattamaan koko kyseistä toimintaa ei ole pidettävä nykytilanteessa tarkoituksenmukaisena. Käytännössä valtuutettuina tarkastajina toimivat useimmiten yksityiset henkilöt ja työvoima- ja elinkeinokeskusten tarkastajat. Valtuutetut tarkastajat toimisivat Elintarviketurvallisuusviraston valvonnassa.

Rikoslain (39/1889) 40 luvun 11 §:n 5 kohdan b alakohdan mukaan julkista valtaa käyttävänä henkilönä pidetään myös sitä henkilöä, joka osallistuu julkista valtaa koskevan päätöksen valmisteluun muun muassa ottamalla näytteitä tai suorittamalla tarkastuksia. Selkeyden vuoksi ehdotettuun lakiin ehdotetaan tästä huolimatta sisällytettäväksi viittaus, jonka mukaan valtuutettuihin tarkastajiin sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta.

Pykälän 2 momentin mukaan valtuutettuun tarkastajaan sovelletaan hallintolain (434/2003), kielilain (423/2003) ja saamen kielilain (1086/2003) säännöksiä. Samoin sovelletaan valtuutettuihin tarkastajien toimintaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999). Näin ollen pykälässä pyritään turvaamaan perusoikeuksien, oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten asianmukainen toteutuminen.

Valtuutetun tarkastajan tulisi esittää tarvittaessa kirjallinen selvitys tarkastusvaltuudesta. Kirjallisella selvityksellä tarkoitetaan ensisijaisesti tarkastajakorttia ja toissijaisesti Elintarviketurvallisuusviraston myöntämää valtuutuspäätöstä.

Elintarviketurvallisuusvirasto vastaisi valtuutettujen tarkastajien pätevydestä tehtäviinsä. Käytännössä valtuutusten sisältö sekä tarkastajien pätevyysvaatimukset ja muut ehdot voivat vaihdella näytteenoton tai muun siihen verrattavan tehtävän, tarkastajan toimialueen tai sijaintipaikan ja muiden vastaavien tekijöiden mukaan.

5 luku. **Laboratoriot**

25 §. *Näytteiden tutkiminen.* Vaatimus näytteen tutkimisesta tarkoituksenmukaisessa laboratoriossa kohdistuisi valvontaviranomaisen viranomaisvalvontaa varten ottamien tai otattamien näytteiden tutkimiseen. Viranomaisnäytteitä voitaisiin tutkia ainoastaan viranomaisnäytteitä tutkimaan hyväksytyissä laboratorioissa tai kansallisessa vertailulaboratoriossa.

26 §. *Kansalliset vertailulaboratoriot.* Pykälässä ehdotetaan, että maa- ja metsätalousministeriö nimeäisi rehuvalvonnan kansalliset vertailulaboratoriot. Tämä tapahtuisi ministeriön hallintopäätöksillä, joissa myös yksilöitäisiin vertailulaboratorioiden tehtävät sekä matriisit ja analyysit, joita mainitut tehtävät koskisivat. Jäljempänä kuvattu hyväksymisjärjestelmä ei koskisi vertailulaboratorioita.

Kansallisilla vertailulaboratorioilla tarkoitetaan laboratorioita, jotka jäsenvaltioiden on valvonta-asetuksen 33 artiklan mukaisesti nimettävä tietyille rehujen valvonta-alueille vastaamaan yhteisön vertailulaboratorioita. Yksi rehujen valvonta-alueista on lisäainevalvonta. Ravitsemuksellisten lisäaineiden osalta Elintarviketurvallisuusviraston laboratorio on tällä hetkellä nimetty kansalliseksi vertailulaboratorioksi. Kansallisia vertailulaboratorioita koskevat valvonta-asetuksen 12 artiklan 2 ja 3 kohdassa esitetyt vaatimukset, jotka edellyttävät, että laboratorioiden on toimittava ja ne on arvioitava ja akkreditoitava standardien EN ISO/IEC 17025 ja EN ISO/IEC 17011 mukaisesti ottaen huomioon yhteisön lainsäädännössä eri testausmenetelmille vahvistetut kriteerit.

Valvonta-asetuksessa tarkoitettujen kansallisten vertailulaboratorioiden on tehtävä yhteistyötä yhteisön vertailulaboratorion kanssa, koordinoitava määrityksistä vastaavien kansallisten laboratorioiden toimintaa asetuksen 11 artiklan mukaisesti, järjestettävä tarvittaessa näiden välisiä vertailutestejä, varmistettava, että yhteisön vertailulaboratorion tarjoamat tiedot välitetään toimivaltaiselle viranomaiselle ja kansallisille laboratorioille, avustettava 53 artiklan mukaisesti hyväksytyjen koordinoitujen valvontasuunnitelmien toteutumisessa sekä vastattava 33 artiklan 1 kohdan f alakohdassa tarkoitettujen

muiden erityistehtävien hoitamisesta. Kansallisten vertailulaboratorioiden tehtävistä säädetään myös EY:n lisäaineasetuksessa.

Valvonta-asetuksessa tarkoitettujen vertailulaboratorioiden lisäksi maa- ja metsätalousministeriö voisi tarpeen mukaan nimetä muita vertailulaboratorioita ja määrätä niiden vertailulaboratorioon liittyvistä tehtävistä.

27 §. *Hyväksytyt laboratoriot.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että hyväksytyllä laboratoriolla tarkoitettaisiin viranomaisnäytteitä tutkimaan hyväksytyä laboratoriota. Elintarviketurvallisuusvirastolle keskitettäisiin tässä laissa kyseisten laboratorioiden hyväksyminen. Hyväksymisen hakeminen olisi laboratorion tehtävä. Vaatimus Elintarviketurvallisuusviraston hyväksynnästä koskisi myös ulkomailla sijaitsevia laboratorioita. Laboratorioilla voisi olla myös liikkuva toimintayksikkö.

Pykälän 2 ja 3 momenteissa kuvataan, millä edellytyksillä viranomaisnäytteitä tutkivat laboratoriot voitaisiin hyväksyä.

Hyväksyttävällä laboratoriolla on oltava kirjallinen laadunvarmistusjärjestelmä, laboratorion on oltava teknisesti pätevä ja sen tulee pystyä tuottamaan luotettavia tuloksia. Laboratorion henkilökunnalla on oltava tehtävän edellyttämä koulutus ja pätevyys.

Viranomaisnäytteitä tutkivia laboratorioita koskevat valvonta-asetuksen 12 artiklan 2 kohdassa asetetut vaatimukset. Nämä vaatimukset edellyttävät, että laboratorion on toimittava standardin EN ISO/IEC 17025 mukaisesti, jota vastaan se on akkreditoitava standardin EN ISO/IEC 17011 mukaisesti ottaen huomioon yhteisön lainsäädännössä eri testausmenetelmille vahvistetut kriteerit. Valvonta-asetuksen 12 artiklan 3 kohdan mukaan akreditointi voi koskea myös yksittäisiä menetelmiä.

Vaatimukset koskisivat laboratorioita riippumatta siitä, ovatko ne valtion, kunnan vai yksityisen tahon omistuksessa. Viranomaisen ja sen käyttämän tutkimuslaitoksen riippumattomuudesta säädetään valvonta-asetuksen 4 ja 5 artiklassa. Standardi EN ISO/IEC 17025 sisältää yleiset kriteerit laboratorion riippumattomuudelle. Riippumattomuuden kriteerien täytyminen tulisi tarkasteltavaksi laboratoriokohtaisesti laboratorion akkreditoinnin ja arvioinnin yhteydessä.

Tavoitteena on antaa laboratorioiden hy-

väksynät toistaiseksi voimassa olevina, mutta pykälän 4 momentin mukaan ne voitaisiin antaa tarvittaessa määräaikaisena. Lisäksi Elintarviketurvallisuusvirasto voisi asettaa hyväksytyille laboratorioille niiden toimintaa koskevia erityisvaatimuksia, rajoituksia ja muita ehtoja, jos tutkimuksen kohteena olevista rehuista aiheutuisi vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle taikka ympäristölle.

Pykälän 5 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin hyväksytyjen laboratorioiden laadunvarmistusjärjestelmille asetettavista vaatimuksista ja muista laboratorioiden hyväksymisen vaatimuksista sekä laboratorioiden henkilökunnan pätevyysvaatimuksista.

28 §. Hyväksytyjen laboratorioiden ilmoitusvelvollisuus. Pykälässä säädettäisiin hyväksytyjen laboratorioiden velvollisuudesta ilmoittaa Elintarviketurvallisuusvirastolle toiminnassaan tapahtuvista muutoksista. Näitä olisivat ainakin muutokset hyväksymisen edellytyksiä koskevissa, 27 §:ssä esitetyissä seikoissa, kuten laadunvarmistusjärjestelmässä ja määräaikaisarvioinnissa. Laboratorio olisi ilmoitettava Elintarviketurvallisuusvirastolle myös toimintansa keskeyttämisestä ja lopettamisesta. Hyväksytyn laboratorion olisi myös toimitettava Elintarviketurvallisuusviraston pyynnöstä sille yhteenveto tekemistään ehdotetussa 25 §:ssä tarkoitetuista tutkimuksista ja niiden tuloksista.

Pykälän 2 momentin mukaan zoonoosien seurantaan ja valvontaan liittyvistä tutkimuksista ja niiden tuloksista tulisi ilmoittaa Elintarviketurvallisuusvirastolle, ja tutkimuksissa eristetyt mikrobikannat tulisi toimittaa kansalliseen vertailulaboratorioon. Zoonoosit ovat tauteja, jotka voivat luonnollisella tavalla tarttua suoraan tai välillisesti eläimen ja ihmisen välillä.

Pykälän 3 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin säätää yksityiskohtaisemmin siitä, mitä tietoja ilmoitukset ja yhteenvedot sisältäisivät sekä milloin ja miten ne laboratoriosta toimitettaisiin.

6 luku. Valvonta

29 §. Valvonnan järjestäminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi valvonnan järjestä-

misen yleisistä periaatteista, kuten tasapuolisuudesta, säännöllisyydestä ja tarkoituksenmukaisuudesta sekä valvonnan toteuttamistavoista ja -vaiheista.

Voimassa olevan lain nojalla rehujen valvonnan järjestämisestä on annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus (maa- ja metsätalousministeriön määräyskokoelma 3/06). Pykälän 2 momentin mukaan tarkemmat säännökset rehuvalvonnan järjestämisestä voitaisiin jatkossakin antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Säännöksillä pyrittäisiin tukemaan Euroopan yhteisön rehuilainsäädännön ja ehdotetun lain mukaista valvonnan asianmukaista järjestämistä ja varmistamaan valvonnan oikeudenmukainen ja oikeasuhteinen kohdistaminen.

Pykälän 3 momentissa todetaan lisäksi, että rehuvalvonnan järjestämisen yleisistä vaatimuksista säädetään ehdotetun lain lisäksi Euroopan yhteisön rehujen valvontaa, rehurturvallisuutta ja rehuhygieniää koskevassa lain-säädännössä.

30 §. Laboratorioiden valvonta. Laissa ehdotetaan Elintarviketurvallisuusvirastolle oikeutta valvoa, että 25 §:n mukaisia viranomaisnäytteitä analysoivat laboratoriot noudattavat lain 5 luvussa asetettuja vaatimuksia. Jos laboratorio ei noudattaisi asetettuja vaatimuksia, Elintarviketurvallisuusvirasto voisi antaa tarpeellisia määräyksiä toiminnan korjaamiseksi. Määräykseen olisi asetettava määräaika, jonka aikana korjaukset olisi tehtävä. Laboratorioiden hyväksymisen peruuttamisesta säädetään 44 §:ssä.

31 §. Saapumisilmoitukset sisämarkkina-kaupassa. Pykälän 1 momentin mukaan rehualan toimijan olisi ilmoitettava Elintarviketurvallisuusvirastolle toisesta Euroopan unionin jäsenvaltiosta Suomeen toimitettava viranomaisen erityisen riskialttiiksi luokittelemasta rehuerästä. Ilmoitusvelvollisuus on tarpeen, jotta rehuerä voitaisiin tarvittaessa tarkastaa kuljetuksen aikana tai määräpaikassa. Ilmoitus olisi tehtävä ennen erän vastaanottamista.

Valvonta-asetuksen 3 artiklan 6 kohdan mukaan määräjäsenvaltion viranomaisen voi syrjimättömin tarkastuksin tarkastaa, että rehut ovat rehuilainsäädännön mukaisia. Tässä tarkoituksessa jäsenvaltiot voivat valvonta-asetuksen mukaan, siinä määrin kuin virallisen valvonnan järjestämiseksi on ehdottoman

tarpeen, pyytää toimijoita, joille toimitetaan tavaroita toisesta jäsenvaltiosta, ilmoittamaan tällaisten tavaroiden saapumisesta. Säännöksen perusteella ei ole mahdollista vaatia toimijoita ilmoittamaan järjestelmällisesti kaikista vastaanottamistaan rehueristä. Sen vuoksi ilmoitusvelvollisuus olisi pykälässä rajattu vain sellaisiin rehueriin, jotka Elintarviketurvallisuusvirasto on luokitellut erittäin riskialttiisiin rehuihin maa- ja metsätalousministeriön asettamien perusteiden mukaisesti.

Käytännössä saapumisilmoitusta vaadittaisiin toimijalta esimerkiksi silloin, kun kyse on öljykasvin siemenistä ja niistä saatavista tuotteista tai muista eläinten tai ihmisten terveyden kannalta riskialttiiden rehujen kuljetuksista toisista EU:n jäsenvaltioista. Edellä mainittuihin rehuihin liittyy erityinen salmonellariski. Ilmoitusvelvollisuus ei koskisi niitä eläimistä saatuja rehuja, joiden ennakoilmoitusmenettelystä säädetään eläintautilain nojalla annetussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa eläintautien vastustamiseksi suoritettavista tarkastuksista Euroopan yhteisön sisämarkkinoilla (977/2006). Suomeen toimitettavia rehuja valvottaisiin pääsääntöisesti eräkohtaisilla tarkastuksilla, jotka perustuvat riskinarvioon, ja aina, jos on syytä perustellusti epäillä niistä aiheutuvan vaaraa ihmisten ja eläinten terveydelle tai ympäristölle.

Pykälän 2 momentin mukaan erä voitaisiin valvontaviranomaisen määräyksestä säilyttää valvontaviranomaisen hyväksymässä paikassa, kunnes riittävä selvitys on saatu siitä, että Euroopan yhteisön rehulainsäädännössä ja ehdotetussa laissa asetetut vaatimukset täyttyvät. Säännöksellä halutaan varmistaa, etteivät Suomessa markkinoille saatettavien rehujen kautta vaaranneta elintarvikkeiden turvallisuutta.

Pykälän 3 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin tarkemmin säätää erityisen riskialttiiden rehujen arvioinnin perusteista, sekä milloin ja miten rehualan toimijan on saapumisilmoitus tehtävä, ja mitä tietoja rehusta on ilmoitettava Elintarviketurvallisuusvirastolle.

32 §. Ennakoilmoitukset maahantuotavasta rehusta. Pykälän 1 momentin mukaan rehualan toimijan olisi aina ilmoitettava Elintarviketurvallisuusvirastolle maahantuotavas-

ta, valvonta-asetuksen 15 artiklan 5 kohdassa ja 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu rehuerästä. Ilmoitusvelvollisuus on tarpeen, jotta tarpeelliset tarkastukset voitaisiin tehdä asianmukaisesti. Ilmoitus olisi tehtävä ennen erän vastaanottamista.

Valvonta-asetuksen 15 artiklan 5 kohdassa säädetään kolmansista maista tuotavista, muista kuin eläimistä saatavista rehuista, jotka ovat tunnettujen tai uusien riskien vuoksi asetettava tehostettuun viralliseen valvontaan. Valvonta-asetuksen 17 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioilla on velvollisuus 15 artiklan 5 kohdassa tarkoitettua virallisen valvonnan järjestämiseksi vaatia eristä vastaavia rehualan toimijoita toimittamaan ennakoilmoitus erien saapumisesta ja luonteesta. 17 artiklan 1 kohdan mukaan myös muista kuin 15 artiklan 5 kohdan mukaisesti laaditun luettelon rehuista voidaan vaatia ennakoilmoitus.

Pykälän 2 momentin mukaan erä voitaisiin valvontaviranomaisen määräyksestä säilyttää tullin valvonnassa, kunnes riittävä selvitys on saatu siitä, että Euroopan yhteisön rehulainsäädännössä ja ehdotetussa laissa asetetut vaatimukset täyttyvät. Säännöksellä halutaan varmistaa, etteivät Suomessa markkinoille saatettavat rehut ole vaaraksi ihmisten ja eläinten terveydelle tai ympäristölle.

Pykälän 3 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin antaa tarkemmat säännökset siitä, mitä rehuja ennakoilmoitusvelvollisuus koskisi, mitä tietoja kustakin rehusta tulisi ilmoittaa, milloin ja miten rehualan toimijan olisi ilmoitus Elintarviketurvallisuusvirastolle tehtävä ja siitä, miten maahantuontitarkastus tulee suorittaa.

33 §. Valvontasuunnitelma. Pykälän mukaisesti Elintarviketurvallisuusviraston olisi laadittava valvonta-asetuksen mukainen monivuotisen kansallisen valvontasuunnitelma. Monivuotisen kansallisen valvontasuunnitelman tarkoituksena on muun muassa kuvata rehuvälvontaan liittyvien järjestelmien rakenteet ja organisaatiot sekä valvonnan strategiset tavoitteet, priorisointi ja yleinen järjestäminen.

Monivuotisen kansallisen valvontasuunnitelman lisäksi Elintarviketurvallisuusviraston olisi laadittava vuosittain valvontasuunnitelma, jonka avulla tarkennettaisiin se, mihin

viranomaiset kohdentavat valvonnan, sen mitä olisi tarkistettava sekä sen mistä olisi otettava näytteitä. Yksivuotisessa valvontasuunnitelmassa määriteltäisiin tarkemmin suoritettavat tarkastukset, valvontakohteet ja niiden tarkastustiheydet. Valvontasuunnitelma voisi sisältää tarpeen mukaan myös muita valvonnan kannalta merkittäviä osa-alueita, kuten viestinnän ja tiedotuksen. Valvontasuunnitelman ensisijaisena tavoitteena on ohjata rehuvalvontaa ja edistää valvonnan pitkäjänteisyyttä sekä suunnitelmallisuutta.

Tarkastukset tulisi määrittää siten, että niitä tiedetään, mitä toimenpiteitä ne käytännössä sisältävät, esimerkiksi näytteenoton ja näytteiden tutkimisen osalta. Valvontakohteiden riskiluokituksen perusteella tulisi suunnitelmasta käydä ilmi tarvittaessa valvontakohteiden tarkastustiheydet. Valvontasuunnitelmassa tulisi esittää myös valvonnan laadunarvioinnin perusteet, esimerkiksi valvontakohteisiin kohdistuneiden tarkastusten määrän, tarkastusten kattavuuden ja riskin perusteella.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin antaa tarkemmat säännökset yksivuotiseen valvontasuunnitelmaan sisältyvien tarkastusten määrittelystä, valvontakohteiden tarkastustiheyden arvioinnista sekä näytteenotosta ja valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnista.

34 §. Tarkastus- ja tiedonsaantioikeus. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi valvontaviranomaisten sekä valtuutettujen tarkastajien tarkastusoikeudesta Euroopan yhteisön rehulainsäädännön ja ehdotetun lain mukaisia tarkastuksia ja näytteenottoa tehtäessä. Tarkastusoikeus koskisi kaikkea rehujen valmistusta ja teknistä käsittelyä alkutuotanto mukaan lukien, markkinoille saattamista mukaan lukien kuljetus ja varastointi, tuontia, vientiä, käyttöä sekä näihin liittyvää käsittelyä ja säilytystä. Tarkastuksen suorittajalla olisi oikeus valvontaa varten tarkastaa rehuja, valmistus- ja pakkaustiloja, varastointi- ja myyntipaikkoja, kuljetusvälineitä, varastotiloja, rehualan toimijoiden kirjanpitoa ja laadunvarmistusta. Lisäksi viranomaisten ja valtuutettujen tarkastajien tulisi voida ottaa korvauksetta tarpeellisia näytteitä valvontaa varten. Tarkastusoikeutta ehdotetaan voimassa olevaan lakiin verrattuna selvennettäväksi ja rajattavaksi perustuslain tasolla voimassa

olevan kotirauhan suojan osalta. Ehdotetun lain mukaan tarkastuksen voisi kotirauhan piirissä tehdä vain viranomaisen ja tarkastus saataisiin toimittaa vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on perusteltua syytä epäillä jonkun syyllistyneen ehdotetussa laisssa rangaistavaksi säädettyyn menettelyyn ja tarkastus on välttämätön rikoksen selvittämiseksi.

Pykälän 2 momentti sisältäisi säännökset Euroopan yhteisön rehulainsäädännön ja ehdotetun lain mukaisten tarkastusten ja valvonnan edellyttämästä valvontaviranomaisten ja valtuutettujen tarkastajien tiedonsaantioikeudesta. Oikeus olisi rajattu valvontaa varten tarpeellisiin tietoihin ja asiakirjoihin, jotka rehualan toimijan olisi pyydytässä annettava viranomaisille ja valtuutetuille tarkastajille. Tiedonsaantioikeus ulottuisi myös salassa pidettäviin tietoihin.

EY:n lainsäädännön mukaan EY:n tarkastajat voivat tehdä tarkastuksia ja auditointeja EU:n jäsenvaltiossa. Jäsenvaltion viranomaisen on toimittava yhteistyössä EY:n tarkastajien kanssa. Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että EY:n tarkastajilla olisi samat tarkastus- ja tiedonsaantioikeudet kuin Suomen viranomaisillakin.

Pykälän 4 momentissa annettaisiin maa- ja metsätalousministeriölle valtuutus antaa tarvittaessa tarkempia säännöksiä tarkastus- ja valvontamenettelystä sekä näytteiden ottamisesta ja tutkimisesta. Asetuksessa voitaisiin säätää esimerkiksi tiettyjen näytteiden ottamisesta ja tutkimisesta siltä osin kuin niistä ei ole yksityiskohtaisia säännöksiä yhteisön lainsäädännössä.

35 §. Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen. Pykälän sisältö vastaisi pääosin voimassa olevaa lakia. Pykälää ehdotetaan tarkennettavaksi täsmentämällä, että tiedot voitaisiin antaa vain sellaisten rikosten selvittämiseksi, joiden selvittämiseksi saadaan pakkokeinolain (450/1987) 5 luvun 1 §:n mukaan toimittaa kotietsintä. Lisäksi ehdotetaan, että salassa pidettäviä tietoja voitaisiin luovuttaa myös EY:n lainsäädännön ja muun Suomea sitovan kansainvälisen velvoitteen edellyttämille ulkomaisille toimielimille ja tarkastajille silloin kuin EY-lainsäädäntö tai kyseinen sopimus niin edellyttää.

Pykälässä viitataan myös valvonta-

asetuksen 7 artiklan avoimuutta ja luottamuksellisuutta koskeviin säännöksiin. Artiklan mukaan valvontaviranomaisen on varmistettava, että sen toiminnassa noudatetaan suurta avoimuutta. Yleisen elintarvikeasetuksen 10 artiklan mukaan yleisölle on tiedotettava, kun on perusteltua syytä epäillä rehun aiheuttavan riskin ihmisen tai eläimen terveydelle. Tällöin voidaan salassapitosäätöjen rajoittamatta tiedottaa riskin luonteesta, kyseessä olevasta rehusta sekä toimenpiteistä riskin hallitsemiseksi. Valvonta-asetuksen 7 artiklan 3 kohdan mukaan muuten salassa pidettäviä tietoja ovat rikostutinnan tai menneillä olevien oikeudenkäyntien luottamuksellisuus, henkilötiedot, asiakirjat, jotka kuuluvat Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EY) N:o 1049/2001 kuuluvan poikkeuksen piiriin sekä kansallisen ja yhteisön lainsäädännön suojaamat tiedot, jotka koskevat erityisesti salassapitovelvollisuutta ja käsittelyn, kansainvälisten suhteiden ja kansallisen puolustuksen luottamuksellisuutta.

36 §. Valvontarekisteri. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että Elintarviketurvallisuusvirasto pitää valvontaa varten valtakunnallista valvontarekisteriä. Valvontarekisterin perustiedot Elintarviketurvallisuusvirasto saisi rehualan toimijoiden ilmoitusvelvollisuuden ja hyväksymisen kautta. Laboratorioita koskevat tiedot Elintarviketurvallisuusvirasto saisi laboratorioiden hyväksymisen kautta.

37 §. Valvontarekisteriin merkittävät tiedot. Perustuslain 10 §:n 1 momenttiin sisältyvien henkilötietojen suojaa koskevien vaatimusten huomioon ottamiseksi ehdotetaan pykälään otettavaksi valvontarekistereiden tietosisältöä ja tietojen säilytysaikaa koskevat säännökset, joista tulee säätää lain tasolla.

Pykälän 1 momentissa luetellaan ne tiedot, jotka valvontarekistereihin merkittäisiin 18 §:n mukaan ilmoittautuneista ja 20 §:n mukaan hyväksytyistä rehualan toimijoista. Elintarviketurvallisuusvirasto julkaisisi toimijoista luetteloa.

Pykälän 2 momentissa luetellaan ne tiedot, jotka valvontarekistereihin merkittäisiin 28 §:n perusteella hyväksytyistä laboratorioista. Elintarviketurvallisuusvirasto julkaisisi laboratorioista luetteloa.

Pykälän 4 momentin mukaan toimintansa lopettaneen toimijan tiedot poistettaisiin rekisteristä kymmenen vuoden kuluessa siitä, kun toimija on ilmoittanut Elintarviketurvallisuusvirastolle lopettamisesta tai toiminta on loppunut. Kymmenen vuoden siirtymäaika on tarpeellinen jäljitettävyyden varmistamiseksi.

Valvontarekisteriä voidaan pitää henkilörekisterinä. Henkilötietojen osalta pykälän 5 momentissa ehdotetaan viitattavaksi henkilötietojen suojaa koskevaan lainsäädäntöön. Tietojen luovuttamisen osalta viitataan julkisuuslainsäädäntöön.

Pykälän 6 momentin valtuutussäännöksen nojalla maa- ja metsätalousministeriö voisi säätää tarkemmin esimerkiksi siitä, kuinka toimijoiden tunnistenumero määräytyy.

38 §. Valvontaviranomaisen ja valtuutetun tarkastajan tiedonantovelvollisuus. Pykälässä ehdotetaan tiedotusvelvollisuutta rehun mahdollisesti ihmisten ja eläinten terveydelle tai ympäristölle vaaraa aiheuttavasta tekijästä, josta valvontaviranomaisen tai valtuutetun tarkastajan tulisi välittömästi ilmoittaa myös toimivaltaiselle ympäristö-, elintarvike-, eläinlääkintä-, tai terveydensuojeluviranomaiselle vaaran luonteen mukaan.

Pykälän 2 momentin mukaan valvontaviranomainen tai valtuutettu tarkastaja olisi velvollinen ilmoittamaan Elintarviketurvallisuusvirastolle sellaiset tiedot, joita nämä tarvitsevat 36 §:ssä tarkoitettujen rekisterien ylläpitämiseen. Lisäksi valvontaviranomainen olisi velvollinen pyydettyään ilmoittamaan sellaisia valvontaviranomaisen valvontaa ja maksuja koskevia tietoja, joita Elintarviketurvallisuusvirasto tarvitsee sille tämän lain nojalla osoitettua valvonnan seurantatehtävää varten. Tällaisia tietoja ovat muun muassa viranomaisen ja valtuutetun tarkastajan tekemiä valvontakäyntejä ja -toimenpiteitä koskevat tiedot. Tiedot voitaisiin toimittaa myös teknistä käyttöyhteyttä käyttäen.

Tarkempia säännöksiä valvontaviranomaisen ja valtuutettujen tarkastajien ilmoitusvelvollisuudesta annettaisiin tarvittaessa valtioneuvoston asetuksella.

39 §. Valvonnan tulosten julkaiseminen. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös valvonnan tulosten julkaisemisesta. Edellä 35 §:ssä tarkoitettuja salassa pidettäviä tietoja ei kuitenkaan saisi julkaista. Tulosten jul-

kaiseminen lisää toiminnan avoimuutta ja tehostaa valvontaa. Julkaistavat tulokset ovat yleensä tilastotyyppisiä tietoja esimerkiksi valvonnan piirissä olevista rehualan toimijoista, rehuista, rehujen sallituista enimmäispoikkeamista, rehujen näytemääristä, kiellyistä valmistus- ja tuontieristä sekä tutkimutuloksista.

Pykälän 2 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin antaa yksityiskohtaisemmat säännökset tulosten julkaisemisesta.

7 luku. **Hallinnolliset pakkokeinot ja seuraamukset**

40 §. Epäkohdan poistaminen. Pykälässä säädettäisiin lievimmästä viranomaisen käytössä olevasta pakkokeinosta, joka tulee käytettäväksi silloin kun kehotuksilla ei saada poistetuksi määräystenvastaisuutta tai kehotuksen antamista ei laiminlyönnin toistuvuuden tai muun syyn vuoksi voida pitää riittävänä. Viranomaisen voisi määrätä epäkohdan poistettavaksi. Viranomaisen olisi päätöksessään määrättävä, onko epäkohta korjattava välittömästi vai viranomaisen asettamassa määräajassa. Jos rehualan toimija ei noudata Euroopan yhteisön rehulainsäädäntöä tai rehulakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä, valvontaviranomainen voisi määrätä toimijan täyttämään velvollisuutensa määräajassa. Määräys voitaisiin antaa vain niissä tapauksissa, joissa toimijan toiminta ei vaadi 41 §:n mukaisen kiellon antamista. Määräys tulisi annettavaksi esimerkiksi tilanteessa, jossa pakkausmerkinnät ovat harhaanjohtavat, tai puutteelliset, tai tilanteessa, jossa toiminnanharjoittaja laiminlyö ilmoitusvelvollisuuden tai tiedostojen ylläpitämisen.

41 §. Kielto. Pykälässä ehdotetaan, että valvontaviranomainen voi antaa kiellon, joka koskee rehun tuotantoa, valmistusta, käsittelyä, markkinoille saattamista, käyttöä, kuljetusta, varastointia, sisämarkkinakauppaa ja maahantuontia tai maastavientiä, jos rehu ei täytä Euroopan yhteisön rehulainsäädännössä tai tässä laissa taikka sen nojalla asetettuja vaatimuksia.

Pykälän 2 momentin mukaan kielto annettaisiin vain, jos epäkohdasta voisi aiheutua vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle taikka ympäristölle, jos epäkohta jatkuisi tai tois-

tuisi taikka jos se aiheutettaisiin tahallisesti.

Kielto ehdotetaan 3 momentissa annettavaksi määräaikaisena, jos sen perusteena oleva epäkohta on mahdollista poistaa. Kielto tulisi viipymättä peruuttaa, jos kiellon perustana ollut epäkohta on poistettu tai epäkohdalla ei enää ole merkitystä kiellon määräämisen kannalta. Ehdotetun kiellon tarkoituksena on, että toimija ei saa harjoittaa kiellon kohteena olevaa toimintaa ennen kuin epäkohta korjataan.

Kieltoa olisi muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen kiellä päätöksen täytäntöönpanoa tai määrää sitä keskeytettäväksi.

42 §. Rehun uudelleen käsittely, hävittäminen ja palauttaminen. Pykälän mukaan tilanteessa, jossa rehulle on asetettu kielto, Elin- ja eläinlääketieteellisen tutkimusvirasto voisi määrätä rehun hyväksymällään tavalla käsiteltäväksi uudelleen, hävitettäväksi, määrätä käytettäväksi muuhun tarkoitukseen tai palautettavaksi lähettäjämaahan. Elintarviketurvallisuusviraston tulisi toimia rehun hävittämiseksi yhteistyössä ympäristöviranomaisten kanssa. Toimija vastaisi rehun käsittely-, hävittämis- tai vientimääräyksestä aiheutuneista kustannuksista. Käsittely-, hävittämis- tai vientimääräystä koskevaan päätökseen tulisi lisäksi voida liittää ehtoja sen täytäntöönpanossa noudatettavasta menettelystä.

43 §. Rehualan toimijan rekisteröinnin ja hyväksymisen keskeyttäminen, muuttaminen ja peruuttaminen. Pykälän mukaan valvontaviranomaisen olisi muutettava 18 §:ssä tarkoitettua rehualan toimijan rekisteröimistä ja 20 §:ssä tarkoitettua rehualan toimijan hyväksymistä olosuhteiden muuttuessa. Lisäksi pykälän mukaan valvontaviranomaisen on keskeytettävä tai peruutettava rekisteröinti tai hyväksyminen, jos rehualan toimija ei täytä toiminnalle säädettyjä vaatimuksia. Toimijan rekisteröintiä tai hyväksymistä on muutettava, jos toimija pystyy osoittamaan kykenevänsä harjoittamaan muuta toimintaa sen lisäksi, mihin se on alun perin rekisteröity tai mihin sille on myönnetty hyväksyminen. Rehuhygieniasäätöjen 14 artiklassa säädetään rekisteröinnin ja hyväksymisen väliaikaisesta keskeyttämisestä tilanteissa, joissa toimijan toiminta ei täytä enää sille asetettuja vaatimuksia. Valvontaviranomaisen tulisi peruuttaa 18 §:ssä tarkoitettu rehualan toimijan re-

kisteröiminen tai 20 §:n mukaisesti hyväksytyin toimijan hyväksyminen, jos toimija lopettaa toimintansa, toimija on jättänyt täyttämättä toimintaansa koskevat vaatimukset vähintään yhden vuoden ajalta ja kun valvontaviranomainen havaitsee vakavia puutteita toiminnassa tai joutuu pysäyttämään tuotannon jatkuvasti eikä toimija pysty antamaan riittäviä takeita tuotannon jatkamisen osalta.

44 §. Laboratorion hyväksymisen peruuttaminen. Pykälän 1 momentin mukaan Elintarviketurvallisuusviraston tulisi peruuttaa hyväksytyin laboratorion hyväksyntä, jos laboratorio lopettaa toiminnan, jonka perusteella se on hyväksytty. Pykälän 2 momentin mukaan Elintarviketurvallisuusvirasto voisi peruuttaa laboratorion hyväksymisen, jos laboratorio ei enää täytä 27 §:ssä hyväksymiselle asetettuja vaatimuksia, tai laboratorio rikkoo 28 §:ssä ilmoitusvelvollisuudelle asetettuja vaatimuksia taikka muita tämän lain ja sen nojalla annettuja vaatimuksia.

Jos laboratorion toiminnassa havaittu puute on sellainen, että se voi vaarantaa tutkimustulosten luotettavuuden, Elintarviketurvallisuusvirasto voisi peruuttaa hyväksymisen jo asian käsittelyn vaatimaksi ajaksi. Tällainen puute olisi esimerkiksi arviointielimen edellyttämien korjaustoimenpiteiden räikeä laiminlyöminen.

45 §. Uhkasakko ja teettäminen. Uhkasakko ja teettäminen on laajennettu ehdotuksessa täytäntöönpanon tehostamiseksi koskemaan 40 §:ssä tarkoitettua määräystä, 41 §:ssä tarkoitettua kieltoa ja 42 §:ssä tarkoitettua käsittelyä, hävittämistä taikka palauttamista koskevaa menettelyä. Uhkasakkoa ja teettämistä koskevan päätöksen voi tehdä Elintarviketurvallisuusvirasto ja teettämistä koskevan päätöksen myös työvoimaja elinkeinokeskus. Ehdotuksen mukaan Elintarviketurvallisuusvirasto voisi asettaa uhkasakon tai uhan, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi viittaus uhkasakkolakiin (1113/1990), jossa on annettu yleiset säännökset hallinnollisesta uhkasakosta, teettämishasta ja teettämisestä. Uhkasakkolain 10 §:n mukaan uhkasakko voidaan tuomita maksettavaksi, jos kieltoa tai päätöstä ei ole noudatettu ja jos noudattamatta jättämiseen ei ole pätevää syy-

tä. Uhkasakon tuomitsee maksettavaksi uhkasakon asettanut viranomainen. Teettäen suoritettujen hävittämisen kustannukset maksetaan valtion varoista ja peritään laiminlyöjältä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoinon on säädetty.

46 §. Rangaistussäännös. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan lueteltaviksi ne ehdotettavan lain vastaiset teot, joista voi seurata rikosoikeudellinen rangaistusvastuu ja joista voidaan Euroopan yhteisön rehulainsäädännön tai ehdotettavan lain mukaisesti tuomita rehulakirikkomuksesta sakko, jos rikkomus ei ole jonkin muun lainsäädännön mukaan ankarammin tuomittava. Tällainen muualla säädetty ankarammin rangaistava teko voi olla esimerkiksi rikoslain 30 luvun 1 §:n mukainen markkinointirikos, 44 luvun 1 §:n mukainen terveysrikos tai 48 luvun 1 §:n mukainen ympäristörikos.

Säännökset vastaavat voimassa olevan lain 41 §:ää. Rangaistussäännöstä on kuitenkin eräiltä osin uudistettu sekä sanamuodoltaan selkeytetty. Tekijänä rikkomuksessa voisi olla rehualan toimija tai rehun käyttäjä ja tunnusmerkistön mukainen teko voitaisiin tehdä joko tahallisesti tai törkeästä huolimattomuudesta. Teon huolimattomuusarvioinnissa tulisi ottaa huomioon erityisesti arvioitavana olevan toiminnan laatu. Esimerkiksi rehun valmistajalta tai markkinoille saattajalta edellytetään huomattavasti suurempaa huolellisuutta kuin rehun käyttäjältä, koska ensiksi mainittujen mahdollisesti aiheuttama vahinko koskisi suurempaa käyttäjäkuntaa.

Uutena kohtana 1 momenttiin lisättäisiin ehdotetun lain 40 §:n mukaisen määräyksen rikkomisen, jolloin rehualan toimija ei ole noudattanut valvontaviranomaisen antamaa yksityiskohtaista määräystä täyttää rehulaissa tai sen nojalla annettu velvoite määräaikaan mennessä. Ehdotetun lain 41 §:n nojalla annettun kiellon rikkomisen sekä ehdotetun lain 7 §:n 3 momentin ja sen nojalla annetussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa säädetyn kiellon laiminlyönti ehdotetaan myös säädettäväksi rangaistavaksi. Näillä säännöksillä pyritään rajoittamaan rehun käytöstä ihmisten ja eläinten terveydelle tai ympäristölle aiheutuvaa merkittävää vaaraa. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi myös ehdotetun lain 42 §:ssä tarkoitettua käsittely-, hävittämisen- ja palauttamismääräyksen rikko-

minen. On tärkeää varmistaa, että rehua ei voida esimerkiksi käsitellä uudelleen tai hävittää vastoin valvontaviranomaisen päätöstä. Lisäksi 43 §:n nojalla annetun rekisteröimisen tai hyväksymisen keskeyttämistä tai peruuttamista koskevan päätöksen noudattamatta jättäminen ja 16 §:n nojalla annetun tilapäisen rajoituksen rikkominen ehdotetaan säädettäväksi rangaistavaksi.

Rikoslain 6 luvun 12 §:n 4 kohdan nojalla tuomioistuin voi jättää seuraamusten kasaantumisen vuoksi rangaistuksen tuomitsematta tai 6 luvun 7 §:n 1 kohdan mukaan ottaa rangaistusta lieventävänä seikkana huomioon tekijälle rikoksesta johtuneen tai hänelle tuomiosta aiheutuneen muun seurauksen. Jos samasta laiminlyönnistä tuomittaisiin sekä uhkasakko, että rangaistus, kyseessä olisi monissa tapauksissa kohtuuton sanktiokumulaatio. Rangaistuksen tuomitsematta jättäminen olisi perusteltua kuitenkin vain, jos uhkasakko on myös tuomittu maksettavaksi.

Menettämisseuraamusten osalta tulisi rehulakirikkomuksen tuottaman taloudellisen hyödyn ja rikoksen tekemiseen käytetyn esineen tai muun omaisuuden tuomitsemisesta noudattaa mitä rikoslain 10 luvussa säädetään.

47 §. Rikosilmoituksen tekeminen. Pykälässä ehdotetaan lakiin otettavaksi säännös lainsäädännön rikkomista koskevan tutkintapyyntöön tekemisestä. Ehdotuksen mukaan rikosilmoituksen pykälässä tarkoitettua tässä tai muussa laissa rangaistavaksi säädetystä teosta tekisi Elintarviketurvallisuusvirasto. Ilmoitus voitaisiin kuitenkin jättää tekemättä rikkomuksesta, jota voitaisiin kokonaisuutena pitää ilmeisen vähäisenä. Näissä tapauksissa rehualan toimijan olisi käytännössä todettu syyllistyneen rehulakirikkomukseen, joka kuitenkin vähäisenä jätettäisiin ilmoittamatta esitutkintaviranomaisille. Tällöin Elintarviketurvallisuusvirasto ryhtyisi kuitenkin tarvittaessa 40-42 §:ssä tarkoitettuihin toimenpiteisiin.

8 luku. Erinäiset säännökset

48 §. Vahingonkorvausvelvollisuus. Pykälässä säädettäisiin, että rehujen valmistajaa, mukaan lukien rahtisekoittajat, valmistuttajaa sekä sitä, joka tuo rehua Euroopan unionin jäsenvaltiosta tai muista valtioista koskee an-

kara vahingonkorvausvastuu. Myös voimassaolevan rehulain 22 § sisältää säännöksen valmistajaa, pakkaajaa ja maahantuojaa koskevasta ankarasta vastuusta. Tuottamuksesta riippumaton vastuu selkeyttää rehujen tuotantoketjussa olevia vastuusuhteita. Ehdotetussa säännöksessä ankara vastuu on rajattu niihin toimijoihin, jotka kykenevät parhaiten vaikuttamaan rehujen laatuun ja niistä tuoteselosteessa annettaviin tietoihin. Ankara vahingonkorvausvastuu ei sen sijaan ulotu esimerkiksi paikallisiin kyläkauppoihin tai alkutuotannon toimijoihin, jotka eivät valmista rehua markkinoille saattamista varten. Tällaisten toimijoiden asema ehdotetaan edelleen jätettäväksi elinkeinonharjoittajien välisessä kaupassa kauppalaain (355/1987) ja kuluttajakaupassa kuluttajansuojalain säännösten varaan. Lisäksi vastuu on rajattu rehujen ammattikäytössä, esimerkiksi teuraseläinten kasvatuksessa, syntyneisiin vahinkoihin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, ettei korvausvelvollisuutta ole jos se, jolta korvusta vaaditaan, saattaa todennäköiseksi, ettei rehussa ollut vahingon aiheuttanutta virhettä silloin, kun hän saattoi rehun markkinoille. Vastuuta ei siis syntyisi, jos esimerkiksi sisämarkkinakauppaa harjoittava toimija tai maahantuoja voisi saattaa todennäköiseksi, että virhe on syntynyt kaupan varastossa.

Pykälän 3 momentissa on selvytyden vuoksi säännös, että rehusta henkilölle taikka yksityiseen käyttöön tai kulutukseen tarkoitettulle ja vahingonkärsijän pääasiassa sellaiseen tarkoitukseen käyttämälle omaisuudelle aiheutuneesta vahingosta säädetään tuotevastuulaissa.

49 §. Perittävät maksut. Tämän lain mukaisista toimenpiteistä määrätään maksut siten kuin valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädetään.

Maksuperustelain 8 §:n 2 momentissa säädetään perusteet viranomaismaksuille. Viranomaisten suorittama ehdotetun lain mukainen valvonnan suunnittelu, sen soveltamista ja noudattamista koskeva neuvonta ja markkinavalvonta jäisivät maksuperustelain nojalla valtion vastattaviksi.

Valvontasuunnitelmasta käyvät tarkemmin ilmi viranomaisvalvontaan liittyvät valvontakohteet, tarkastukset ja tarkastustiheydet. Valvonnan järjestämisen yleisten periaatteiden mukaisesti valvonnan tulee olla tasapuo-

lista ja säännöllistä. Lisäksi valvontatoimenpiteiden tulee olla tarkoituksenmukaisia ja ne on sopivalla tavalla kohdistettava rehujen valmistuksen, markkinoille saattamisen, markkinoinnin, kuljetuksen, varastoinnin, käytön ja käsittelyn eri vaiheisiin. Valvonnasta perittävän maksun suuruuden tulee vastata valvontakohteen tarkastamisesta valtiolle aiheutuvaa kokonaiskustannusta eli omakustannusarvoa. Toiminnan luonne ja laajuus vaikuttavat valvonnasta valtiolle aiheutuvaan kustannukseen ja siten maksun suuruuteen, koska tietyn luonteinen ja laajuinen toiminta voi vaatia enemmän tarkastustoimenpiteitä. Tehty riskinarviointi vaikuttaa tarkastustoimenpiteiden laatuun ja määrään. Toisaalta tavoitteena on, että toimiva yrityksen oma laadunvarmistusjärjestelmä parantaisi osaltaan toimijan riskiluokitusta ja vähentäisi maksullisen viranomaisvalvonnan tarvetta.

50 §. Palkkiot ja kustannusten korvaukset. Pykälässä ehdotettu säännös valtuutetuille tarkastajille suoritettavista palkkioista ja kustannusten korvauksista vastaa voimassa olevan rehulain 35 §:ää. Palkkiot ja kustannusten korvaukset maksaisi Elintarviketurvallisuusvirasto sille valtion talousarviossa tätä varten osoitetuista varoista. Palkkioiden ja kustannusten korvauksessa on kyse Elintarviketurvallisuusviraston valtuuttamien tarkastajien oikeudesta palkkioon tekemästään työstä ja heille tästä työstä aiheutuneiden kustannusten korvaamisesta.

51 §. Muutoksenhaku. Pykälä vastaa voimassa olevan rehulain 40 §:ää. Hallintolainkäyttölain 7 §:n mukaan pääsääntönä on, että valtioneuvoston alaisen viranomaisen päätöksestä valitetaan hallinto-oikeuteen. Myös oikeusministeriö on maa- ja metsätalousministeriölle antamassaan lausunnossa (75/43/2000 OM) korostanut tarvetta maataloudellista tarkastustoimintaa koskeviin lakeihin sisältyvien muutoksenhakujärjestelmien kehittämiseen vastaamaan sekä sisällöllisesti että organisatorisesti mahdollisimman pitkälle hallintolainkäyttölain mukaista järjestelmää. Valtion viranomaisen määräämään maksuun tulisi kuitenkin hakea oikaisua maksun määränneeltä viranomaiselta siten kuin valtion maksuperustelaisissa säädetään.

52 §. Voimaantulo. Pykälässä säädettäisiin lain voimaantulosta ja nykyisen rehulain kumoamisesta. Laki ehdotetaan tulemaan voi-

maan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu. Samalla kumottaisiin nykyinen rehulaki siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Voimassa olevan rehulain nojalla annetut maa- ja metsätalousministeriön päätökset ja asetukset jäisivät kuitenkin edelleen voimaan, kunnes ehdotetun lain nojalla annettavat maa- ja metsätalousministeriön asetukset on annettu, edellyttäen, että ne eivät olisi ristiriidassa ehdotetun lain kanssa.

53 §. Siirtymäsäännökset. Pykälässä säädettäisiin, että voimassa olevan rehulain tai tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta annetun lain nojalla hyväksytyt, rekisteröidyt tai ilmoitetut rehualan toimijat saavat ilman eri hyväksyntää tai ilmoitusta jatkaa toimintaansa niitä koskevien päätösten mukaisesti.

Pykälän 2 momentin mukaan ennen tämän lain voimaantuloa vireillä oleviin rehualan toimijoita koskeviin ilmoituksiin ja hyväksymishakemuksiin sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Rehulaissa ehdotetaan säädettäväksi kaikista sellaisista oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista tai muuten perustuslain mukaan lain alaan kuuluvista asioista, joista säädetään yksityiskohtaisemmin EY:n asetuksissa tai joista on tarkoitus antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston tai maa- ja metsätalousministeriön asetuksilla. Ehdotetun lain 2 ja 3 luvussa säädetään rehuja ja rehualan toiminnanharjoittamista koskevista yleisistä vaatimuksista. Ehdotetun lain 5 luvussa säädetään laboratorioita koskevista vaatimuksista.

Uusi rehulaki kumoaisi voimassa olevan rehulain. Voimassa olevan rehulain nojalla annetut alemman asteiset säädökset jäisivät kuitenkin voimaan, ellei niitä erikseen kumota. Koska kaksi EU:n keskeistä rehusäädöstä muuttui 1 päivänä tammikuuta 2006, tuli kyseisten säädösten soveltamisalaa vastaavat kansalliset säädökset kumota ja uusia.

Jatkossakin on tarpeen antaa tarkempia säännöksiä rehualan toimijoiden toiminnan järjestämisestä, ilmoitus- ja kirjanpito-velvollisuudesta, rekisteröinnistä, hyväksy-

misestä, rehuvalvonnan järjestämisestä sekä valvontasuunnitelmista ja niiden sisällöstä maa- ja metsätalousministeriön asetuksilla. Rehuvalvonnan järjestämisestä annettava asetus koskisi Elintarviketurvallisuusviraston tehtäviä valvonnan suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä muiden viranomaisten tehtäviä ja yhteistyötä Elintarviketurvallisuusviraston kanssa Valvontasuunnitelmista annettava asetus sisältäisi tarkempia säännöksiä tarkastus- ja valvontamenettelystä sekä näytteiden ottamisesta ja tutkimisesta. Lisäksi säädettäisiin valvonnan tulosten julkaisemisesta.

Lakiin ehdotetaan valtuuksia, joilla maa- ja metsätalousministeriö päättää tarkemmin muun muassa rehuja koskevista laatuvaatimuksista, merkintä- ja pakkausvaatimuksista, luetteloista ja luetteloihin merkitsemisen perusteista ja lääkerahujen valmistusta koskevista vaatimuksista, luovutuksesta, kirjanpidosta, määräämisestä ja tuonnista.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksilla annettaisiin myös tarkemmat säännökset saapumisilmoitusten tekemisestä sisämarkkina-kaupassa ja maahantuotavasta rehusta. Asetuksissa olisi säännökset erityisten riskialttiiden rehujen arvioinnin perusteista sekä siitä, milloin ja miten rehualan toimijan on tehtävä ennakoilmoitus rehuerästä Elintarviketurvallisuusvirastolle ja mitä tietoja rehusta on ilmoitettava.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

4. Suhde perustuslakiin ja sääätämisyjärjestys

Elinkeinovapaus ja omaisuudensuoja

Perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Perustuslakivaliokunta on pitänyt elinkeinovapautta perustuslain mukaisena pääsääntönä, mutta katsonut elinkeinotoiminnan luvanvaraisuuden olevan mahdollista erityisin perustein (PeVL 19/2002 vp). Rekisteröitymis- ja ilmoitusvel-

lollisuuden säätämistä on pidetty asiallisesti luvanvaraisuuteen rinnastettavana sääntelynä (PeVL 56/2002 vp).

Ehdotetussa laissa asetettaisiin rehualan toimijoille velvollisuus ilmoittaa toiminnastaan sekä kuvaus toiminnan järjestämisestä ennen toiminnan aloittamista ja välittömästi toiminnassa tapahtuvista muutoksista sekä toiminnan lopettamisesta. Säännös vastaisi pääosiltaan voimassa olevan lain säännöksiä tarkennettuna. Valvonnan järjestämiseksi on välttämätöntä, että valvontaviranomainen saa tiedon valvottavien toimijoiden olemassaolosta ja sijainnista. Ehdotetussa pykälässä tarkoitettulla rehualan toimijoiden ilmoitusvelvollisuudella pyritään edistämään hyvälaatuisten, turvallisten rehujen tarjontaa sekä asianmukaisten tietojen antamista rehuista niiden ostajille ja käyttäjille. Tällaisia syitä voidaan pitää sellaisina tärkeinä yhteiskunnallisina intresseinä, joilla voidaan perustella elinkeinovapauden rajoittamista. Tämä rajoitus on myös välttämätön perustuslain 22 §:ssä tarkoitettujen perusoikeuksien turvaamiseksi. Perustuslain 20 §:n mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ja turvalliseen ympäristöön. Lisäksi on huomioitava, että ilmoitusvelvollisuus perustuu myös Suomea sitoviin EY:n säädöksiin.

Ehdotettuun lakiin liittyy myös säännöksiä, jotka sisältävät rajoituksia perustuslain 15 §:ssä säädettyyn omaisuuden suojaan. Ehdotetun rehulain 41 §:n mukaan Elintarviketurvallisuusvirasto voi kieltää rehujen tuotannon ja valmistuksen, jos tuotannossa tai valmistuksessa käytettävät valmistus- tai säilytystilat, valmistusmenetelmät tai laitteet taikka valmistajan laadunvarmistusjärjestelmät tai tuotteet eivät täytä niille Euroopan yhteisön rehulainsäädännössä tai ehdotetussa laissa taikka sen nojalla annetuissa asetuksissa säädettyjä vaatimuksia. Kielto on annettava määräaikaisena, jos sen perusteena oleva puutteellisuus on mahdollista poistaa. Kielto on viipymättä peruutettava, jos sen perusteena oleva puutteellisuus on poistettu tai jos sillä ei enää kiellon määräämisen kannalta ole merkitystä.

Ehdotetun lain 42 §:ssä säädetään, että jos rehun tuotanto, valmistus, käsittely, markki-

noille saattaminen, käyttö, sisämarkkina-kauppa, maahantuonti tai maastavienti on 41 §:n perusteella kielletty, Elintarviketurvalisuusvirasto voisi määrätä sen hyväksymälleen tavalla käsiteltäväksi uudelleen, hävitettäväksi, määrätä käytettäväksi muuhun tarkoitukseen tai palautettavaksi lähettäjämaahan rehualan toimijan kustannuksella.

Ehdotetun rehulain 40 ja 41 §:ssä tarkoitetut toimenpiteet, määräykset ja kiellot voivat myös merkitä omaisuuden käytön rajoittamista. Säännökset ovat välttämättömiä rehujen turvallisuuden ylläpitämiseksi ja kansanterveyden turvaamiseksi. Niiden voidaan myös katsoa täyttävän täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden sekä suhteellisuusperiaatteen asettamat vaatimukset.

Kotirauha

Perustuslain 10 §:n mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Lailla voidaan säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä. Perustuslaissa suojattu kotirauhan piiri kattaa lähtökohtaisesti kaikenlaiset pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyt tilat (PeVL 46/2001 vp). Peruslakivaliokunta on lisäksi katsonut, että tarkastuksen tulee olla välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja että tarkastuksen saa suorittaa vain viranomainen (PeVL 46/2001 vp ja PeVL 48/2001 vp). Teon rangaistavuuden osalta valiokunta on viimeksi mainituissa lausunnoissaan edellyttänyt rikosepäilyjen olevan sellaisia, joissa tekoon liittyy vankeusuhka ja lausunnossaan PeVL 40/2002 vp katsonut, että kotirauhan suojaan puuttuminen moitittavuudeltaan hyvin vähäisten rikkomusten selvittämiseksi ei täyttänyt vaatimusta perusoikeusrajoituksen oikeasuhteisuudesta. Lausunnossaan PeVL 69/2002 vp perustuslakivaliokunta on pitänyt hyväksyttävänä tarkastuksen tekemistä sellaisten tekoa koskevien epäilyjen johdosta, josta voi enimmillään seurata sakkorangaistus. Kyse oli pääasiassa julkisin varoin myönnettyjen tukien ja avustusten käytön valvonnasta ja toiminnasta, jossa osa elinkeinonharjoittajan toimitiloista yleensä sijaitsee hänen asunnossaan.

Ehdotetun rehulain 34 §:n mukaan valvontaviranomaisella on oikeus tehdä valvonnan edellyttämiä tarkastuksia ja tutkimuksia, tutustua asiakirjoihin sekä päästä paikkoihin, joissa harjoitetaan tässä laissa tarkoitettua toimintaa, tai joissa säilytetään tämän lain noudattamisen kannalta merkityksellisiä tietoja. Edelleen valvontaviranomaisella on oikeus tarkastaa toiminnassa käytetyt laitteet, välineet ja tilat. Kotirauhan piirissä olevissa tiloissa tarkastus saadaan tehdä vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on perusteltua syytä epäillä rehumääräyksiä rikotun tai rikottavan laissa rangaistavaksi säädetyllä tavalla. Tarkastuksen saa suorittaa vain viranomainen. Pääsääntöisesti tarkastusten yhteydessä ei ole tarvetta päästä asuintiloihin, sillä tarkastukset kohdistuvat yleensä rehua valmistaviin laitoksiin. Ehdotetun lain tavoitteiden toteutumisen kannalta sekä tarkastuksen tavoitteiden saavuttamiseksi saattaa jossain tilanteessa olla välttämätöntä todentaa sellaisia olosuhteita ja seikkoja, jotka sijaitsevat kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa ja joista ei muutoin voida saada selvitystä.

Julkisen vallan käyttö

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai sen nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi, eikä vaarana perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle. Julkisella hallintotehtävällä tarkoitetaan muun muassa yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen oikeuksia, velvollisuuksia ja etuja koskevaan päätöksentekoon liittyviä tehtäviä. Tarkoituksenmukaisuusarvioinnissa tulee kiinnittää huomiota muun muassa hallinnon tehokkuuteen ja muihin hallinnon sisäisiin näkökohtiin. Oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimukset koskevat ennen muuta julkiseen hallintotehtävään liittyvää päätöksentekoa. Perustuslain 124 §:ssä tarkoitettun julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle edellyttää laissa määriteltäväksi ainakin yleisluonteisesti tehtävän hoitajan pätevyyden tai kelpoi-

suuden (muun muassa PeVL 28/2001 vp ja 48/2001 vp). Perustuslakivaliokunnan kannanotto julkista hallintotehtävää hoitavalta henkilöltä edellyttävästä virkavastuusta sisältyy valiokunnan lausuntoon PeVL 48/2001 vp.

Ehdotetun rehulain 24 § koskee Elintarviketurvallisuusviraston valtuuttamia tarkastajia, joilla on oikeus tehdä lain 34 §:ssä tarkoitettuja tarkastuksia, ja jotka toimivat tehtävissään Elintarviketurvallisuusviraston valvonnassa. Valtuutettuun tarkastajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tämän lain mukaisia tehtäviä. Valtuutetulla tarkastajalla tulee olla valtuutuksen kohteena olevan tehtävän hoitamiseksi riittävä rehuja koskeva tai muu lain noudattamisen valvonnan kannalta tarvittava ammattitaito. Valtuutetun tarkastajan tulee toimijan niin vaatiessa esittää kirjallinen selvitys valtuutuksestaan.

Pykälässä ehdotettu toiminta on edelleen tarkoituksenmukaista siirtää viranomaiskoneiston ulkopuolelle, sillä valtuutettujen tarkastajien käyttäminen tarkastus- ja näytteenottotehtävissä on käytännössä välttämätöntä tarkastus- ja valvontatoiminnan joustavuuden ja tehokkuuden vuoksi. Toiminta saattaa edellyttää ennalta arvaamattomia kii-reellisiä toimenpiteitä, toimialueena saattaa olla koko maa ja toiminta voi olla tiukasti aikatauluun sidottua. Ehdotetussa rehulain 24 §:ssä täsmennettäisiin valtuutetulta tarkastajalta edellytettävää kelpoisuutta ja säädetäisiin valtuutetun tarkastajan virkavastuusta.

Valtuutetun tarkastajan olisi tarkastusta ja näytteenottoa suorittaessaan kiinnitettävä huomiota myös siihen, että rehualan toimijan perusoikeus esittää tarkastajalle omat näkemyksensä äidinkielellään suomeksi, ruotsiksi tai saameksi toteutuu. Näin ollen ehdotetussa säännöksessä on turvattu perusoikeuksien, oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten asianmukainen toteutuminen.

Asetuksenantovaltuudet ja lainsäädäntövallan siirtäminen

Perustuslain 80 §:n mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan, on säädettävä lailla. Perustuslakivaliokunnan käytännön (PeVL 56/2002 vp) mukaan asetuksen antamiseen ja lainsäädäntövallan delegoimiseen liittyvien valtuutusten tulee olla riittävän täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Laista tulee käydä selvästi ilmi, mistä on tarkoitus säätää asetuksella.

Muutoksenhaku

Ehdotuksessa on omaksuttu hallintolainkäyttölain mukainen muutoksenhakujärjestelmä, jonka pääsääntö on, että valtioneuvoston alaisen viraston päätöksestä valitetaan hallinto-oikeuteen. Ehdotus ei ole ristiriidassa perustuslain 21 §:n kanssa, jonka mukaan jokaisella on oikeus saada oikeuksiaan tai velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen ratkaistavaksi.

Lakiehdotuksen säätämisyjärjestys

Ehdotettu laki vastaisi perustuslain edellyttämää säädöstasoa eikä se sisältäisi perustuslain kannalta ongelmallisia perusoikeusrajoituksia. Maa- ja metsätalousministeriö voisi antaa laissa täsmällisesti ja tarkkarajaisesti yksilöidyistä asioista asetuksia. Edellä esitetyin perustein katsotaan, että esitykseen sisältyvä ehdotus voidaan käsitellä tavallisessa säätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Rehulaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Tavoite

Tämän lain tavoitteena on eläinten terveyden ja eläimistä saatavien elintarvikkeiden laadun turvaamiseksi varmistaa rehujen laatu, turvallisuus, jäljitettävyys sekä rehuista annettavien tietojen asianmukaisuus.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan rehuihin ja niiden käsittelyyn, rehualan toimijoihin sekä valvontaan kaikissa rehujen tuotanto-, valmistus- ja jakeluvaiheissa alkutuotannosta markkinoille saattamiseen ja käyttöön.

Tämä laki ei koske rehua, jota käytetään koe-eläinlaitoksen eläinkokeessa, jos eläinkokeen tarkoitus edellyttää rehun käyttämistä. Eläinkokeista säädetään koe-eläin-toiminnasta annetussa laissa (62/2006).

3 §

Euroopan yhteisön rehulainsäädäntö

Jollei muussa laissa säädetä toisin, tätä lakia sovelletaan myös seuraavien rehuja ja rehuvalvontaa koskevien Euroopan yhteisön säädösten sekä niiden nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvontaan:

1) elintarvikelainsäädäntöä koskevista yleisistä periaatteista ja vaatimuksista, Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen perusta-

misesta sekä elintarvikkeiden turvallisuuteen liittyvistä menettelyistä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 178/2002 (*yleinen elintarvikeasetus*);

2) rehu- ja elintarvikelainsäädännön sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevien sääntöjen mukaisuuden varmistamiseksi suoritusta virallisesta valvonnasta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 882/2004 (*valvonta-asetus*);

3) rehuhygieniää koskevasta vaatimuksesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 183/2005 (*rehuhygienia-asetus*);

4) eläinten ruokinnassa käytettävistä lisäaineista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1831/2003 (*EY:n lisäaineasetus*);

5) muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden terveysnäkökohdista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1774/2002 (*sivutuoteasetus*);

6) torjunta-ainejäämien enimmäismääristä kasvi- ja eläinperäisissä elintarvikkeissa ja rehuissa tai niiden pinnalla sekä neuvoston direktiivin 91/414/EY muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 396/2005;

7) muuntogeenisistä elintarvikkeista ja rehuista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1829/2003 (*gm-elintarvike- ja rehuasetus*);

8) muuntogeenisten organismien jäljitettävyydestä ja merkitsemisestä ja muuntogeenisistä organismeista valmistettujen elintarvikkeiden ja rehujen jäljitettävyydestä sekä direktiivin 2001/18/EY muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1830/2003 (*gmo-jäljitettävyysasetus*);

9) muuntogeenisten organismien valtioiden rajat ylittävistä siirroista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1946/2003;

10) tiettyjen tarttuvien spongiformisten enkefalopatioiden ehkäisyä, valvontaa ja hävittämistä koskevista säännöistä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 999/2001 (*TSE-asetus*);

11) salmonellan ja muiden tiettyjen elintarvikkeiden kautta tarttuvien tiettyjen zoonosien aiheuttajien valvonnasta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 2160/2003;

12) luettelon vahvistamisesta niistä aineista, joiden markkinoille saattaminen ja käyttö eläinten ravinnoksi on kielletty, tehty komission päätös 2004/217/EY;

13) elintarvikehygieniasta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 852/2004.

4 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Eläinperäisten rehujen hygieenisen laadun turvaamisesta eläintautien vastustamiseksi, ennalta ehkäisemiseksi ja leviämisen estämiseksi säädetään eläintautilaissa (55/1980). Euroopan yhteisön ulkopuolisista valtioista tuotavien eläinperäisten rehujen tuonnista ja sen valvonnasta säädetään eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annetussa laissa (1192/1996). Rehujen säteilyturvallisuuden arvioinnin perusteisiin sovelletaan säteilylakia (592/1991). Muuntogeenisten organismien suljetusta ja avoimesta käytöstä sekä muuntogeenisten organismien käsittelyyn tarkoitettun laitoksen tai toimitilan käyttöön-otosta ja toiminnasta säädetään geenitekniikkalaissa (377/1995). Lääkkeiden valmistuksesta, tuonnista, jakelusta ja myynnistä sekä muusta kulutukseen luovutuksesta säädetään lääkelaisissa (395/1987). Lääkkeiden ja muiden eläinten käsittelyssä käytettävien aineiden käytöstä ja valvonnasta sekä eläinten lääkitsemisessä käytettävien välineiden käytöstä ja valvonnasta säädetään eläinten lääkitsemisestä annetussa laissa (617/1997).

5 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *rehulla* yleisen elintarvikeasetuksen 3 artiklan 4 kohdassa määriteltyä rehua;

2) *rehuaineella* rehuseosten valmistukseen tai esiseosten kantaja-aineksi tarkoitettua taikka sellaisenaan tai jalostuksen jälkeen eläinten ruokintaan käytettäväksi tarkoitettua kasviperäistä tuotetta ja eläinperäistä tuotetta tuoreena tai säilötyynä ja niiden teollista johdannaista sekä rehuseosten valmistukseen tai esiseosten kantaja-aineksi tarkoitettua orgaanista tuotetta ja epäorgaanista tuotetta, joka voi sisältää myös lisäaineita;

3) *erityisellä rehuaineella* teknisesti valmistettua valkuaislähteenä suoraan tai epäsuorasti toimivaa tuotetta, joka on tarkoitettu käytettäväksi rehuna tai rehuissa;

4) *rehun lisäaineella* EY:n lisäaineasetuksen 2 artiklan 2 a kohdassa määriteltyä rehun lisäainetta;

5) *muuntogeenisellä rehulla* gm -elintarvike- ja rehuasetuksen 2 artiklan 7 kohdassa määriteltyä rehua;

6) *lääkerehulla* eläinlääkkeen tai eläinlääkkeiden ja rehun sekoitusta, joka on valmistettu markkinoille saattamista varten valmiiksi ja tarkoitettu sellaisenaan eläimille syötettäväksi sairautta parantavien tai ehkäisevien tai muiden lääkkeellisten ominaisuuksiensa vuoksi;

7) *rehuseoksella* 2—5 kohdassa tarkoitettujen rehujen seoksia;

8) *erityisravinnoksi tarkoitettulla rehulla* rehuseosta, joka erityisen koostumuksensa tai erityisen valmistusmenetelmänsä vuoksi erottuu selvästi muista rehuista ja rehuseoksista sekä lääkerehuista ja jonka tarkoituksena on täyttää erityisiä ravitsemuksellisia tarpeita;

9) *haitallisella aineella, tuotteella ja eliöllä* sellaista rehussa olevaa ainetta, tuotetta ja eliötä, joka voi aiheuttaa terveydellistä vaaraa eläimille tai eläimistä saatavien tuotteiden kautta ihmisille taikka vaaraa ympäristölle;

10) *rehualan toimijalla* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka toteuttaa mitä tahansa rehun tuotanto-, valmistus- ja jakelu-

vaihetta, sekä toimijaa, joka käyttää rehuja omistamiensa tai hallitsemiensa elintarviketuotantoeläinten ruokkimiseen; rehualan toimijana ei kuitenkaan pidetä toimijaa, joka harjoittaa yksinomaan:

a) yksityiseen kotikäyttöön tarkoitettujen elintarviketuotantoeläinten ruokintaa;

b) rehun valmistusta omistamilleen tai hallitsemilleen muille kuin elintarviketuotantoeläimille;

c) lemmikkieläinten ruoan vähittäiskauppaa;

11) *tuotanto-, valmistus- ja jakeluvaiheella* mitä tahansa vaihetta rehun alkutuotannosta rehun toimittamiseen lopulliselle käyttäjälle;

12) *rehun alkutuotannolla* rehuhygieniasetuksen 3 artiklan f kohdassa määriteltyä rehun alkutuotantoa;

13) *laadunvarmistuksella* rehualan toimijan omaa valvontajärjestelmää, jolla toimija pyrkii varmistamaan, että rehu ja sen käsittely täyttävät niille asetetut vaatimukset;

14) *markkinoille saattamisella* yleisen elintarvikeseituksen 3 artiklan 8 kohdassa määriteltyä rehujen saattamista markkinoille;

15) *jäljitettävyydellä* mahdollisuutta jäljitellä rehu kaikissa tuotanto-, valmistus- ja jakeluvaiheissa sekä seurata sitä näissä vaiheissa;

16) *maahantuonnilla* tuontia muusta kuin Euroopan unionin jäsenvaltiosta;

17) *maastaviennillä* vientiä muuhun kuin Euroopan unionin jäsenvaltioon;

18) *sisämarkkinakaupalla* tuontia muusta Euroopan unionin jäsenvaltiosta Suomeen sekä vientiä Suomesta toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon.

Mitä tässä laissa säädetään Euroopan yhteisöstä tai Euroopan unionin jäsenvaltioista, koskee myös Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen edellyttämässä laajuudessa Euroopan talousaluetta ja sen jäsenvaltioita.

2 luku

Rehuja koskevat vaatimukset

6 §

Rehujen yleiset laatuvaatimukset

Rehujen tulee olla tämän lain ja Euroopan yhteisön rehulainsäädännön vaatimusten mu-

kaisia, aitoja, hyvälaatuisia ja turvallisia sekä eläinten ravitsemukseen sopivia. Rehujen turvallisuutta koskevista yleisistä vaatimuksista säädetään myös yleisen elintarvikeseituksen 11 ja 15 artiklassa ja yhteisöstä vietävien rehujen erityisistä edellytyksistä yleisen elintarvikeseituksen 12 artiklassa.

Rehu ei saa sisältää sellaisia määriä haitallisia aineita, tuotteita tai eliöitä, että sen käytöstä voi aiheutua vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle taikka ympäristölle taikka laatuvirheitä eläimistä saataviin tuotteisiin.

Tarkempia säännöksiä haitallisten aineiden, tuotteiden ja eliöiden sallituista enimmäispitoisuuksista rehuissa annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

7 §

Rehuaineet

Rehuaineiden tulee olla laadultaan, koostumukseltaan ja muilta ominaisuuksiltaan sellaisia, että ne soveltuvat eläinten ruokintaan.

Valmistaa, saattaa markkinoille, käyttää rehujen valmistukseen tai eläinten ruokintaan sekä tuoda saa vain rehuaineita, jotka Euroopan yhteisö on merkinnyt julkaisemaansa rehuaineluetteloon. Muita kuin luetteloon merkittyjä rehuaineita saa valmistaa, saattaa markkinoille tai käyttää rehujen valmistukseen ja eläinten ruokintaan vain, jos ne erotuvat selvästi yhteisön hyväksymistä nimistä ja kuvauksista eivätkä johda harhaan ostajaa, muuta luovutuksensaajaa tai käyttäjää.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, maa- ja metsätalousministeriö voi asetuksella kieltää tiettyjen rehuaineiden käytön, jos käytöstä voi aiheutua vakavaa vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle taikka ympäristölle.

Tarkempia säännöksiä rehuaineiden nimeämisestä annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella sen mukaan kuin niistä säädetään Euroopan yhteisön rehulainsäädännössä.

8 §

Eriyiset rehuaineet

Eriyisten rehuaineiden tulee olla laadul-

taan, koostumukseltaan ja muilta ominaisuuksiltaan sellaisia, että niillä on typpi- tai valkuaislähteenä ravintoarvoa eläimelle.

Valmistaa, saattaa markkinoille, käyttää rehuseosten valmistukseen tai eläinten ruokintaan sekä tuoda saa vain erityisiä rehuaineita, jotka Euroopan yhteisö on hyväksynyt.

Tarkempia säännöksiä erityisten rehuaineiden hyväksymisen edellytyksistä, hyväksyntämenettelystä ja käyttöä koskevista erityisedellytyksistä annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella sen mukaan kuin niistä säädetään Euroopan yhteisön rehulainsäädännössä.

9 §

Erityisravinnoksi tarkoitetut rehut

Erityisravinnoksi tarkoitettujen rehujen tulee olla laadultaan, koostumukseltaan ja muilta ominaisuuksiltaan eläinten erityisiin ravitsemuksellisiin tarpeisiin soveltuvia.

Valmistaa, saattaa markkinoille, käyttää rehuseosten valmistukseen tai eläinten ruokintaan sekä tuoda saa vain erityisravinnoksi tarkoitettuja rehuja, jotka Euroopan yhteisö on hyväksynyt.

Tarkempia säännöksiä erityisravinnoksi tarkoitettujen rehujen hyväksymisen edellytyksistä annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella sen mukaan kuin niistä säädetään Euroopan yhteisön rehulainsäädännössä.

10 §

Rehun lisäaineet

EY:n lisäaineasetuksen soveltamisalaan kuuluvien lisäaineiden markkinoille saattamisesta säädetään EY:n lisäaineasetuksessa.

Tarkempia säännöksiä EY:n lisäaineasetuksen 25 artiklan 1 kohdan jälkimmäisessä osassa tarkoitettujen lisäaineiden markkinoille saattamisesta ja käyttöä koskevista erityisedellytyksistä annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella sen mukaan kuin EY:n lisäaineasetuksessa säädetään.

11 §

Muuntogeeniset rehut

Gm-elintarvike- ja rehuasetuksen ja gmo-jäljitettävyysetsäätöasetuksen soveltamisalaan kuuluvien rehujen markkinoille saattamisesta säädetään gm-elintarvike- ja rehuasetuksessa ja gmo-jäljitettävyysetsäätöasetuksessa.

Tarkempia säännöksiä gm-elintarvike- ja rehuasetuksen edellyttämistä kansallisesta yhteysviranomaisesta, muuntogeenisten rehujen turvallisuusarvioinnista sekä muuntogeenisten rehujen hyväksymistä koskevan kansallisen kannan muodostamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

12 §

Rehuseokset

Rehuseosten tulee olla laadultaan, koostumukseltaan ja muilta ominaisuuksiltaan sellaisia, että ne soveltuvat eläinten ruokintaan. Rehuseos saa sisältää vain 7—11 §:ssä tarkoitettuja, sille säädetyt vaatimukset täyttäviä rehuja.

13 §

Lääkerehut

Lääkerehun valmistukseen saa käyttää vain lääkettä, joka on hyväksytty Euroopan yhteisön keskitetyllä menettelyllä tai jolle Lääkelaitos on lääkelain nojalla myöntänyt myyntiluvan tai muun kulutukseen luovuttamisluvan.

Lääkerehuja valmistavan ja markkinoille saattavan on pidettävä lääkerehun valmistukseen ja luovutukseen liittyvistä tiedoista tiedostoa. Lääkerehut on varastoitava, pakattava ja kuljetettava asianmukaisesti.

Valmistaja ja jälleenmyyjä saavat luovuttaa lääkerehua vain eläinlääkärin kirjoittaman lääkerehumääräyksen perusteella eläimen omistajalle tai haltijalle.

Sen lisäksi, mitä 1—3 momentissa säädetään, lääkerehuihin sovelletaan rehuseoksia koskevia säännöksiä.

Tarkempia säännöksiä lääkerahun valmistusta koskevista vaatimuksista, valmistusta ja luovutusta koskevasta kirjanpidosta, toiminnan järjestämisestä, lääkerahun määräämisestä ja luovutuksesta sekä tuonnista annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

14 §

Rehusta annettavia tietoja koskevat yleiset vaatimukset

Rehun tuoteselosteessa, pakkauksessa, esitteessä, mainoksessa tai muuten markkinoinnin yhteydessä rehusta on annettava totuudenmukaiset ja riittävät tiedot.

15 §

Rehujen merkintä- ja pakkausvaatimukset

Rehun tuoteselosteessa on annettava tiedot rehun käyttötarkoituksesta, tyypistä, määrästä, koostumuksesta, ominaisuuksista sekä tuoteselosteen tiedoista vastaavasta toimijasta siten kuin Euroopan yhteisön rehulainsäädännössä edellytetään. Jollei Euroopan yhteisön rehulainsäädännöstä muuta johdu, rehuista voidaan antaa myös muita tietoja, jos ne ovat yksiselitteisiä sekä mitattavissa ja perusteltavissa. Tuoteseloste on painettava tai kiinnitettävä rehun pakkaukseen tai säiliöön. Tuoteseloste on annettava myös pakkaamattomana toimitettavan rehun mukana ja sen tulee olla helposti saatavilla valvontaa varten.

Tiedoista, jotka tuoteselosteessa on oltava, säädetään lisäksi EY:n lisäaineasetuksessa, TSE-asetuksessa, gm-elintarvike- ja rehuasetuksessa, gmo-jäljitettävyyasetuksessa sekä sivutuoteasetuksessa.

Rehujen on oltava turvallisesti ja tuotteen ominaisuudet huomioon ottaen asianmukaisesti pakattuja.

Tarkempia säännöksiä tuoteselosteesta ja siinä ilmoitettavista tiedoista, ominaisuuksien sallituista poikkeamista sekä pakkausvaatimuksista annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

16 §

Tilapäiset rajoitukset

Jos on perusteltua syytä olettaa, että rehu voi aiheuttaa vakavaa vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle taikka ympäristölle, maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan tilapäisesti kieltää rehun valmistus, markkinoille saattaminen, käyttö, tuonti tai vienti taikka rajoittaa niitä sekä määrätä kielletyt rehut poistettaviksi markkinoilta tai alkutuotantopaikkojen ja muiden rehun hallussapitäjien varastoista.

3 luku

Toiminnan harjoittamista koskevat vaatimukset

17 §

Toiminnan järjestäminen

Rehualan toimija on velvollinen järjestämään toimintansa siten, että toiminnalle ja rehuille Euroopan yhteisön rehulainsäädännössä sekä tässä laissa ja sen nojalla säädetyt vaatimukset täyttyvät. Rehualan toimijoiden vastuusta rehujen turvallisuudesta säädetään myös yleisen elintarvikeasetuksen 17 artiklan 1 kohdassa.

Rehualan toimijan velvollisuudesta järjestää toimintansa laadunvarmistus säädetään rehuhygieniasetuksen 5—7 artiklassa.

Rehualan toimijalla on oltava rehujen tuotanto-, valmistus- ja jakeluvaiheissa asianmukaiset tilat, laitteet ja kalusto. Rehujen käsittelyssä, käytössä, kuljetuksessa ja varastoinnissa on noudatettava riittävää huolellisuutta ja varovaisuutta terveys-, turvallisuus- ja ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi.

Tarkempia säännöksiä rehujen käsittely-, käyttö-, kuljetus- ja varastointivaatimuksista sekä toimijoiden toiminnan laadunvarmistuksesta ja laadunvarmistuksessa tehtävistä tutkimuksista voidaan antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

18 §

Ilmoitusvelvollisuus

Rehualan toimijan on tehtävä Elintarviketurvallisuusvirastolle kirjallinen ilmoitus toiminnastaan ja sen olennaisista muutoksista sekä toiminnan lopettamisesta rekisteröintiä varten siten kuin rehuhygieniasetuksen 9 artiklassa säädetään. Rehualan toimijaksi voi rekisteröityä myös tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta annetun lain (557/2005) tai eläinten rekisteröintiin sovellettavan lain taikka muun vastaavan lain mukaisessa hakemusmenettelyssä. Ilmoitusvelvollisuus ei kuitenkaan koske rehualan toimijoita, jotka yksinomaan toimittavat pieniä määriä tuottamiaan alkutuotannon tuotteita suoraan paikalliselle maatilalle siellä edelleen käytettäväksi.

Ilmoitukseen on liitettävä seuraavat tiedot:

- 1) toimijan nimi ja osoite sekä muut yhteystiedot laitospöytäkohtaisesti;
- 2) toimijan yritys- ja yhteisötunnus tai, jos sitä ei ole, henkilötunnus tai tilatunnus;
- 3) tieto toiminnan luonteesta tai sen olennaisesta muuttamisesta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun rehualan toimijan on ilmoitettava kerran vuodessa Elintarviketurvallisuusvirastolle sen pyytämällä tavalla tiedot rehujen valmistusmääristä, valmistukseen käytetyistä rehuista ja näiden alkuperästä, markkinoille saatetuista, tuoduista ja viedyistä rehuista sekä niiden määristä.

Tarkempia säännöksiä ilmoitettavista tiedoista ja ilmoitusmenettelystä voidaan antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

19 §

Tietojen kirjaamista ja jäljitettävyyttä koskevat vaatimukset

Rehualan toimijan on pidettävä toimintaansa liittyvistä tiedoista tiedostoa, josta tarvittaessa voidaan selvittää valvontaa ja rehujen jäljitettävyyttä varten tarpeelliset tiedot. Velvollisuudesta kirjata tietoja säädetään myös yleisen elintarviketasetuksen 18 artiklan 2 ja 3 kohdassa, rehuhygieniasetuksen liitteissä I ja II sekä sivutuoteasetuksen liitteessä II.

Velvollisuus kirjaamiseen koskee tietoja, joiden avulla rehu voidaan jäljittää sekä tuotantoprosessien käyttöä ja tuotantoprosessien hallintaa seurata.

Tarkempia säännöksiä tiedoston sisällöstä ja järjestämisestä voidaan antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

20 §

Rehualan toimijan hyväksyminen

Rehualan toimijan on ennen toiminnan aloittamista haettava toiminnalleen Elintarviketurvallisuusviraston hyväksyminen, jos tarkoituksena on harjoittaa rehuhygieniasetuksen 10 artiklassa tarkoitettua toimintaa, TSE-asetuksen liitteessä IV tarkoitettua hyväksyntää edellyttävää toimintaa taikka lääkerohujen valmistusta tai niiden markkinoille saattamista. Rehuhygieniasetuksen ja TSE-asetuksen mukaisista hyväksymisen edellytyksistä säädetään rehuhygieniasetuksen 13 artiklassa ja TSE-asetuksen liitteessä IV.

Hyväksymistä koskevaan hakemukseen on liitettävä seuraavat tiedot:

- 1) toimijan nimi ja osoite sekä muut yhteystiedot laitospöytäkohtaisesti;
- 2) toimijan yritys- ja yhteisötunnus tai, jos sitä ei ole, henkilötunnus tai tilatunnus;
- 3) tieto toiminnan luonteesta tai sen olennaisesta muuttamisesta;
- 4) ajankohta, jolloin toiminta tai muutettu toiminta on tarkoitus aloittaa.

Myös hyväksytyt laitoksen harjoittaman toiminnan olennaisen muutoksen on oltava hyväksytty ennen muutetun toiminnan aloittamista. Toimijan on varattava valvontaviranomaiselle tilaisuus tarkastuksen suorittamiseen tuotantoyksiköissään ja muissa toimintatiloissaan ennen toiminnan aloittamista.

Rehualan toimija on hyväksyttävä, jos rehuhygieniasetuksessa ja TSE-asetuksessa säädetty vaatimukset täyttyvät. Hyväksyminen voidaan antaa ehdollisena rehuhygieniasetuksen 13 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Hyväksytylle toimijalle voidaan ihmisten tai eläinten terveydelle taikka ympäristölle aiheutuvien vaarojen ennaltaehkäisemiseksi asettaa toimintaa koskevia vaatimuksia, rajoituksia ja muita ehtoja.

Tarkempia säännöksiä toimijan hyväksymistä koskevassa hakemuksessa annettavien tietojen sisällöstä ja hakemusmenettelystä annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

21 §

Rehualan toimijan tiedonantovelvollisuus

Jos rehualan toimijalla on syytä epäillä, että sen markkinoille saattama tai käyttämä rehu ei täytä rehujen turvallisuutta koskevia vaatimuksia, siitä on välittömästi ilmoitettava Elintarviketurvallisuusvirastolle. Tarkempia säännöksiä ilmoituksen tekemisestä annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Määräysten vastaisen rehun markkinoilta poistamisesta säädetään yleisen elintarvikeasetuksen 20 artiklassa.

4 luku

Viranomaiset ja niiden tehtävät

22 §

Yleinen ohjaus ja valvonta

Euroopan yhteisön rehulainsäädännön ja tämän lain täytäntöönpanon yleinen ohjaus ja valvonta kuuluvat maa- ja metsätalousministeriölle.

23 §

Valvontaviranomaiset

Elintarviketurvallisuusvirasto suunnittelee, ohjaa, kehittää ja suorittaa valtakunnallista rehuvalvontaa siten kuin tässä laissa säädetään sekä huolehtii tiedottamisesta. Elintarviketurvallisuusvirasto käyttää valvonnassa apunaan työvoima- ja elinkeinokeskuksia.

Lääninhallitukset valvovat Elintarviketurvallisuusviraston ohella lääkerehuja.

Tullilaitos valvoo Elintarviketurvallisuusviraston ohella rehujen maahantuontia ja maastavientiä sekä kuljetusta Suomen kautta tullaamatta.

Rajaeläinlääkärit huolehtivat tämän lain mukaisesta valvonnasta eläinlääkinnällisissä rajatarkastuksissa.

24 §

Valtuutetut tarkastajat

Sen lisäksi, mitä 23 §:ssä säädetään, Elintarviketurvallisuusvirasto voi käyttää valvonnassa apunaan tehtävään kirjallisesti valtuuttamiaan tarkastajia, jotka toimivat tehtävässään Elintarviketurvallisuusviraston valvonnassa. Tarkastajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tämän lain mukaisia tehtäviä. Tarkastajalla tulee olla tehtävänsä hoitamiseksi riittävä rehuja koskeva tai muu lain noudattamisen valvonnan kannalta tarvittava ammattitaito.

Valtuutettuun tarkastajaan sovelletaan tämän suorittaessa tämän pykälän mukaisia tehtäviä, mitä hallintolaissa (434/2003), kieli-laissa (423/2003), saamen kielilaissa (1086/2003) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.

Valtuutetun tarkastajan tulee rehualan toimijan niin vaatiessa esittää kirjallinen selvitys valtuutuksestaan.

5 luku

Laboratoriot

25 §

Näytteiden tutkiminen

Valvontaviranomaisen tämän lain mukaista valvontaa varten ottamat tai otattamat näytteet (*viranomaisnäyte*) on tutkittava viranomaisnäytteitä tutkimaan hyväksytyssä laboratorioissa taikka kansallisessa vertailulaboratoriossa.

26 §

Kansalliset vertailulaboratoriot

Maa- ja metsätalousministeriö nimeää kansalliset vertailulaboratoriot ja määrää niiden

tehtävät. Kansallisia vertailulaboratorioita koskevista vaatimuksista ja laboratorioiden tehtävistä säädetään valvonta-asetuksen 33 artiklassa.

27 §

Hyväksytyt laboratoriot

Elintarviketurvallisuusvirasto hyväksyy viranomaisnäytteitä tutkivan laboratorion hakemuksesta. Laboratoriolla voi olla myös liikkuva toimintayksikkö.

Hyväksyttävällä laboratoriolla on oltava kirjallinen laadunvarmistusjärjestelmä, laboratorion on oltava teknisesti pätevä, ja sen tulee pystyä tuottamaan luotettavia tuloksia. Laboratorion henkilökunnalla on oltava tehtävän edellyttämä koulutus ja pätevyys.

Viranomaisnäytteitä tutkivan laboratorion tulee lisäksi täyttää valvonta-asetuksen 12 artiklan 2 kohdassa säädetyt vaatimukset.

Hyväksyminen voidaan antaa määräajaksi. Hyväksytylle laboratoriolle voidaan ihmisten tai eläinten terveydelle taikka ympäristölle aiheutuvien vaarojen ennaltaehkäisemiseksi asettaa toimintaa koskevia vaatimuksia, rajoituksia ja muita ehtoja.

Tarkempia säännöksiä laboratorioiden laadunvarmistusjärjestelmille asetettavista vaatimuksista ja muista laboratorioiden hyväksymisen vaatimuksista sekä laboratorioiden henkilökunnan pätevyysvaatimuksista voidaan antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

28 §

Hyväksytyjen laboratorioiden ilmoitusvelvollisuus

Hyväksytyt laboratorion on ilmoitettava viipymättä Elintarviketurvallisuusvirastolle toiminnan olennaisesta muuttamisesta, toiminnan keskeyttämisestä ja toiminnan lopettamisesta. Hyväksytyt laboratorion on Elintarviketurvallisuusviraston pyynnöstä toimitettava sille yhteenveto tekemistään 25 §:ssä tarkoitetuista tutkimuksista ja niiden tuloksista.

Hyväksytyt laboratorion on ilmoitettava eläimen ja ihmisten välillä mahdollisesti suo-

raan tai välillisesti siirtyvien tautien tai tartuntojen (zoonosien) seurantaan ja valvontaan liittyvistä tutkimuksista ja niiden tuloksista Elintarviketurvallisuusvirastolle sekä toimitettava tutkimuksissa eristetyt mikrobikannat kansalliseen vertailulaboratorioon.

Tarkempia säännöksiä ilmoitusten ja yhteenvetöjen sisällöstä ja toimittamisesta sekä mikrobikantojen säilyttämisestä ja lähettämisestä annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

6 luku

Valvonta

29 §

Valvonnan järjestäminen

Rehuja ja rehualan toimijoita on valvottava tasapuolisesti ja säännöllisesti. Valvontaa on tehostettava, jos on epäiltävissä, että rehu tai rehualan toimijan toiminta ei täytä Euroopan yhteisön rehulainsäädännössä taikka tässä laissa tai sen nojalla säädetyistä tai määrättyjä vaatimuksia. Valvontatoimenpiteiden on oltava tarkoituksenmukaisia ja ne on sopivalla tavalla kohdistettava kaikkiin rehujen tuotanto-, valmistus- ja jakeluvaiheisiin alkutuotannosta markkinoille saattamiseen ja käyttöön.

Valvontaviranomaisen on tarvittaessa neuvottava rehualan toimijaa Euroopan yhteisön rehulainsäädännön ja tämän lain sekä sen nojalla säädettyjen vaatimusten noudattamisesta. Tarkempia säännöksiä valvonnan järjestämisestä voidaan antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Valvonnan järjestämisestä säädetään lisäksi rehujen valvontaa, turvallisuutta ja terveydellistä laatua sekä rehuhygieniää koskevassa Euroopan yhteisön lainsäädännössä.

30 §

Laboratorioiden valvonta

Elintarviketurvallisuusvirasto valvoo, että 25 §:ssä tarkoitettuja tutkimuksia tekevät laboratoriot noudattavat tätä lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä.

31 §

Saapumisilmoitukset sisämarkkinakaupassa

Toisesta Euroopan unionin jäsenvaltiosta Suomeen toimitettavasta rehuerästä, joka voi aiheuttaa vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle taikka ympäristölle (*erityisen riskialtti rehu*), on rehualan toimijan ilmoitettava Elintarviketurvallisuusvirastolle ennen erän tuontia Suomeen.

Suomeen toimitettavaa rehua voidaan valvontaviranomaisen määräyksestä säilyttää valvontaviranomaisen hyväksymässä paikassa, kunnes valvontaviranomainen on antanut luvan rehun markkinoille saattamiseen. Valvontaviranomainen voi antaa luvan vasta saatuaan riittävän selvityksen siitä, että Euroopan yhteisön rehulainsäädännössä sekä tässä laissa ja sen nojalla säädetyt ja määräytyt vaatimukset täyttyvät.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset erityisen riskialttiiden rehujen arvioinnin perusteista sekä siitä, milloin ja miten rehualan toimijan on tehtävä saapumisilmoitus rehuerästä Elintarviketurvallisuusvirastolle ja mitä tietoja rehusta on ilmoitettava.

32 §

Ennakoilmoitukset maahantuotavasta rehusta

Maahantuotavista, valvonta-asetuksen 15 artiklan 5 kohdassa ja 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista rehueristä on rehualan toimijan ennen erän vastaanottamista ilmoitettava Elintarviketurvallisuusvirastolle.

Maahantuotavaa rehua voidaan valvontaviranomaisen määräyksestä säilyttää tullin valvonnassa valvontaviranomaisten hyväksymässä paikassa, kunnes valvontaviranomainen on saanut riittävän selvityksen siitä, että Euroopan yhteisön rehulainsäädännössä sekä tässä laissa ja sen nojalla säädetyt ja määräytyt vaatimukset täyttyvät.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset siitä, mitä rehuja ennakoilmoitusvelvollisuus koskee, mitä tietoja kustakin rehusta tulee ilmoittaa, milloin ja miten rehualan toimijan on tehtävä ennakoilmoitus maahantuotavas-

ta rehuerästä Elintarviketurvallisuusvirastolle sekä miten maahantuontitarkastus tulee suorittaa.

33 §

Valvontasuunnitelma

Elintarviketurvallisuusviraston on laadittava valvonta-asetuksen 42 artiklassa tarkoitettu monivuotinen kansallinen valvontasuunnitelma, jossa kuvataan rehuvalvontaan liittyvien järjestelmien rakenteet ja organisaatiot sekä valvonnan strategiset tavoitteet, tärkeysjärjestykseen asettaminen ja yleinen järjestäminen.

Monivuotisen kansallisen valvontasuunnitelman lisäksi Elintarviketurvallisuusviraston on laadittava vuosittainen valvontasuunnitelma rehuvalvonnan järjestämiseksi. Vuosittaisessa valvontasuunnitelmassa on määritettävä suoritettavien tarkastusten sisältö sekä valvontakohteiden tarkastustiheys. Lisäksi suunnitelmassa on esitettävä valvontakohteiden riskinarvioinnin ja suunnitelman toteutumisen arvioinnin perusteet.

Tarkempia säännöksiä valvontasuunnitelmista ja niiden sisällöstä voidaan antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

34 §

Tarkastus- ja tiedonsaantioikeus

Valvontaviranomaisella ja valtuutetuilla tarkastajilla on oikeus valvontaa varten toteuttaa tässä laissa ja Euroopan yhteisön lainsäädännössä säädettyjä toimenpiteitä, päästä paikkoihin, joissa rehuja ja niitä koskevia asiakirjoja käsitellään, käytetään tai säilytetään, tarkastaa kuljetusvälineitä, rehualan toimijan kirjanpitoa ja 19 §:ssä tarkoitettua tiedostoa sekä ottaa maksutta tarpeellisia näytteitä rehuista. Kotirauhan piirissä tarkastuksen saa tehdä vain viranomainen, ja tarkastus saadaan toimittaa vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on perusteltua syytä epäillä jonkun syyllistyneen tässä laissa rangaistavaksi säädettyyn menettelyyn ja tarkastus on välttämätön rikoksen selvittämiseksi.

Valvontaviranomaisella sekä valtuutetuilla tarkastajilla on oikeus saada tässä laissa ja Euroopan yhteisön lainsäädännössä säädettyä tarkastusta ja valvontaa varten tarpeelliset tiedot ja asiakirjat rehualan toimijalta. Rehualan toimijan on vaadittaessa annettava valvontaviranomaiselle ja valtuutetuille tarkastajille kaikki tarkastusta ja valvontaa varten tarpeelliset tiedot.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään Suomen viranomaisten tarkastus- ja tiedonsaantioikeudesta, koskee myös Euroopan yhteisön tarkastajia. Valvontaviranomaisen on näissä tarkastuksissa toimittava yhteistyössä Euroopan yhteisön tarkastajien kanssa.

Tarkempia säännöksiä tarkastus- ja valvontamenettelystä sekä näytteiden ottamisesta ja tutkimisesta voidaan antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

35 §

Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen

Valvonnassa saatuja tietoja koskevasta salassapitovelvollisuudesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa sekä valvonta-asetuksen 7 artiklassa. Salassapitovelvollisuuden estämättä voidaan tämän lain noudattamista valvottaessa tai valvontaan liittyvää tehtävää suoritettaessa saatuja tietoja yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta, liike- tai ammatillisuudesta taikka yksityisen henkilökohtaisista oloista luovuttaa:

1) 23 §:ssä tarkoitetuille viranomaisille ja 24 §:n 1 momentissa tarkoitetuille tarkastajille tämän lain mukaisten tehtävien suorittamista varten;

2) syyttäjä-, poliisi- ja tulliviranomaisille rikoksen selvittämiseksi;

3) Euroopan yhteisön lainsäädännössä tai muussa Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa tarkoitetuille ulkomaisille toimielimille ja tarkastajille Euroopan yhteisön lainsäädännön tai sopimuksen niin edellyttäessä.

36 §

Valvontarekisteri

Elintarviketurvallisuusvirasto pitää valvon-

taa varten valtakunnallista rekisteriä 18 §:ssä tarkoitetuista ilmoitusvelvollisista rehualan toimijoista ja 27 §:ssä tarkoitetuista hyväksytyistä laboratorioista.

37 §

Valvontarekisteriin merkittävät tiedot

Rehualan toimijasta valvontarekisteriin merkitään:

1) rehualan toimijan nimi ja osoite sekä muut yhteystiedot;

2) toimipaikkojen osoitteet ja yhteystiedot;

3) rehualan toimijan yritys- ja yhteisötunnus, tai jos sitä ei ole, henkilötunnus tai tilatunnus;

4) toiminnan kuvaus;

5) hyväksyntänumero, jos kyseessä on rehuhygieniasetuksen mukainen hyväksyntä;

6) tieto toimijalle 40—42 ja 45 tai 46 §:n taikka rehuhygieniasetuksen 14—16 artiklan nojalla annetusta määräyksestä, kiellosta, rangaistuksesta tai muusta seurauksesta;

7) suoritettavat valvontatoimenpiteet sekä vastaavat muut tämän lain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten mukaiset valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot.

Hyväksytyistä laboratorioista valvontarekisteriin merkitään:

1) hyväksytyyn laboratorion nimi ja osoite sekä muut yhteystiedot;

2) akkreditoinnin piirissä olevat määrittämenetelmät;

3) laboratoriossa tutkimuksista vastaavan henkilön nimi;

4) tieto hyväksymisen peruuttamisesta 44 §:n nojalla tai muusta seurauksesta;

5) suoritettavat valvontatoimenpiteet sekä vastaavat muut tämän lain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten mukaiset valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot.

Elintarviketurvallisuusvirasto julkaisee 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tietojen perusteella rehualan toimijoita ja laboratorioita koskevan luettelon.

Tiedot poistetaan rekisteristä kymmenen vuoden kuluttua siitä, kun toimija on ilmoittanut valvontaviranomaiselle toimintansa loppumisesta, tai siitä, kun toiminta on loppunut.

Henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan muutoin, mitä henkilötietolaissa (532/1999)

ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään.

Tarkemmat säännökset rehualan toimijoiden rekisteriin merkitsemisestä voidaan antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

38 §

Valvontaviranomaisen ja valtuutetun tarkastajan tiedonantovelvollisuus

Jos valvontaviranomainen tai valtuutettu tarkastaja tietää tai tällä on syytä epäillä, että rehu tai sen käyttö voi aiheuttaa vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle taikka ympäristölle, on valvontaviranomaisen ja valtuutetun tarkastajan salassapitosäädösten estämättä ilmoitettava tästä välittömästi toimivaltaiselle ympäristö-, elintarvike-, eläinlääkintä- tai terveydensuojeluviranomaiselle. Ilmoitus tulee tehdä aina myös Elintarviketurvallisuusvirastolle.

Valvontaviranomainen tai valtuutettu tarkastaja on velvollinen ilmoittamaan Elintarviketurvallisuusvirastolle tämän 36 §:n nojalla ylläpitämään rekisteriin tarvittavat tiedot. Lisäksi valvontaviranomainen on velvollinen pyydettyä ilmoittamaan Elintarviketurvallisuusvirastolle tarkastuksia, valvontatoimenpiteitä, valvontahenkilöstöä, maksuja ja valvontaa koskevia muita tietoja tämän lain mukaisen valvonnan seuranta varten.

Valvontaviranomaisen ja valtuutetun tarkastajan on toimitettava 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot Elintarviketurvallisuusviraston määrämällä tavalla.

Tarkempia säännöksiä valvontaviranomaisten ja valtuutettujen tarkastajien ilmoitusvelvollisuudesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

39 §

Valvonnan tulosten julkaiseminen

Elintarviketurvallisuusvirasto julkaisee valvonnan tulokset. Edellä 35 §:ssä tarkoitettuja salassa pidettäviä tietoja ei kuitenkaan saa julkaista.

Tarkempia säännöksiä valvonnan tulosten julkaisemisesta voidaan antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

7 luku

Hallinnolliset pakkokeinot ja seuraamukset

40 §

Epäkohdan poistaminen

Valvontaviranomainen voi määrätä epäkohdan poistettavaksi, jos rehu tai siitä annetut tiedot, rehun tuotanto-, valmistus- tai jakeluvaihe taikka tuotantotilat, alkutuotanto-paikka tai niissä harjoitettava toiminta voivat aiheuttaa terveysvaaraa, vaarantaa rehusta annettujen tietojen oikeellisuuden tai riittävyyden taikka johtaa kuluttajaa harhaan taikka eivät muutoin vastaa rehulainsäädännön vaatimuksia. Epäkohta on määrättävä poistettavaksi välittömästi tai valvontaviranomaisen asettamassa määräajassa.

41 §

Kielto

Valvontaviranomainen voi kieltää rehun:

1) tuotannon ja valmistuksen, jos tuotanto-, valmistus- tai säilytystilat, valmistusmenetelmät tai -laitteet taikka valmistajan laadunvarmistusjärjestelmät tai tuotteet eivät täytä niille Euroopan yhteisön rehulainsäädännössä taikka tässä laissa tai sen nojalla säädettyjä vaatimuksia;

2) käsittelyn, jos käsittely- tai säilytystilat, käsittelymenetelmät tai -laitteet taikka rehualan toimijan laadunvarmistusmenetelmät tai tuotteet eivät täytä niille Euroopan yhteisön rehulainsäädännössä taikka tässä laissa tai sen nojalla säädettyjä vaatimuksia;

3) markkinoille saattamisen tai käytön, jos rehu tai sen pakkaaminen tai siitä annettavat tiedot ei täytä Euroopan yhteisön rehulainsäädännössä taikka tässä laissa tai sen nojalla säädettyjä vaatimuksia, jos rehua käytetään sen käyttöohjeiden vastaisesti, jos rehun valmistaja, markkinoille saattaja tai käyttäjä on laiminlyönyt 18 §:n mukaisen ilmoitusvelvollisuuden taikka jos valmistajaa, markkinoille saattajaa tai käyttäjää ei ole hyväksytty 20 §:n mukaisesti;

4) kuljetuksen tai varastoinnin, jos kuljetuskalusto tai varastointitilat eivät täytä Eu-

roopan yhteisön rehulainsäädännössä taikka tässä laissa tai sen nojalla säädettyjä vaatimuksia;

5) sisämarkkinakaupan, maahantuonnin ja maastaviennin, jos rehu ei täytä Euroopan yhteisön rehulainsäädännössä taikka tässä laissa tai sen nojalla säädettyjä vaatimuksia.

Kielto voidaan määrätä vain, jos epäkohdasta voi aiheutua vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle taikka ympäristölle, jos se jatkuu tai toistuu taikka jos se aiheutetaan tahallisesti.

Kielto on määrättävä määräaikaisena, jos sen perusteena oleva epäkohta on mahdollista poistaa. Kielto on viipymättä peruutettava, jos sen perusteena oleva epäkohta on poistettu tai jos sillä ei enää kiellon määräämisen kannalta ole merkitystä.

Kieltoa on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen kiellä valvontaviranomaisen päätöksen täytäntöönpanoa tai määrää sitä keskeytettäväksi.

42 §

Rehun uudelleen käsittely, hävittäminen ja palauttaminen

Jos valvontaviranomainen on 41 §:n nojalla määrännyt rehun tuotantoa, valmistusta, käsittelyä, markkinoille saattamista, käyttöä, sisämarkkinakauppaa, maahantuontia tai maastavientiä koskevan kiellon, Elintarviketurvallisuusvirasto voi määrätä rehun hyväksymälään tavalla rehualan toimijan kustannuksella käsiteltäväksi uudelleen, hävitettäväksi, käytettäväksi muuhun tarkoitukseen tai palautettavaksi lähettäjämaahan. Päätökseen voidaan liittää määräyksiä sen täytäntöönpanossa noudatettavasta menettelystä.

43 §

Rehualan toimijan rekisteröinnin ja hyväksymisen keskeyttäminen, muuttaminen ja peruuttaminen

Rehualan toimijan rekisteröinnin ja hyväksymisen keskeyttämisestä, muuttamisesta ja peruuttamisesta säädetään rehuhygieniasetuksen 14—16 artiklassa.

44 §

Laboratorion hyväksymisen peruuttaminen

Elintarviketurvallisuusviraston on peruutettava hyväksytyin laboratorioin hyväksyminen, jos laboratorio lopettaa toiminnan, jonka perusteella se on hyväksytty.

Lisäksi Elintarviketurvallisuusvirasto voi peruuttaa laboratorioin hyväksymisen, jos laboratorio tai siellä harjoitettava toiminta olennaisesti rikkoo tässä laissa tai sen nojalla säädettyjä vaatimuksia eikä laboratorio Elintarviketurvallisuusviraston määräyksestä huolimatta korjaa puutteita kohtuullisessa määräajassa. Hyväksyminen voidaan kuitenkin peruuttaa välittömästi, jos se on ihmisten tai eläinten terveydelle taikka ympäristölle toiminnasta aiheutuvan kohtuuttoman vahingon vuoksi välttämätöntä.

Elintarviketurvallisuusvirasto voi peruuttaa laboratorioin hyväksymisen myös 2 momentissa tarkoitetun asian käsittelyn vaatimaksi ajaksi, jos puute laboratorioin toiminnassa on sellainen, että se voi vaarantaa tutkimustulosten luotettavuuden.

45 §

Uhkasakko ja teettäminen

Elintarviketurvallisuusvirasto voi tehostaa 40 §:ssä tarkoitettua määräystä, 41 §:ssä tarkoitettua kieltoa taikka 42 §:ssä tarkoitettua uudelleen käsittelyä, hävittämistä tai palauttamista koskevaa määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty teetetään laiminlyöjän kustannuksella. Teettämisuhkaa ja teettämistä koskevan päätöksen voi tehdä myös työvoima- ja elinkeinokeskus.

Uhkasakkoa, teettämisuhkaa ja teettämistä koskevassa asiassa noudatetaan, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

46 §

Rangaistussäännös

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

1) valmistaa, saattaa markkinoille, tuo maahan tai vie maasta rehua, joka ei täytä 6—15 §:ssä tai niiden nojalla rehulle taikka sen

pakkaamiselle tai merkitsemiselle säädettyjä vaatimuksia,

2) rikkoo rehun valmistusta, käsittelyä, kuljetusta, varastointia, käyttöä tai laadunvarmistusta koskevaa 17 §:n tai sen nojalla annettua säännöstä,

3) rikkoo 7 §:n 3 momentin nojalla annettua kieltoa tai 16 §:n nojalla annettua tilapäistä kieltoa,

4) laiminlyö 18 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden, 19 §:ssä tarkoitetun tiedoston pitämisen tai 34 §:n 2 momentissa säädetyn tiedonantovelvollisuuden,

5) laiminlyö 20 §:ssä tarkoitetun rehualan toimijan hyväksymisen hakemisen,

6) antaa 15 §:n vastaisesti tai muuten harhaanjohtavia tietoja rehusta tai sen ominaisuuksista taikka

7) rikkoo 40 §:n nojalla annettua määräystä, 41 §:n nojalla annettua kieltoa, 42 §:n nojalla annettua käsittely-, hävittämis- tai palauttamismääräystä taikka jatkaa toimintaansa, vaikka rekisteröinti tai hyväksyminen on 43 §:n nojalla keskeytetty tai peruutettu,

on tuomittava, jollei laiminlyöntiä tai teosta aiheutunutta vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle taikka ympäristölle ole pidettävä vähäisenä taikka jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, rehulakirikkomuksesta sakkoon.

47 §

Rikosilmoituksen tekeminen

Elintarviketurvallisuusvirasto tekee 23 §:ssä tarkoitettujen viranomaisten ja 24 §:ssä tarkoitettujen valtuutettujen tarkastajien puolesta rikosilmoituksen rehulakirikkomuksesta. Ilmoitus voidaan jättää tekemättä rikkomuksesta, jota on kokonaisuudessaan pidettävä ilmeisen vähäisenä.

8 luku

Erinäiset säännökset

48 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Rehun valmistajan, valmistuttajan tai tuojan on korvattava vahinko, joka rehun am-

mattikäytössä aiheutuu ostajalle siitä, että rehu ei täytä Euroopan yhteisön rehulainsäädännössä, tässä laissa tai tämän lain nojalla säädettyjä vaatimuksia. Korvaus on suoritettava, vaikka vahinkoa ei ole aiheutettu tahallisesti tai huolimattomuudesta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua korvausvelvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos se, jolta vaaditaan korvausta, saattaa todennäköiseksi, ettei rehussa ollut vahingon aiheuttanutta virhettä silloin, kun hän saattoi rehun markkinoille.

Valmistajan, valmistuttajan ja tuojan velvollisuudesta korvata rehusta henkilölle taikka yksityiseen käyttöön tai kulutukseen tarkoitettulle ja vahinkoa kärsineen pääasiassa sellaiseen tarkoitukseen käyttämälle omaisuudelle aiheutunut vahinko säädetään tuotevastuulaissa (694/1990).

49 §

Perittävät maksut

Tämän lain mukaisista viranomaisen suoritteista peritään valtiolle maksuja valtion maksuperustelaissa (150/1992) säädettyjen perusteiden mukaan.

50 §

Palkkiot ja kustannusten korvaukset

Elintarviketurvallisuusvirasto maksaa valtuuttamilleen tarkastajille tämän lain mukaisista tarkastuksista ja näytteenotoista palkkiota ja kustannusten korvauksia.

51 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla annettuun päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Valtion viranomaisen määräämään maksumuutosta haetaan oikaisua siten kuin valtion maksuperustelaissa säädetään.

52 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2007 .

Tällä lailla kumotaan 5 päivänä kesäkuuta 1998 annettu rehulaki (396/1998) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Tällä lailla kumotun lain nojalla annetut maa- ja metsätalousministeriön asetukset ja päätökset jäävät edelleen voimaan.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

53 §

Siirtymäsäännökset

Ennen tämän lain voimaantuloa rehulain tai tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta annetun lain nojalla hyväksytyt tai ilmoitetut rehualan toimijat saavat ilman eri hyväksyntää tai ilmoitusta jatkaa toimintaansa.

Ennen tämän lain voimaantuloa vireillä oleviin rehualan toimijoita koskeviin ilmoituksiin ja hyväksymishakemuksiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 1 päivänä kesäkuuta 2007

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Maa- ja metsätalousministeri *Sirkka-Liisa Anttila*